

Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Școala Doctorală Multidisciplinară
Domeniul de Doctorat Științe Administrative

**REZUMAT
TEZĂ DE DOCTORAT**

Conducător științific:
Prof. univ. dr. Irina MOROIANU ZLĂTESCU

Doctorand:
BĂDULESCU M.A.D. Alina Raluca (SARCHISIAN)

București, 2025

Școala Națională de Studii Politice și Administrative
Școala Doctorală Multidisciplinară
Domeniul de Doctorat Științe Administrative

REZUMAT

Rolul administrației publice în garantarea drepturilor copilului victimă a violenței domestice

Conducător științific:
Prof. univ. dr. Irina MOROIANU ZLĂTESCU

Doctorand:
BĂDULESCU M.A.D. Alina Raluca (SARCHISIAN)

București, 2025

Cuprins Teză de doctorat

Rolul administrației publice în garantarea drepturilor copilului victimă a violenței domestice.....	2
Lista abrevierilor.....	Error! Bookmark not defined.
Considerații introductive și metodologice	Error! Bookmark not defined.
1.1 Stadiul domeniului de cercetare, actualitatea și originalitatea demersului.....	Error! Bookmark not defined.
1.2 Design-ul cercetării.....	Error! Bookmark not defined.
1.3. Definire noțiuni.....	Error! Bookmark not defined.
1.3.1. Violența și agresivitatea.....	Error! Bookmark not defined.
1.3.2. Violența domestică și violența de gen	Error! Bookmark not defined.
1.3.3. Violența domestică față de minori	Error! Bookmark not defined.
1.3.4. Familie	Error! Bookmark not defined.
1.3.5. Membru de familie	Error! Bookmark not defined.
1.3.6. Agresorul și agresorul intrafamilial	Error! Bookmark not defined.
1.3.7. Victimă	Error! Bookmark not defined.
1.3.8. Persoană vulnerabilă.....	Error! Bookmark not defined.
1.3.9. Interesul superior al minorului.....	Error! Bookmark not defined.
Capitolul I - Fenomenul de violență domestică	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea I Considerații generale privind violența	Error! Bookmark not defined.
1. Scurtă analiză istorică a violenței	Error! Bookmark not defined.
2. Conceptul de violența	Error! Bookmark not defined.
3. Teorii despre originea violenței	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea a II-a Considerații generale privind violența domestică	Error! Bookmark not defined.
1. Precizări terminologice	Error! Bookmark not defined.
2. Conceptul de violență domestică	Error! Bookmark not defined.
3. Teorii cu privire la violența domestică	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea a III-a Caracteristici, forme și manifestări ale violenței domestice.....	Error! Bookmark not defined.
1. Caracteristicile violenței domestice	Error! Bookmark not defined.

2. Tipuri de violența domestică	Error! Bookmark not defined.
3. Violența împotriva copiilor minori ai familiei.....	Error! Bookmark not defined.
4. Înstrăinarea părintească - formă specifică de manifestare a violenței domestice îndreptată împotriva copiilor.	Error! Bookmark not defined.
4. 1. Istoricul noțiunii.....	Error! Bookmark not defined.
4. 2. Contextul social al apariției noțiunii.....	Error! Bookmark not defined.
4. 3. Definirea noțiunii de înstrăinare părintească	Error! Bookmark not defined.
4. 4. Abordarea interdisciplinară a noțiunii	Error! Bookmark not defined.
4. 5. Consacrarea noțiunii în legislație. Elemente de drept comparat	Error! Bookmark not defined.
4. 5. 1. Alienarea parentală în unele state din America Latină ..	Error! Bookmark not defined.
4. 5. 2. Alienarea parentală în unele state din Europa	Error! Bookmark not defined.
4. 6. Recunoașterea în legislația din România	Error! Bookmark not defined.
5. Persoanele implicate în violența domestică	Error! Bookmark not defined.
5. 1. Agresorul	Error! Bookmark not defined.
5. 2. Victima	Error! Bookmark not defined.
5. 3. Copilul, victimă a violenței domestice	Error! Bookmark not defined.
Concluzii preliminare Capitolul I	Error! Bookmark not defined.
Capitolul II. Dispoziții legale aplicabile și instituții abilitate	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea I Copilul – titular de drepturi.....	Error! Bookmark not defined.
1. Drepturile copilului în sistemul ONU.....	Error! Bookmark not defined.
2. Drepturile copilului la nivel regional european	Error! Bookmark not defined.
2. 1. Drepturile copilului în sistemul de drept al Consiliului Europei	Error! Bookmark not defined.
2. 2. Drepturile copilului în sistemul de drept al Uniunii Europene	Error! Bookmark not defined.
3. Drepturile copilului în legislația națională	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea a II-a Considerente generale privind administrația publică	Error! Bookmark not defined.
1. Statul de drept, principiile și valorile fundamentale	Error! Bookmark not defined.

2. Administrația publică, componenta tehnică a statului de drept	Error! Bookmark not defined.
3. Principiile administrației publice, buna administrare, buna guvernare și securitatea juridică	Error! Bookmark not defined.
4. Drepturile cetățenilor și interesul public.....	Error! Bookmark not defined.
5. Răspunderea, responsabilitatea și neutralitatea în administrația publică	Error! Bookmark not defined.
6. Abordarea violenței domestice împotriva copilului la nivelul Uniunii Europene, din perspectiva administrației publice	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea a II-a Administrația publică, garant al drepturilor copilului	Error! Bookmark not defined.
1. Autorități cu atribuții în fenomenul violenței domestice	Error! Bookmark not defined.
2. Tipuri de măsuri ce se pot adopta de organele abilitate pentru protecția copilului	Error! Bookmark not defined.
2.1. Principiul interesului superior al minorului	Error! Bookmark not defined.
2.2. Elementele de noutate introduse de Legea nr. 156/2023 privind organizarea activității de prevenire a separării copilului de familie	Error! Bookmark not defined.
3. Măsuri de protecție a minorului victimă a violenței domestice adoptate de autoritățile administrative	Error! Bookmark not defined.
3. 1. Măsuri ce pot fi adoptate de către SPAS sau DGASPC-uri	Error! Bookmark not defined.
3. 2. Măsuri adoptate de organele de poliție	Error! Bookmark not defined.
4. Ordinul de protecție	Error! Bookmark not defined.
Concluzii preliminare Capitolul II	Error! Bookmark not defined.
Capitolul III Protecția minorilor în relația cu părintele agresor	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea I Măsuri cu privire la minor	Error! Bookmark not defined.
1. Stabilirea locuinței minorului	Error! Bookmark not defined.
1.1 Criterii centrate pe minor	Error! Bookmark not defined.
1. 2. Criterii centrate pe părinte	Error! Bookmark not defined.
1. 3. Criterii exterioare	Error! Bookmark not defined.
2. Autoritatea părintească	Error! Bookmark not defined.
3. Dreptul de a avea legături personale cu părintele nerezident	Error! Bookmark not defined.

Secțiunea a II-a Refuzul minorului de a avea legături personale cu părintele nerezident - studiu de caz	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea a III-a Alte situații de nerealizare a legăturilor personale cu părintele agresor - Studiu de caz	Error! Bookmark not defined.
Secțiunea a IV-a Transparența datelor și percepția asupra violenței domestice împotriva copiilor	Error! Bookmark not defined.
1. Analiza datelor statistice comunicate de organele judiciare și de cercetare penală.....	Error! Bookmark not defined.
2. Analiza datelor statistice furnizate de Institutul Național de Statistică.....	Error! Bookmark not defined.
3. Analiză asupra percepției.....	Error! Bookmark not defined.
Concluzii preliminare Capitolul III	Error! Bookmark not defined.
Rezultatele cercetării	Error! Bookmark not defined.
Propuneri și recomandări	Error! Bookmark not defined.
Contribuția la cunoaștere	Error! Bookmark not defined.
Bibliografie	Error! Bookmark not defined.

Cuprins Rezumat Teză de doctorat

Rolul administrației publice în garantarea drepturilor copilului victimă a violenței domestice.....	2
Introducere	8
1. Importanța cercetării	9
2. Stadiul domeniului de cercetare, actualitatea și originalitatea demersului de cercetare.....	14
3. Design-ul cercetării.....	16
4. Metodologia cercetării	20
5. Sinteza cercetării doctorale.....	21
5.1. Capitolul I - Fenomenul de violență domestică	21
5.2 Capitolul II. Dispoziții legale aplicabile și instituții abilitate	31
5.3 Capitolul III Protecția minorilor în relația cu părintele agresor.....	45
6. Concluziile cercetării	56
7. Propuneri și recomandări	59

Bibliografie selectivă	60
------------------------------	----

Introducere

Domeniul ales pentru cercetarea doctorală este unul sensibil, datorită specificității acestuia, vizând aspecte ce țin de viața familială și intimă a subiecților. În dublă calitate, atât de avocat practician, cu peste 15 ani de experiență în domeniul *Minori și familie cu componentă violentă*, cât și în calitate de cadru didactic universitar asociat, am sesizat aspecte ce țin de dimensiunea practică a modului în care sunt apărute drepturile și libertățile individuale, respectiv de modul în care administrația publică, în virtutea rolului său de executare a normei, înțelege să pună în aplicare dispozițiile obligatorii, indiferent de izvorul acestora - norma juridică sau dispoziției a instanței de judecată.

Studiul în acest domeniu presupune, așadar, atât o incursiune în sfera drepturilor omului, cât și în cea a administrației publice, deoarece modul în care sunt respectate drepturile victimelor copii ai violenței domestice este, în sferă practică, influențat de administrația publică.

Astfel, administrația publică, prin organele sale – fie că este vorba de serviciile sociale, de sistemul de învățământ, poliție sau instanțe de judecată, intervine sau ar trebui să intervină atât în ceea ce privește depistarea incipientă a posibilelor manifestări de violență domestică și prevenirea acestora, prin mijloace specifice ori ajutorarea victimelor și sancționarea agresorilor, prin activități și acțiuni coordonate.

Violența domestică se poate aborda doar plecând de la drepturile omului, având în vedere că drepturile omului încep odată cu apariția ființei umane, iar violența domestică reprezintă una dintre încălcările cele mai grave ale acestora.

Cu toate că acest fenomen, în sine, este unul de amploare, sursele bibliografice au un caracter general, subiectul care ne preocupă nefiind tratat în mod special, deoarece presupune, datorită specificității sale, atât cunoștințe teoretice, cât și practice în domeniu. Abia în ultimele decenii, se remarcă o preocupare pentru cercetarea acestor aspecte.

Majoritatea cazurilor de violență domestică nu ajung în atenția autorităților. Astfel datele statistice ce se pot obține pentru cercetare sunt, de cele mai multe ori cu caracter orientativ, acestea reprezentând doar reflexia acelor cazuri ce au fost aduse în atenția autorităților.

Violența reprezintă acel comportament uman, reprobabil, de impunere și dominare prin forță. Manifestări violente au existat în societatea umană din cele mai vechi timpuri și există și la ora actuală, în ciuda eforturilor susținute la nivel mondial de combatere a acesteia. Cu toate că se încearcă stoparea acestui comportament, nu puțini sunt cei care tind, în continuare, să recurgă la violență, din varii motive și/sau urmărind diferite scopuri.

Una dintre cele mai insidioase forme de violență este violența domestică, respectiv acea formă de violență îndreptată împotriva unuia sau mai multor membrii ai propriei familii, iar victimele violenței intrafamiliale sunt, de cele mai multe ori femeile și copiii minori. Ea reprezintă la ora actuală una dintre cele mai grave fenomene cu care se confruntă societatea contemporană. Acest

fenomen este întâlnit la nivelul tuturor comunităților umane, el se datorează unor cauze complexe și apare în toate mediile sociale, indiferent de situația economică sau statutul social al celor implicați (victimă și agresor), constituind nu numai o problemă socială, dar și de sănătate publică și mai mult decât atât, o gravă nerespectare și încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Datorită tipului special de relație existentă între agresor și victimă, violența domestică are caracteristici diferite față de alte tipuri de violențe. În același timp, din cercetările efectuate, rezultă că ea prezintă o dinamică proprie, graduală, pornindu-se de la forme mai puțin vizibile, cum ar fi violența psihologică, economică și socială, ajungându-se la forme extreme și vizibile, dintre care menționăm violența verbală, fizică și sexuală, iar ca modalitate de manifestare, aceasta poate îmbrăca una, mai multe sau toate formele de violență arătate, separat sau concomitent.

S-a constatat în urma studiilor întreprinse în ultimele decenii că majoritatea cazurilor de violență domestică nu ajung în fața autorităților. Motivele pentru care aceste cazuri nu ajung să fie cunoscute de autorități și, implicit, să nu se poată lua nici măsuri împotriva acestora, variază, în funcție de mai mulți factori, atât demografici și sociali (și aici se are în vedere gradul de cultură și mediul de proveniență atât al agresorilor, cât și a victimelor), cât și psihologici, existând o anumită mentalitate, asociată cu puternice sentimente de frică și rușine, resimțite de victimele acestui fenomen, care preferă să își tăinuiască drama, decât să se supună unui oprobriu public, dacă îndrăznesc să reclame faptele de violență exercitate asupra lor. În aceste situații, autorităților le vine foarte greu să intervină și să gestioneze corect cazuri de violență domestică.

Din puținele situații ce ajung în atenția autorităților, în sfera practică se întâlnesc o serie de impedimente, ce fac imposibil ducerea până la capăt a procedurilor, în vederea obținerii rezultatului scontat ori datorită dispozițiilor legale lacunare sau datorită modului defectuos al gestionării lor de către administrația publică. Prezenta cercetare are în vedere această dimensiune a fenomenului de violență domestică, respectiv acolo unde acesta interacționează cu administrația, vizând modul în care se organizează executarea și se execută în concret dispozițiile referitoare la garantarea și apărarea drepturilor și libertăților victimelor, persoane minore, ale violenței domestice.

1. Importanța cercetării

În situația în care violența domestică are drept victime copii, importanța se datorează, în primul rând, existenței unei deosebiri substanțiale între minori și majori, diferențe care se resimt atât în ceea ce privesc dispozițiile normative aplicabile copiilor, cât și în privința instrumentelor și procedurilor menite să garanteze drepturile acestora. Sfera de aplicare este extinsă, în accepțiunea curentă, minorii fiind considerați victime ale violenței domestice chiar și atunci când împotriva lor nu au loc acte violente, ci sunt simpli martori. Așadar, din perspectiva fenomenului, prezența minorilor, chiar fără a fi implicați în vreun fel, le conferă acestora statutul de victime ale violenței domestice, beneficiind, cel puțin la nivel teoretic, de toate instrumentele și procedurile menite să le garanteze protecția.

Astfel, apare ca necesară existența unui sistem integrat, cu componență pluridisciplinară, care să permită autorităților nu doar să intervină prompt asupra cazurilor concrete de violență domestică, ci să fie și în măsură să garanteze drepturile și libertățile individuale ale subiecților beneficiari, care, în timp, să ducă, dacă nu la eradicarea fenomenului, cel puțin la reducerea semnificativă a incidenței acestuia la nivelul întregii societăți.

În contextul universal prezent, în care, după ce omenirea a trecut prin două războaie mondiale în cursul secolului trecut, iar în acest început de secol, prin grave tulburări armate, crize sanitare și de mediu, sărăcie și neliniște socială, se pune tot mai pregnant accentul pe conștientizarea și prețuirea valorilor și vieții umane, ameliorarea conflictelor și eradicarea violenței, aspecte avute în vedere la adoptarea, în anul 2015, de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, a Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care reprezintă o recunoaștere, printre altele, a faptului că dezvoltarea durabilă nu poate fi atinsă în absența securității personale, a accesului echitabil la justiție și a unor guverne care respectă statul de drept, având, printre țintele declarate, reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, combaterea abuzurilor împotriva copiilor, eliminarea exploatarei, traficului de persoane și a torturii.

În mod esențial, Obiectivul de Dezvoltare Durabilă (ODD) nr. 16 din Agenda 2030 etichetează violența nu doar ca o problemă de securitate, ci ca o veritabilă barieră aflată în calea dezvoltării umane. Violența, în toate formele sale, are un impact profund asupra societății: slăbește coeziunea socială, alimentează cicluri de sărăcie și traumatizează generații întregi. Prin obiectivul la care ne-am referit se impune o abordare holistică în combaterea violenței, promovându-se intervenții ce țin cont de cauzele structurale ce determină apariția acesteia. Reducerea violenței reprezintă nu doar o chestiune de intervenție imediată, ci și de transformare profundă, promovându-se transparența, responsabilitatea publică și accesul liber la informație, elemente definitorii pentru combaterea cazurilor de violență, iar protejarea copiilor de toate formele de abuz și exploatare, prin măsuri legislative, instituționale și educaționale care să asigure un mediu sigur pentru dezvoltarea acestora, cât și prin schimbarea normelor culturale care perpetuează violența, prin poziționarea obiectivului de reducere a violenței ca o condiție pentru dezvoltarea viitoare, se reconfigurează prioritățile globale, încurajând statele să adopte politici coerente și integrate.

Cu ocazia cele de-a 4-a Conferințe Internaționale privind Finanțarea pentru Dezvoltare de la Sevilla, Spania, ce a avut loc în perioada 30 iunie - 3 iulie 2025, a fost prezentat Raportul privind Dezvoltarea Durabilă 2025, prin care se evidențiază faptul că, la nivel global, niciunul dintre cele 17 obiective asumate prin Agenda 2030 nu este în prezent pe cale să fie atins. Conflictele, vulnerabilitățile structurale și spațiul fiscal limitat împiedică progresul ODD-urilor în multe părți ale lumii, estimându-se că doar 17% din obiective sunt pe cale să fie atinse la nivel mondial.

Totodată, considerăm important de subliniat în acest context și concluziile Raportului privind drepturile fundamentale 2025, dat publicității recent de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a

Uniunii Europene (FRA), în care se arată în privința violenței domestice că „*rămâne, în continuare o realitate larg răspândită în Europa, iar victimele continuă să se confrunte cu obstacole în încercarea lor de a obține protecție și acces la justiție*”, identificându-se, în urma sondajelor efectuate, o sub-raportare a cazurilor de violență domestică. Arată FRA în conținutul documentului intitulat „Prezentare generală și opinii FRA cu privire la Raportul privind drepturile fundamentale 2025” că s-au identificat o serie de motive care să justifice sub-raportarea, ceea ce conduce la imposibilitatea victimelor de a beneficia de sprijin și protecție.

Față de aceste considerente, se justifică *actualitatea și importanța temei de cercetare*, violența împotriva copiilor reprezentând un punct central al Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, ceea ce impune elaborarea și implementarea de programe și proceduri menite a proteja și asista victimele și a-i sancționa pe agresori, într-un efort concertat, de a eradica această formă de violență, de acorda sprijin și protecție victimelor și de a le reda demnitatea și încrederea. Astfel cum am arătat, prin Agenda 2030 se propun direcții de acțiune care, pentru a fi efective, trebuie să țină cont de cauzele structurale ce determină apariția violenței domestice împotriva copiilor, ceea ce presupune identificarea factorilor declanșatori și a mecanismelor de manifestare, astfel încât răspunsul să poată fi cât mai efektiv.

Cercetarea acestui fenomen presupune o abordare amplă, cu accent deosebit pe aspectele normative, dar cu o incursiune în sfera psihologiei comportamentale umane, iar pentru a se răspunde la întrebarea de cercetare, abordarea fenomenului de violență domestică împotriva copiilor presupune analiza acestuia în corelație cu administrația publică și cu drepturile omului.

Importanța teoretică a cercetării rezultă și din anvergura fenomenului și prezența acestuia în toate sferele vieții sociale, care presupune o abordare pluridisciplinară, analiza urmând a se face atât prin prisma normei, cât și a răspunsului administrației publice, fără a neglija contextul psihologic și condiția socială a subiecților. Toate acestea reprezintă părți esențiale și indisolubile, putând fi cauze care influențează formarea mecanismului intern al violenței, dar și comportamentul agresorilor și a victimelor violenței domestice, cu sublinierea particularităților în ceea ce privește victimele minore.

Înțelegerea fenomenului de violență domestică față de copii este esențială pentru elaborarea de către administrația publică de direcții și programe, în aplicarea scopurilor și obiectivelor factorilor decidenți, adoptate atât la nivel național, cât și la nivel regional. Administrația publică nu este o structură rigidă. Ea poate fi asimilată unui organism viu, ca și societatea, cu care se află într-o relație de interdependență. Obiectul de activitate al administrației publice este acela de a gestiona în permanență nevoile societății, cu scopul asigurării creșterii bunăstării sociale. Cu cât mai amplă este înțelegerea asupra mecanismelor ce generează nevoile sociale, cu atât este mai adecvat răspunsul ce vine din partea administrației publice, prin organele sale.

Fenomenul violenței domestice este o manifestare reală și continuă în societate, cu un mecanism bine definit și cauze multiple. De aceea este atât de importantă cercetarea teoretică

pluridisciplinară a acestui amplu fenomen, pentru a se putea culege cât mai multe informații relevante cu privire la toate aspectele componente - cauze, mod de manifestare, efecte – informații ce urmează a fi avute în vedere de factorii decidenți la adoptarea dispozițiilor normative menite să gestioneze efectele, garantând, în același timp, drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Din punct de vedere practic, trebuie plecat de la premisa că societatea este un ansamblu dinamic, ce evoluează în funcție de propriile sale reguli, fiind puternic influențată de factorii economici, dar și de relațiile ce se stabilesc între indivizi, în funcție de gradul de educație și nivelul de cultură, iar fenomenul studiat se regăsește la toate nivelurile și în toate sferele societății, cercetarea noastră având drept scop identificarea modurilor în care administrația publică, prin organele sale vine să restabilească, față de victimele copii, echilibrul afectat de fenomenul de violență domestică.

Toate informațiile relevante obținute în urma cercetării pot fi avute în vedere de factorii decidenți în luarea celor mai adecvate măsuri, atât de natură legislativă, cât și de natură administrativă, sub aspectul asigurării protecției victimelor minori ale violenței domestice la care au fost direct sau indirect supuși.

În sprijinul victimelor violenței domestice, dar și pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen general, s-au adoptat deja o serie de instrumente, atât pe plan mondial, cât și regional și național, statele lumii fiind conștiente că este necesară adoptarea unor măsuri concrete, prin care, pe de-o parte, agresorii să fie trași la răspundere și împiedicați să mai adopte un astfel de comportament, iar pe de altă parte, să se acorde ajutor și consiliere victimelor cazurilor de violență domestică. Datorită complexității acestui fenomen, este imperios necesară atât protecția integrității fizice și psihice a victimelor, cât și apărarea drepturilor lor fundamentale.

Dimensiunea acestui fenomen, atât datorită proporțiilor, răspândirii geografice, cât și a cuprinderii sociale, reflectă o flagrantă încălcare a dreptului la viață, integritate fizică și psihică a victimelor, drept consacrat în art. 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, în art. 5 și art.6 alin.1 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, în art. 2 și 7 din Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și consfințit pe plan intern de art. 11, 20, 22 și 23 din Constituția României. Acest fenomen este expresia vie a continuei încălcări a drepturilor fundamentale ale omului, a discriminărilor și perpetuarea inegalității între femei și bărbați, a dominației și controlului exercitat de agresor împotriva victimei sau victimelor sale.

La nivelul anului 2023, pentru violență domestică au fost emise în România, de către organele de poliție, un număr de 13.351 de ordine de protecție provizorii, 13009 privind victime femei și 947 dintre victime fiind minore, dintre care un număr de 11.347 au fost și confirmate de organele judiciare, proporția fiind de 84,98%, procurorii confirmând ordinele de protecție provizorii și sesizând instanțele de judecată pentru emiterea de ordine de protecție pentru un număr de 802 victime copii și 11.083 victime de sex feminin, după cum se arată în Raportul din 16 mai 2025 transmis de

România Grupului de experți privind acțiunea împotriva violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (GREVIO). Pentru anul 2024, au fost emise ordine de protecție provizorii în număr de 13.974 de către organele de poliție și confirmate de procurori în număr de 11.729, procentul fiind de 83,93%. Se mai arată în Raportul către GREVIO că dintre aceste ordine de protecție provizorii, 906 au privit victime copii, în timp ce un număr de 13.289 au fost privitoare la victime femei, dintre care confirmate și sesizate instanțele de judecată pentru un număr de 754 victime copii și pentru 11.077 de victime femei. Totodată, astfel cum se arată de către organizația neguvernamentală Salvați Copiii România, 38 % dintre părinți și 63% dintre copii recunosc violența fizică în relațiile intrafamiliale. În acest sens considerăm exemplificativă statistica ce se desprinde din Fig. 1 redată mai jos, în care sunt exprimate, procentual, tipurile de violență la care sunt supuși copiii, de către proprii lor părinți.

Tip de abuz - răspunsurile copiilor despre părinți	Incidență 2001	Incidență 2013	Incidență 2021
abuz verbal	22%	16%	12%
abuz fizic			
- bătaie cu mâna fără a-i produce copilului urme	84%	62%	46%
- bătaie cu diverse obiecte	29%	18%	20%
- copilului îi rămân urme	10%	5%	5%
abuz emoțional	21%	3-5%	1-5%
amenințări		33,5%	24%
neglijare	7-17%	8-18%	4-26%
exploatarea copilului	9%	2-8%	4%

Fig. 1 - tabel comparativ privind incidența tipurilor de violență pentru anii 2001, 2013 și 2021.

Reprezentând una dintre încălcările cele mai frecvente și grave ale drepturilor omului și având drept victime preponderent femeile și copiii, atât pe plan internațional, cât și pe plan intern, au fost elaborate instrumente juridice menite să protejeze drepturile acestora și să reducă cazurile de violență domestică. Prin toate aceste instrumente se solicită guvernelor statelor să adopte măsuri care au ca scop să prevină violența împotriva femeilor și copiilor, să protejeze, să asiste victimele și să-i sancționeze pe agresori.

Studiul cazurilor ce au ajuns în atenția autorităților relevă un ciclu al violenței domestice – agresorul supunând treptat victima sau victimele inițial la violență psihologică și economică, de cele mai multe ori, violență verbală și cea fizică se manifestă cu mult mai târziu, atunci când agresorul este convins că victima sau victimele se află pe deplin în puterea sa. S-a susținut de către GREVIO că o înțelegere a violenței domestice poate fi realizată doar dacă autoritățile naționale responsabile de prevenirea acesteia și de protejarea victimelor, evaluează și îi recunosc natura distinctă de gen și dinamica specifică, prin cicluri consecutive cu o creștere a frecvenței și intensității de la un ciclu la altul, sporindu-i periculozitatea.

Mai mult decât atât, datorită cadrului intim al căminului familial în care au loc actele de violență, victima sau victimele se afla într-un contact permanent cu agresorul, fără a avea posibilitatea găsirii vreunui refugiu sau vreunei zone sigure, unde să se poată simți în siguranță. Această situație nefericită face ca, din punct de vedere psihologic, legătura dintre victimă și agresor să fie și mai profundă, implementându-se în conștiința victimei convingerea că nu există soluție de ieșire din această situație. Și datorită acestor aspecte cazurile de violență domestică ajung cu greu în atenția autorităților, victimele găsindu-se, de cele mai multe ori, într-o stare de dependență psihologică totală față de agresor, stare generată de perioada lungă de timp la care au fost supuse la acte de violență, dar și datorită inexistenței unei zone sigure (în înțelesul său psihologic) în care acestea să se poată refugia din calea manifestării violente.

Administrația publică, în virtutea rolului său de gestionare a nevoilor populației, este cea în sarcina căreia s-au stabilit atribuțiile de executare în concret a tuturor prevederilor normative adoptate în vederea prevenirii și combaterii fenomenului de violență domestică.

Astfel, administrația publică, prin organele sale – fie că este vorba de serviciile sociale, de sistemul de învățământ, poliție sau instanțe de judecată, intervine sau ar trebui să intervină atât în ceea ce privește depistarea incipientă a posibilelor manifestări de violență domestică și prevenirea acestora, prin mijloace specifice ori ajutorarea victimelor și pedepsirea agresorilor, prin activități și acțiuni coordonate.

2. Stadiul domeniului de cercetare, actualitatea și originalitatea demersului de cercetare

Respectarea drepturilor omului a devenit un principiu fundamental al relațiilor internaționale, iar construcția europeană a avut la bază acest principiu. Chiar dacă în ultimii 30 de ani unele din statele Europei de Est înregistrează violări ale drepturilor omului, reglementările internaționale, cât și deciziile instanțelor europene în materia respectării drepturilor omului acceptă exigențele impuse.

În ceea ce privește copiii minori ce cad victime fenomenului de violență domestică, o lungă perioadă de timp, față de aceștia, exercitarea de către părinți ori alți adulți din familie a unor acte de violență, indiferent de modul de manifestare, nu a fost considerat violență domestică, ci metode educaționale, fiind bine cunoscut faptul că violența fizică a fost folosită, până spre finele secolului al XX-lea, drept principala metodă de educare a copiilor, susținându-se în popor că „bătaia la copii e ca buruiana de leac”, situație perpetuată, după cum rezultă din datele statistice, ce atestă că 20% dintre părinți încă folosesc violența fizică în scop educativ, corecțiile de tipul *tras de urechi* ori *pălmuire* nefiind nici măcar percepute ca intrând în sfera actelor de violență. Potrivit Fondului Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF) 1 miliard 6 sute de milioane de copii din întreaga lume sunt pedepsiți, în mod regulat, de către părinți sau persoanele care-i au în îngrijire, dintre care 1 miliard și 2 sute de milioane sunt supuși pedepselor corporale. Pentru categoria de vârstă de până în 5 ani, UNICEF arată că asupra aproape 4 sute de milioane de copii se folosește, ca metodă educativă, violența psihologică, în timp ce 330 de milioane dintre aceștia sunt disciplinați și prin violența fizică.

Pornindu-se de la ideea că vulnerabilitatea copiilor este principalul motiv pentru care s-a concretizat necesitatea ca minorii să beneficieze de un sistem de protecție special din partea statelor, în vederea respectării drepturilor acestora, au fost adoptate o serie de instrumente, printre care Declarația drepturilor copilului, proclamată prin rezoluția 1386 (XIV) a Adunării Generale ONU din 20 noiembrie 1959, Convenția adoptată de Adunarea Generală ONU la 20 noiembrie 1989, cu privire la Drepturile Copilului, ratificată de România prin Legea nr. 18/1990, împreună cu Protocolul facultativ la Convenția cu privire la Drepturile Copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, din 6 septembrie 2000, Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la participarea copiilor la conflictele armate, din 25 mai 2000 și Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la o procedură de comunicare, din 2011, Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene (JO C 306, 17.12.2007), intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Directiva (UE) 2024/1385 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 Mai 2024 privind Combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO), ratificată de România în 1994, precum și protocoalele la această Convenție, astfel cum au fost interpretate de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), Convenția asupra relațiilor personale care privesc copiii, din 2003, ratificată de România în anul 2007, Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, din 2007, ratificată de România în anul 2010, și Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (CETS No.210/2011), cunoscută și drept Convenția de la Istanbul, fiind cele mai importante. Drepturile și interesul superior al minorilor diferă, din punct de vedere calitativ de cele ale adulților și fac obiectul a numeroase documente, atât cu caracter universal, cât și regional, ce stabilesc setul de drepturi recunoscute copiilor și principiile și normele pe care statele trebuie să le aplice în vederea respectării acestor drepturi, prin organele specifice.

Privind prin prisma *actualității* demersului de cercetare, trebuie subliniat că înțelegerea și conștientizarea fenomenului de violență domestică față de copiii minori este deosebit de importantă, atât pentru stat, cât și pentru membrii societății. Studiile întreprinse în acest domeniu atestă faptul că traumele resimțite de victimele violenței domestice prezintă o pleiadă de manifestări anormale și care necesită implicare și tratament. Din acest punct de vedere, violența domestică reprezintă un factor declanșator pentru o serie întreagă de situații potențial periculoase pentru societate, în ansamblul ei, concluziile specialiștilor arătând că o parte semnificativă a adulților condamnați pentru infracțiuni comise cu violență au fost victime ale violenței domestice în copilărie. Astfel cum se reține în jurisprudența CtEDO și subliniat de GREVIO, atât copiii supuși la tipuri directe de violență, cât și cei care au fost numai martori la violența domestică au nevoie de protecție, fiind supuși la riscuri,

studiile și datele statistice scoțând în evidență faptul că agresorii au fost adesea violenți și față de copiii cu care au conviețuit, chiar și după finalizarea relației abuzive cu victima. Apare, astfel, ca foarte important rolul statului, prin instrumentele și organele sale, de a institui măsuri de prevenire, protecție și combatere a fenomenului de violență domestică, în general și împotriva copiilor, în special. În această situație, un rol important îi revine administrației publice, care este chemată să ofere protecția stabilită de legislația primară, adecvat fiecărui caz în parte. Așa cum rezultă din reglementările în vigoare, activitatea administrației publice are un rol determinant în mecanismul de protecție al victimelor copii ale violenței domestice și gestionarea cât mai eficientă a instrumentelor și resurselor de către autoritățile administrației publice are drept rezultat îndeplinirea cât mai adecvată a rolului acestora.

De aici rezultă și *importanța cercetării întreprinse*, derivată în preocuparea specialiștilor, atât a teoreticienilor, cât și a practicienilor, pentru identificarea impedimentelor și problemelor care există cu privire la modul în care se realizează protecția efectivă a copiilor victime ale violenței domestice și identificarea de soluții eficiente pentru ca administrația publică să-și îndeplinească rolul, astfel încât victimele să fie protejate, atât de abuzuri, cât și de eventuale lipsuri în reglementare.

În ceea ce privește *originalitatea demersului de cercetare*, aceasta reiese, în primul rând din modul de abordare, cât și din dimensiunea practică pe care o vizează, prezenta cercetare propunându-și a servi atât cercetătorilor, cât și practicienilor, atât celor ce își desfășoară activitatea în cadrul autorităților administrației publice, cât și profesioniștilor ce activează în profesii liberale - avocați, notari și executori judecătorești, în vederea îmbunătățirii procedurilor pentru oferirea unei protecții cât mai eficiente a copiilor, victime ale violenței domestice.

Văzută prin prisma *Motivației alegerii* temei de cercetare, aceasta este bidirecționată, existând un interes personal, prin prisma experienței profesionale, din care rezultă o *motivație personală*, de cealaltă parte regăsindu-se *motivația științifică*.

Motivația personală se justifică prin prisma experienței acumulate în administrarea cazurilor specifice de violență domestică împotriva copiilor, în activitatea de avocat, ocazie cu care am intrat în contact direct și nemijlocit atât cu copii victime, cât și cu reprezentanții autorităților administrației publice, în timp ce *motivarea științifică* își are izvorul din neclaritatea și necoordonarea dispozițiilor legislative și procedurale adaptate diversității și complexității manifestărilor ce se regăsesc în cazurile de violență domestică împotriva copiilor, ce impun o abordare integrată și de cooperare interinstituțională eficientă, în regim de urgență, pentru garantarea protecției acestei categorii de victime.

3. Design-ul cercetării

În ceea ce privește modalitatea de elaborare a cercetării doctorale, am plecat de la realitatea faptică a existenței fenomenului de violență domestică îndreptat împotriva copiilor.

Pornind de la această realitate faptică și studiind atât soluțiile adoptate pe plan intern, cât și pe plan internațional universal și regional european, reflectate la nivel ONU de Agenda 2030, la nivelul Consiliului Europei prin Strategia privind egalitatea de gen (2018-2023) și Noua Strategie pentru drepturile copilului (2022-2027) și la nivel Uniunii Europene de Strategia privind drepturile copilului din 2021, urmate la nivel național de Strategia Națională din 19 decembrie 2022 privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027 și văzând și dispozițiile cuprinse în Recomandarea 1238/2024 a Comisiei Uniunii Europene, se constată preocuparea constantă pentru identificarea celor mai bune soluții și a celor mai bune abordări ale violenței domestice, depunându-se în acest sens eforturi susținute de către state, în vederea unei gestionări eficiente.

Date fiind proporțiile fenomenului și multitudinea cauzelor și efectelor sale, cercetarea de față urmează a se axa numai pe anumite situații speciale ce privesc minorii victime, mai exact, acele situații în care copilul păstrează legături personale cu părintele agresiv, context în care violența domestică nu intră sub incidența prevederilor de natură penală, nici nu vizează măsuri speciale de protecție. Este relevant a stabili de la început limitele cercetării, complexitatea fenomenului impunând o astfel de abordare, pentru a permite o analiză cât mai detaliată a caracterelor specifice ale temei propuse.

În acest context, întrebările de cercetare la care urmează a se răspunde în urma prezentului demers sunt:

- *Oferă statul protecție efectivă în situațiile în care copilul are păstrate legături personale cu părintele agresiv?*
- *Oferă administrația publică o protecție reală și eficientă în situațiile în care copilul are păstrate legături personale cu părintele agresiv?*

Aceste întrebări de cercetare se justifică pe deplin prin importanța și necesitatea măsurii protecției instituite. Un copil victimă a violenței domestice dezvoltă un răspuns traumatic. Acest răspuns, în funcție de criterii precum vârsta copilului, intensitatea actelor de violență la care a fost supus sau durata acestora, se poate manifesta variat, de la forme de anxietate, la grave tulburări comportamentale sau chiar, prin somatizare, minorul poate să genereze boli psihice sau afecțiuni ale diferitelor sisteme, precum cel digestiv sau pulmonar. Mai mult decât atât, o parte dintre studiile efectuate leagă anumite comportamente infracționale ale adultului de traume resimțite în copilărie, ca urmare a violențelor intrafamiliale. Astfel, considerăm că o atare situație premisă, capabilă să genereze probleme medicale și de adaptare a copilului și ulterior a adultului, reprezintă o situație de sănătate publică, ce depășește granițele unei probleme de ordin individual. Totodată, în condițiile în care, în urma analizei temeinice realizate de către puterea judecătorească și cu respectarea principiului interesului superior al copilului, se adoptă, prin hotărâri judecătorești, măsuri de protecție, fie că se referă la monitorizarea legăturilor personale cu părintele agresor, fie că se are în

vedere procedura consilierii psihologice, rațiunea acestor măsuri este de creare a unor garanții suplimentare de protecție a copilului în momentele de interacțiune cu părintele agresor. Așadar, măsurile de protecție pe care norma le pune la dispoziția instanțelor de judecată sunt foarte importante, tocmai datorită garanțiilor pe care le presupun pentru copil, ce au drept scop descurajarea comportamentului violent al părintelui cu care acesta continuă a avea legături personale, după constatarea violenței domestice anterioare a părintelui asupra respectivului copil. Mai mult decât atât, viața, integritatea fizică și psihică a copilului și dreptul acestuia de a nu fi separat de părinții săi sunt valori protejate, atât la nivel universal, cât și regional, iar în dreptul intern statul este garantul respectării acestora, astfel că rezultă importanța cercetării și din această perspectivă, a modului în care sunt respectate valorile protejate în statul de drept.

Avându-se în vedere faptul că un demers de cercetare efectuat în domeniul științelor sociale trebuie să conducă la „*soluționarea conflictelor publice ale structurii sociale*” și având această finalitate ca scop al cercetării, pentru a se putea ajunge să se răspundă la întrebările ridicate, se impune răspunsul primordial la următoarele întrebări secundare:

1. Care sunt cauzele fenomenului de violență domestică, în general și față de minori în particular?
2. Care sunt instrumentele și mecanismele ce se referă la protecția drepturilor victimelor copii ale violenței domestice?
3. Care sunt instituțiile ce au atribuții în ceea ce privește protecția minorilor, victime ale violenței domestice și care sunt limitele acestora?

Obiectivul general al cercetării constă în identificarea acelor situații în care răspunsul primit din partea autorităților naționale eșuează în a oferi protecție adecvată în situațiile în care copilului îi sunt menținute legăturile personale cu părintele agresiv.

Pornind de la obiectivul principal, au fost stabilite o serie de obiective specifice, respectiv:

1. Analiza modului în care administrația publică gestionează cazurile de violență domestică împotriva copiilor, în situațiile enunțate.
2. Identificarea dificultăților întâlnite de administrația publică în a garanta protecție victimelor violenței domestice, pentru situațiile menținerii legăturilor cu părintele agresor.
3. Identificarea avantajelor realizării de proceduri simplificate și cu răspuns rapid, în garantarea protecției victimelor copii ale violenței domestice ce continuă a avea legături personale cu părintele violent.

Pentru a se putea atinge obiectivele propuse, este de ajutor pentru cercetător stabilirea unor obiective specifice operaționale, ce constau în:

- Studierea și utilizarea literaturii relevante în privința definirii conceptelor cu care se operează în decursul cercetării;
- Folosirea metodei analitice în prezentarea domeniului de interes al cercetării;

- Validarea obiectivelor stabilite, prin intermediul metodelor de cercetare folosite, precum cercetarea empirică, studiul de caz, analiza datelor statistice și a chestionarului.

Data fiind complexitatea fenomenului violenței domestice, pentru îndeplinirea obiectivului propus, în cursul cercetării se vor analiza, alături de componentele fenomenului, instrumentele și mecanismele specifice domeniului studiat, evoluția acestora în timp, precum și conturarea perspectivelor viitoare, rolul administrației publice, toate aflate în strânsă corelație și interdependență cu drepturile fundamentale. Totodată, se va evidenția modul în care principiile și recomandările Convențiilor și a altor documente își găsesc aplicabilitatea în administrația publică și a flexibilitatea acestora. O parte a cercetării va fi dedicată modului de percepție al populației față de obiectul supus cercetării și prezentarea concluziilor care se impun.

Ipoteza de la care pornește cercetare este că statul nu oferă o protecție adecvată în situațiile în care copilul păstrează legături personale cu părintele agresiv, iar instrumentele puse la dispoziția organelor sale nu sunt suficiente pentru a fi eficiente, în timp ce ipotezele secundare de cercetare au în vedere aspecte precum:

- puterea jurisdicțională nu poate, per se, să ofere un mijloc eficient de protecție în situațiile în care copilul păstrează legături personale cu părintele agresiv;
- administrația publică, prin organele sale și în exercitarea atribuțiilor principale oferă un mijloc limitat de protecție în situațiile în care copilul păstrează legături personale cu părintele agresiv;
- dacă administrația publică, în executarea dispozițiilor puterii judecătorești oferă un mijloc eficient de protecție în situațiile în care copilul are păstrat un program de legături personale cu părintele agresiv;

Din punct de vedere structural, lucrarea este împărțită în trei capitole:

În primul capitol sunt delimitate și explicate conceptele cu care se operează pe parcursul cercetării, urmărindu-se explicarea cât mai comprehensivă, pentru a facilita înțelegerea. Tot aici, studiul se axează pe analiza fenomenului de violență domestică, prin prisma teoriilor exprimate de-a lungul timpului. Caracteristicile tuturor acestor abordări vor fi analizate și structurate, punând accent pe violența împotriva copiilor minori ai familiei.

În cel de-al doilea capitol al lucrării sunt analizate, cronologic, principalele instrumente juridice internaționale și regionale adoptate în ceea ce privește fenomenul de violență domestică împotriva copilului, precum și mecanismele prin care s-au adus la îndeplinire. Esențială pentru cercetarea de față este evidențierea evoluției în timp a conceptelor și rolul administrației publice, în calitate de componentă tehnică a statului de drept.

Cel de-al treilea capitol se axează pe studiul asupra protecției minorilor aflați în situații de violență domestică, care au stabilit un program de legături personale cu părintele agresor, expunerea criteriilor ce stau la baza adoptării măsurilor cu privire la copii și modul în care acestea ar trebui puse

în executare. Tot în cadrul acestei părți se regăsesc și studiile de caz, precum și analizarea datelor statistice și a gradului de percepție a beneficiarilor asupra fenomenului supus cercetării.

4. Metodologia cercetării

Metodologia de cercetare aleasă ține cont atât de specificitatea domeniului de studiu, respectiv științe administrative, cât și de tema de cercetare „*Rolul administrației publice în garantarea drepturilor copilului victimă a violenței domestice*”, ceea ce a condus la o abordare metodologică mixtă, în care au fost combinate *cercetarea documentară cu cea empirică, cu metodele calitative și cantitative*. Cercetarea de tip calitativ prezintă o abordare generală, exploratorie, permițând înțelegerea aprofundată a subiectului abordat, pe când cercetarea cantitativă se caracterizează prin colectarea și analiza datelor numerice în vederea testării ipotezelor, a identificării modelelor și pentru a face predicții.

Prin analiza calitativă s-a urmărit sintetizarea teoriilor, opiniilor, cercetărilor și jurisprudenței existente în domeniul vizat, obținute în urma documentării, astfel încât sensul și relevanța datelor dobândite și evaluarea acestora în contextul relaționării cu administrația publică să fie de natură a ajuta la formularea concluziilor. Cercetarea empirică efectuată se referă la modalitatea de obținere a datelor prin intermediul observației și măsurării directe, în mod sistematic, în cadrul activității profesionale și academice. Observația directă a comportamentului celor implicați, în mediul controlat al situațiilor determinate, au permis analiza datelor obținute în vederea extragerii concluziilor relevante.

Metodele calitative utilizate în prezenta cercetare includ *analiza actelor normative, metoda documentării istorice și analiza literaturii de specialitate și a jurisprudenței relevante*, ce evidențiază direcțiile de gândire din domeniul de cercetare, de natură să genereze informații consistente necesare înțelegerii aprofundate a fenomenului studiat, *analiza documentelor și metoda comparativă* folosită pentru studiile de caz. Cu privire la consultarea literaturii de specialitate, aceasta reprezintă o componentă primordială a abordării metodologice. Astfel, în demersul întreprins, am identificat resursele relevante, prin întocmirea de fișe de lectură, interogarea bazelor de date academice, studierea revistelor de specialitate și a lucrărilor conferințelor naționale și internaționale considerate relevante, evaluând critic fiecare resursă în parte, din punctul de vedere al relevanței și contribuției în obținerea rezultatelor scontate. În ceea ce privește analiza documentară, aceasta se realizează prin studiul legislației de specialitate, a rapoartelor întocmite de autoritățile cu competențe în domeniul de studiu și a jurisprudenței relevante, ce s-a concretizat prin colectarea și analizarea datelor disponibile în sistem de transparență. În cuprinsul cercetării, s-a folosit și metoda studiului de caz, în vederea urmăririi și analizării fenomenului și a măsurilor adoptate, pe de-o parte și a modului de executare a respectivelor măsuri, pe de altă parte. Folosirea acestei metode se justifică, în primul rând, datorită specificului domeniului ales, dar și prin prisma obiectivului cercetării, în ansamblul său, această metodă fiind în măsură să contribuie la o analiză complexă a obiectului de studiu, putând, în același

timp oferi posibilitatea obținerii de rezultate cu un grad mare de generalizare, dată fiind aria de aplicabilitate, analiză în urma căreia se dorește a se extrage direcții și programe eficiente în gestionarea fenomenului de violență domestică împotriva copiilor, putând a se pune în acest fel bazele unor bune practici în domeniu.

Metodele de tip cantitativ utilizate în prezentul demers de cercetare presupun analiză de date statistice și chestionar cu privire la percepție. Instrumentul de cercetare de tipul chestionarului a permis analiza gradului de percepție a opiniei publice referitoare la violența domestică, instrumentele avute la dispoziție și modul de asigurare a protecției victimelor de către administrația publică.

Studiul întreprins are la bază o abordare deductivă, de la particular înspre general, sistematizarea și generalizarea făcând parte din demersul de analiză, utilizând cercetările teoretice și jurisprudențiale, în vederea elaborării de direcții pentru îndeplinirea scopului propus, iar substanța demersului de cercetare îl constituie dimensiunea practică a fenomenului studiat și interacțiunea acestuia cu științele administrative, accentuat pe temeuri juridice, evidențiându-se, acolo unde este cazul, elementele ce țin de domeniul altor științe, precum sociologia, psihologia etc. Contribuțiile prezumate pe care le vizează cercetarea sunt date, pe de-o parte, de importanța, întinderea și magnitudinea subiectului abordat, iar pe de altă parte, de identificarea, dacă este cazul, a acelor situații care fac inefficient răspunsul adecvat al autorității în dimensiunea practică și de lege ferenda, necesitatea adoptării unor direcții și strategii ferme în ceea ce privește protecția minorilor victime ale violenței domestice.

5. Sinteza cercetării doctorale

5.1. Capitolul I - Fenomenul de violență domestică

Din punct de vedere istoric, evoluția umanității este marcată de violență. Prin violență, în accepțiune extinsă, se înțelege acel tip de comportament în care se folosește forța, în vederea realizării unor anumite scopuri ori obiective.

În cadrul acestui capitol este prezentată violența, ca tip de comportament uman, fenomenul violenței domestice, teoriile cu privire la aceasta, caracteristicile, tipurile de violență domestică și modurile de manifestare, precum și actorii implicați, respectiv agresorul și victima.

Încă din cele mai vechi timpuri, de la momentul cristalizării societăților umane, violența a fost omniprezentă, fiind modalitatea prin care se asigurau atât nevoile de hrană ale comunității, cât și cele de apărare a indivizilor în fața pericolelor reprezentate de comunități potrivnice. Și nu în ultimul rând, prin violență se exercita, de cele mai multe ori și controlul conducătorilor asupra propriilor companioni, frica generată de manifestările violente fiind modalitatea în care se asigura supunerea. Se pot observa mai multe dimensiuni ale manifestărilor violente: manifestări violente de impunere, folosite de clasele conducătoare asupra celorlalți, ca modalitate de exercitare a controlului politic,

manifestări violente generate de nevoile de hrană și apărare, ce se întâlnesc, preponderent la nivel individual și manifestări violente cu caracter ritualic ori religios - cunoscute fiind practicile ce impuneau sacrificii umane în invocarea benevolenței zeilor.

Pentru a înțelege violența este necesar să înțelegem comportamentul uman și în acest fel să discernem diferențele dintre agresivitatea înnăscută și violența învățată, unde agresivitatea înnăscută reprezintă acel instinct pe care persoana umană îl manifestă atunci când se simte amenințată, ca metodă de apărare, în timp ce violența învățată reprezintă acea manifestare de forță care este însușită și folosită, prin intermediul factorilor externi, precum mediul social, educațional, factori culturali, fără, însă, a se exclude fondul genetic ori psihologic, ce pot fi determinanți în diseminarea unui atare comportament. Organizația Mondială a Sănătății (OMS) a conceptualizat violența drept „o folosire intenționată a forței ori a puterii fizice, directă sau prin amenințare, împotriva propriei persoane, a altei persoane ori a unui grup sau comunitate, de natură a cauza răni fizice ori psihologice, tulburări de dezvoltare, privațiune sau chiar deces”.

Conceptualizarea violenței a fost abordată pe scară largă, studiul acesteia făcând obiectul a multiple investigații în diferite domenii precum sociologie, psihiatrie, psihologie, filosofie etc. În domeniul cercetării psihologice, violența este considerată o forță sau condiție care împiedică, limitează sau distorsionează activitatea unui organism în vederea satisfacerii unor nevoi, în timp ce în sens sociologic se consideră că un comportament violent este rezultatul interacțiunii agresivității fiziologice și a comportamentului cultural învățat, respectiv un comportament social complex dobândit și interiorizat în urma interacțiunilor sociale, o relație de putere și nu doar forță, de dimensiuni variabile, dezvoltată de cel puțin două persoane, unde una renunță la alte moduri de menținere a relațiilor și recurge la o serie de comportamente agresive ori represive (amenințare, intimidare, jignire, umilire, lovire) pentru a-l obliga direct sau indirect pe celălalt să acționeze împotriva voinței sale și să execute dorințele agresorului, comportament capabil să prejudicieze integritatea fizică sau morală a celui alt, a bunurilor sale materiale ori a preceptelor morale, putând duce chiar la anihilarea totală, în caz de rezistență acerbă ori persistentă. Din perspectivă criminologică, violența este înțeleasă ca folosirea directă sau indirectă ori ascunsă a forței, cu scopul de a obține, de la o persoană ori de la un grup de persoane ceea ce nu este liber consimțit, acestea fiind doar unele exemple de cum este, în mare, definită violența în cadrul diferitelor științe.

Pentru o mai bună înțelegere a fenomenului ce face obiectul prezentului studiu, este necesară o prezentare de ansamblu, din perspectiva mai multor științe sau discipline, cu reliefarea factorilor în funcție sau față de care se raportează violența, subliniind, totodată că, în ceea ce privește prezenta cercetare, oricare dintre teoriile prezentate au aceeași valoare din punct de vedere teoretic, iar ponderea specifică a unuia sau altora dintre factorii prezentați pot avea relevanță practică numai în cadrul unei analize specifice a unui caz concret.

Există diferitele teorii despre originea violenței, iar pentru facilitarea înțelegerii, în cuprinsul lucrării acestea au fost grupate în funcție de factorii considerați ca fiind determinanți în explicarea comportamentelor violente și anume, factorii ce țin de natura umană, aceștia fiind factorii genetici și factorii psihologici și factorii ce țin de mediu, respectiv factorii sociali și culturali. În funcție de acești factori, putem grupa teoriile despre originea violenței în teorii privind originea genetică, în care comportamentul violent este generat de informația genetică, o altă categorie atribuie apariția violenței dezvoltării personalității omului, în timp ce o abordare neagă factorii ce țin de natura umană și asociază originea violenței situației culturale în concordanță cu evoluția condițiilor în care se formează ființa umană, în timp ce alt tip de abordare vizează conceptul de violență socială, cauza apariției violenței fiind determinată de mediul social.

Istoric, familia, ca instituție, a fost privită ca făcând parte din sfera privată a vieții, în cadrul căreia comportamentul membrilor săi era dincolo de controlul social. Din timpuri imemorabile a fost insuflată în mentalitatea oamenilor, prin credințe și cultură, ideea că viața de familie nu interesa decât pe membrii acesteia, ceea ce se întâmpla în mediul familial fiind un secret absolut pentru cei din interiorul acestuia, iar pentru societate un tabu.

Familia constituie celula de bază a societății, formată pe baza unor relații de căsătorie, filiație sau rudenie, iar fundamentul social și psihologic al acesteia este dat de comunitatea de viață, interese și întraajutorare. Ocrotirea și sprijinirea familiei constituie un obiectiv de interes național, iar prevenirea și combaterea violenței domestice împotriva copiilor reprezintă o importantă problemă, inclusiv de sănătate publică.

Cu toate acestea, jurisprudența dovedește că în acest microunivers familial se pot petrece agresiuni, dintre acestea detașându-se, sub aspectul gravității înregistrate, acele acțiuni ce se circumscriu violențelor fizice, precum și cele contra libertății persoanei, inclusiv contra libertății sexuale, denumite generic, alături de alte moduri de manifestare, *violență domestică*.

În literatura de specialitate nu există un consens în ceea ce privește denumirea, astfel cum nu există foarte clară o determinare cu privire la originile și cauzele violenței ce se manifestă între membrii de familie. Termenul *violență în familie* este adesea folosit ca sinonim cu *maltratare*, *violență de gen*, *abuz domestic* etc., cu toate că, astfel precum vom vedea, nici nu se identifică și, în opinia noastră, nici nu are sinonimie cu acestea. Atunci când se referă la acest fenomen, termenul *violență* este folosit printre autorii americani pentru a se referi la agresiunea fizică, sexuală sau psihologică îndreptată împotriva femeilor în cuplu, în timp ce, pentru a se referi la violența împotriva copiilor, fie la nivel fizic, sexual sau psihologic, termenul de *abuz* este mult mai uzitat. O altă distincție teoretică de luat în considerare este utilizarea denumirilor de *violență în familie*, *violența intrafamilială* și *violență domestică*.

Deși în literatura americană sunt autori care par că fac o distincție între aceste denumiri, din punct de vedere al limbii române, toate aceste cuvinte denumesc unul și același fenomen. În prezent,

este consacrată legislativ denumirea de *violență domestică*, însă, în forme anterioare ale reglementării, acest fenomen purta denumirea de *violență în familie*, intersanjabil cu *violența intrafamilială*. În sensul Legii nr. 217/2003, art. 3, violența domestică înseamnă „*orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială sau spirituală care se produce în mediul familial sau domestic ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima*”.

Și în ceea ce privește violența domestică, de-a lungul timpului au fost avansate o serie de teorii, menite să explice cauzele generatoare ale acestui fenomen, în cuprinsul lucrării acestea fiind grupate, în teorii centrate pe mediul social-cultural și teorii centrate pe individ, pentru o mai mare acuratețe a expunerii.

Toate aceste teorii încearcă să explice comportamentul violent al indivizilor, fără însă a explica, în mod direct, cauzele violențelor intrafamiliale. Abia după 1970 au apărut teorii care să explice, din punct de vedere social-cultural și violența domestică, printre care amintim: teoria resurselor și a schimbului, teoria învățării sociale, teoria controlului și teoria patriarhatului, căreia i se alătură alte teorii cu tentă feministă din aceeași perioadă.

Una dintre cele mai cunoscute teorii este teoria învățării sociale dezvoltată de Albert Bandura, prin care se afirmă că violența reprezintă un comportament învățat prin experiență directă și prin imitație, observând comportamentele celor din jur. O altă teorie îmbrățișată atât de teoreticieni cât și de către practicieni o reprezintă teoria conflictului și controlului, prin care se încearcă a se explica impulsurile violente printr-un model de dominare și control, evidențiindu-se regulile impuse de către cei puternici. Teoria patriarhatului a apărut în deceniul șaptezeci al secolului douăzeci, când mișcarea feministă se afla la apogeu și abordează problema socială a locului și rolului femeii în societate. Potrivit acestei teorii *violența* este privită ca o coerciție masculină asupra femeilor, iar violența domestică apare datorită relațiilor inegale de putere dintre bărbați și femei în societate și în familie, violența domestică fiind fundamental legată de concepțiile existente și care poate fi înțeleasă numai prin înțelegerea și analizarea circumstanțelor ce țin de aspectele de gen.

O altă teorie se concentrează pe natura biologică a ființei umane, având la bază structura genetică și evoluția acesteia, pentru explicarea comportamentului masculin violent. Această teorie pune, de asemenea, accentul, pe modul în care este structurat creierul, dar și pe factorii hormonal, cum ar fi testosteronul, explicând prin dezechilibre chimice și/sau de dietă, actele de violență comise de bărbați. În baza acestor teorii, factorii genetici și hormonal explică motivele predispoziției mai mari către violență la bărbați decât la femei, astfel cum am arătat în secțiunea dedicată teoriilor cu privire la violență.

Teoriile psiho-patologice au la bază caracteristicile de personalitate, atât ale agresorilor, cât și ale victimelor, în încercarea de a defini violența domestică, incluzând analize care leagă actele de violență de fenomene individuale precum bolile mintale ori alcoolul. Potrivit acestei teorii, cauzele

violenței domestice s-ar putea datora unor problemele psihologice ale agresorului, precum emoțiile necontrolate, impulsivitatea sau depresia, însă, în același timp, cauzele violenței domestice pot avea legătură directă cu anumite circumstanțe de natură psihologică a victimei. În acest context, agresorul este caracterizat drept o persoană având o stimă de sine scăzută, ce se confruntă cu nesiguranță față de masculinitatea sa, generându-se, astfel și o gelozie patologică.

Teoria ciclului violenței și teoria psihosocială a neputinței învățate sunt teorii promovate de cercetătoarea americană Lenore Walker. Teoria ciclului violenței definește trei etape distincte ale violenței domestice, care se tot repetă, Walker explicând prin această teorie atât modalitățile prin care femeile ajung să fie victime ale violenței domestice, dar și motivele pentru care femeilor victime ale violenței domestice le lipsește curajul de a se desprinde dintr-o astfel de relație și își acceptă situația.

O altă teorie, cea a devianței interacționiste tinde să explice violența domestică prin rolurile de gen. Exponenții acestei teorii consideră că există anumite așteptări diferențiate față de bărbați și femei, cu privire la comportamentele, valorile și atitudinile pe care fiecare dintre aceste două genuri trebuie să le aibă în cadrul familiei.

Deși toate aceste teorii sunt, fără îndoială, utile pentru înțelegerea cauzelor violenței domestice, nici una nu este atotcuprinzătoare, fiecare dintre acestea prezentând, în opinia noastră, numai o parte, o fațetă, a acestui fenomen. Considerăm că o teorie exhaustivă privind cauzele violenței domestice ar trebui să includă atât aspectele psihologice, cât și aspectele social-culturale surprinse de teoriile prezentate, iar pentru înțelegerea acestui fenomen este nevoie de o abordare multidimensională, în măsură să acopere factorii psihologici, socio-culturali, economici, de etică și morală ce influențează atât comportamentul agresorilor, cât și pe cel al victimelor violenței domestice.

Prin prisma teoriilor arătate, putem afirma, așadar, că prin violență domestică se înțelege acel comportament ce se întâmplă între membrii aceleiași familii, respectiv abuzul asupra tatălui și/sau mamei și/sau a copiilor minori ai familiei, iar dacă ne referim la familia extinsă, putem include în această categorie oricare dintre membrii de familie existenți. Astfel, putem concluda că violența domestică:

reprezintă orice acțiune sau omisiune care are loc în cadrul familiei, exercitată de un membru al familiei, care amenință viața, integritatea corporală, psihică sau libertatea altui membru al aceleiași familii, sau care amenință serios dezvoltarea personalității; se referă la atacuri fizice, psihologice, sexuale sau de altă natură, efectuate în mod repetat de un membru al familiei și care provoacă prejudicii fizice și/sau psihice și încalcă libertatea persoanei; este o formă de violență structurală, fiind necesar un anumit nivel de acceptare socială și de toleranță pentru apariția acesteia.

Putem clasifica diferitele tipuri de violență domestică în funcție de modul în care actele de violență sunt efectuate, identificându-se: violența indirectă, violența fizică, psihologică și emoțională, socială, sexuală, economică, neglijarea copilului, violență cibernetică sau violența spirituală.

Atunci când discutăm despre violență domestică împotriva copiilor, trebuie să plecăm, în mod obligatoriu de la definiția dată violenței domestice, la care să adăugăm dispozițiile art. 19 din Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, care stabilește *că statele părți vor lua toate măsurile legislative, administrative, sociale și educative corespunzătoare, în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual, în timpul cât se află în îngrijirea părinților sau a unuia dintre ei, a reprezentantului ori reprezentanților legali sau a oricărei persoane căreia i-a fost încredințat*, dar având, totodată, în vedere și înțelesul dat de UNICEF cu privire la violența asupra copiilor, arătând că fetele, băieții și adolescenții până la 18 ani, care suferă în mod obișnuit sau ocazional acte de violență fizică, sexuală sau emoțională, fie în grup familial sau în instituții sociale, sunt victime ale acestei forme de violență, fără a neglija și situația victimelor indirecte – respectiv situațiile în care acte de violență domestică explicită au loc de față cu minorul, situație în care acest minor dobândește statutul de victimă a violenței domestice, datorită implicațiilor pe plan psihologic.

Prin prisma celor arătate, rezultă că orice fel de acțiune sau inacțiune îndreptată împotriva copiilor sub 18 ani, de natură a le cauza acestora o vătămare, în modurile expres enumerate de art. 19 din Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului reprezintă violență îndreptată asupra copilului. În această ordine de gândire, rezultă că pedepsele corporale, încă practicate ca metode educative în multe părți ale lumii sunt încadrate în fenomenul de violență domestică.

Pedeapsa corporală este reprezentată drept orice formă de pedeapsă fizică ce are drept scop provocarea durerii ori a disconfortului. Adesea, aceasta se execută prin lovirea mâinilor sau palmelor copiilor ori a altor zone din corpul acestora cu mâna sau cu un obiect. Folosirea acestui tip de metodă educativă rezidă din percepția eronată potrivit căreia amintirea umilinței și a durerii resimțite de copil îl va determina să nu mai repete greșeala pentru care a fost pedepsit, scopul educativ fiind, astfel, îndeplinit. Această metodă educativă a fost mult timp folosită de-a lungul istoriei umanității și chiar dacă, în prezent, valorile societății secolului al XXI-lea sunt total diferite, mai există încă state și comunități umane care consideră pedeapsa corporală ca fiind singura care garantează obediența față de reguli a copilului, cum este și situație României, după cum se poate am mai arătat, din datele furnizate de organizația Salvați Copiii România, 38 % dintre părinți și 63% dintre copii recunosc folosirea de violențe fizice în scop educativ.

La baza pedepsei corporale stă convingerea potrivit căreia durerea și umilința educă. În această ordine de idei, chiar dacă nu reprezintă o veritabilă pedeapsă corporală, amenințările cu pedeapsa corporală și umilințele verbale au fost și pe alocuri, continuă să fie, metode educative.

Privind din perspectiva valorilor noastre actuale, așa cum rezultă și din textele citate, acest tip de educație, prin umilire și durere, este considerat violență îndreptată asupra minorilor.

Formele de manifestare a violenței domestice împotriva minorilor sunt variate, iar urmările acestora, mai ales îndreptate împotriva copiilor de vârstă mică, pot duce, potrivit cercetătorilor, la situații ce au intrat în atenția medicilor, existând în prezent studii cu privire la *sindromul copilului bătut*, *sindromul bebelușului zguduit* și *sindromul Münchhausen prin transfer*.

Nu toți copiii victime ale violenței domestice sunt afectați în mod similar. Așa cum fiecare organism este unic, el răspunde în felul său la factori precum tipul abuzului, severitatea și/sau frecvența, răspunsul variind și prin prisma unor circumstanțe precum vârsta copilului, gradul de vulnerabilitate al acestuia, existența unor mecanisme de sprijin etc. În cazurile în care s-au înregistrat, în urma cercetărilor clinice și medicale, dereglări de comportament, tulburări psihologice, probleme de sănătate sau anumite dizabilități, a fost revelată o incidență mai mare în cazul indivizilor cu istoric de violență domestică în timpul perioadei de minorat.

Înstrăinarea părintească, noțiune mai bine cunoscută ca alienarea parentală reprezintă un fenomen răspândit la scară largă în societatea contemporană, subiect actual ce a făcut obiectul unor extinse cercetări și dezbateri, intrând în sfera de preocupare atât a psihiatriei, cât și a psihologilor, sociologilor și juriștilor și altor specialiști din diverse alte domenii ale științelor umaniste. Apărută pentru prima dată în atenția psihiatrilor americani în ultimul sfert al secolului al XX-lea, această noțiune a cunoscut o evoluție constantă, continuând să preocupe atât oamenii de știință, cât și practicienii, inclusiv din domeniul juridic și administrativ.

Din ce în ce mai mult se folosește și în România sintagma de *alienare parentală*. Întâlnită inițial la un nivel redus, în urma divorțurilor dintre părinți, a ajuns să fie folosită la scară largă, în majoritatea spețelor în care sunt implicați copiii minori. Cu toate că este intrată în limbajul curent, în realitate este lesne de observat faptul că multă lume nu cunoaște cu exactitate ce anume presupune această noțiune.

Alienarea parentală acoperă sub umbrela sa o serie întreagă de manifestări umane, care în trecut nu purtau nici o denumire, nici din punct de vedere legal și nici în vorbirea curentă, prin denumirea dată acestor comportamente, se tinde a se defini acele manifestări umane, observate de-a lungul timpului, ca având loc în anumite condiții și care, până la introducerea în limbajul curent a acestei sintagme, nu aveau o altă modalitate de referire.

Înțelegerea fenomenului de alienare parentală este esențială pentru elaborarea de către administrația publică de direcții și programe, în aplicarea scopurilor și obiectivelor factorilor decidenți, adoptate atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Cercetarea acestei manifestări presupune în primul rând o incursiune în sfera psihologiei comportamentale umane și analiza sa, în corelație cu administrația publică și cu drepturile omului. Știința drepturilor omului are ca obiect de cercetare comportamentele umane, atât la nivel individual, cât și la nivelul societății, dar și relațiile și

manifestările dintre oameni, știință aflată în interconexiune cu alte științe sociale „pentru că domeniile luate în considerare au fost și sunt în contact cu alte domenii aparținând altor discipline”, ținându-se cont de faptul că „drepturile nu sunt făcute doar pentru a exista”, ci trebuie să fie și recunoscute și protejate prin intermediul administrației publice. Astfel cum am mai arătat, administrația publică, în concordanță cu domeniul său de activitate, de gestionare permanentă a nevoilor societății, este dinamică, adaptându-se permanent, în vederea obținerii de rezultate rezonabile și echitabile în orice situație, în baza cunoașterii aprofundate a mecanismelor ce generează nevoile sociale.

Termenul de *alienare parentală* a fost pentru prima dată folosit de către medicul Richard Alan Gardner, un renumit psihiatru pediater american, recunoscut pentru contribuția sa în psihoterapie, în special în psihoterapia infantilă. Ca urmare a vastei sale experiențe practice, în psihoterapia pediatrică, dar și familială și în urma studiilor de caz efectuate, Richard Gardner a introdus în psihoterapie termenul de *sindrom de alienare parentală*, fiind primul om de știință care încearcă să denumească o serie întreagă de fenomene și manifestări, pe care le studiază îndeaproape, prin prisma pregătirii sale profesionale. În opinia lui Gardner, *alienarea parentală* se referă la *acea tulburare de natură psihică în care copiii sunt obsedați de deprecieră și critica la adresa unui părinte, manifestate prin denigrare nejustificată și/sau exagerată, datorită politicii conștiente și susținute de „spălare pe creier” a copilului, de către celălalt părinte*.

În acest fel este definit sindromul alienării parentale – drept o tulburare de natură psihică, datorată unei campanii de îndoctrinare a copilului, de către un părinte, în vederea imprimării în psihicul copilului a ideii că celălalt părinte este rău și pe cale de consecință, copilul trebuie să se distanțeze și să-l îndepărteze pe acel părinte din viața sa. Din punct de vedere etimologic, conceptul de alienare parentală este format prin alăturarea a două cuvinte – *alienare*, cuvânt de origine latină, ce semnifică *înstrăinare* și *părintească*, ce semnifică *referitor la părinți*. Așadar, termenul pe care Richard Gardner l-a ales să denumească acea tulburare clinică observată la copiii implicați în procese de divorț și custodie reprezintă sindromul de „*înstrăinare referitoare la părinți*”.

Alienare parentală reprezintă un cumul de comportamente manipulative, îndreptate împotriva copilului, cu scopul de a-l distanța pe acesta de celălalt părinte, concretizându-se și mai mult concluzia că acest tip de comportament reprezintă, în esență, un abuz psihic și emoțional asupra copilului.

Cu toate acestea, acest fenomen a cunoscut o consacrare legislativă doar în câteva state ale lumii, iar la nivel regional european, deși Consiliului Europei și mai ales Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în aplicarea prevederilor Convenției Europene, au recunoscut existența alienării parentale într-o serie de cazuri¹, pentru care au fost și condamnate țări, în prezent, nu există legi

¹ https://ro.wikibooks.org/wiki/Categorie:Jurispruden%C8%9Ba_CEDO_privitoare_la_alienarea_parental%C4%83, accesare 16 iunie 2024.

specifice care să reglementeze sindromul alienării parentale în țările europene. Recent², Curtea de la Strasbourg a decis în cauza L.D. împotriva Poloniei³, un caz inovator privind alienarea parentală și încălcarea drepturilor la viața de familie, în care unei mame i s-a refuzat în mod repetat contactul cu copilul ei, chiar dacă avea drept de vizită stabilit de instanță, Curtea constatând că obstrucționarea repetată din partea tatălui a dus la alienarea parentală completă și la destrămarea relației mamă-copil.

Nici în Marea Britanie înstrăinarea părintească nu este transpusa legislativ, deși Serviciul de Consiliere și Asistență al Tribunalului pentru Copii și Familie⁴, în Cadrul de evaluare a impactului asupra copilului definește *alienarea parentală ca rezistență sau ostilitate nejustificată a unui copil față de un părinte, ca urmare a manipulării psihologice de către celălalt părinte*⁵ și reprezintă, în același timp organismul guvernamental ce susține în fața instanțelor de judecată interesele copiilor.

Alte state cu tradiție în apărarea drepturilor și libertăților fundamentale, precum Franța⁶, Spania⁷ și Italia⁸ se află în aceeași situație, de nelegiferare, cu toate că, atât societatea civilă, cât și jurisprudența acestor state militează susținut în vederea legiferării alienării parentale, pentru ca organele statului să poată proteja interesele superioare ale minorilor.

România, membră a Consiliului Europei și a Uniunii Europene, este prima țară din Uniunea Europeană care și-a adaptat legislația la această realitate, stabilind un set de măsuri pe care autoritățile le au la dispoziție când alienarea parentală este incidentă. La data de 7 mai 2024 a fost publicată⁹ Legea nr. 123 din 30 aprilie 2024, pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, prin care, alături de alte modificări menite a răspunde mai bine interesului superior al minorului și apărării drepturilor acestuia, se modifică art. 4 al Legii 272/2004, recunoscând la aliniatul h al acestui articol *înstrăinarea părintească* drept formă a

„violentei psihologice prin care unul dintre părinți sau persoanele prevăzute la lit. c) și d), în mod intenționat, urmărit sau asumat și apropiat, generează, acceptă sau folosește o situație în care copilul ajunge să manifeste reținere sau ostilitate, nejustificată sau disproporționată față de oricare dintre părinți”.¹⁰

² La 13 februarie 2025.

³ A se vedea în acest sens: CtEDO: L.D. contra Polonia, nr. 12119/14, hotărârea din 13 februarie 2025, definitivă la 13 mai 2025. [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-241741%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-241741%22]}), accesat 25 iunie 2025.

⁴ Children and Family Court Advisory and Support Service (CAFCASS)/ Serviciul de consiliere și asistență pentru tribunalele pentru copii și familie, ce funcționează în conformitate cu legea stabilită de Parlament - Legea privind justiția penală și serviciile judecătorești din 2000, din Marea Britanie;

⁵ Site-ul oficial al Serviciului CAFCASS; <https://www.cafcass.gov.uk/2021/01/14/cafcass-reissues-position-on-parental-alienation/?highlight=PARENTAL%20ALIENATION>, accesat 04 februarie 2022;

⁶ https://www.courdecassation.fr/jurisprudence_2/premiere_chambre_civile_568/660_26_26933.html; accesat 04 februarie 2022;

⁷ <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=27935&LangID=E>; accesat 04 februarie 2022;

⁸ A se vedea în acest sens: Mariachiara Feresin, “Parental Alienation (Syndrome) in Child Custody Cases: Survivors’ Experiences and the Logic of Psychosocial and Legal Services in Italy,” *Journal of Social Welfare and Family Law* 42, no. 1 (2020): 56–67.

⁹ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 414 din 7 mai 2024.

¹⁰ Art. 4, alin h din Legea nr. 272/2004, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 123/2024.

Această recunoaștere legislativă a alienării parentale, denumită de legiuitorul român *înstrăinare părintească*, drept violență psihologică îndreptată asupra minorului este deosebit de importantă, deoarece creează premisele pentru ca organele abilitate ale administrației publice, în exercitarea atribuțiilor de executare în concret a legii, să poată dezvolta proceduri adecvate pentru a proteja efectiv drepturile fundamentale ale minorilor la o viață psihică sănătoasă, ferită de abuzuri, ceea ce nu se putea realiza în lipsa consacrării legislative a fenomenului respectiv.

De impactul violenței domestice asupra efectelor cu privire la copii minori, atât în ceea ce privește implicațiile legale ale acestui fenomen, cât și referitor la consecințele fizice și psihice variate și complicate pe care acesta le poate genera asupra organismelor în formare, s-au preocupat și continuă să se preocupe atât oamenii de știință, cât și practicieni. Studiile efectuate se axează pe surprinderea efectelor ce apar la copiii victime ale violenței domestice, în funcție de variabile precum vârsta copilului, sexul acestuia, stadiul de dezvoltare, frecvența actelor de violență și tipul de sprijin pe care adulții îl oferă copiilor lor aflați în această situație¹¹. Dacă violența fizică lasă urme pe trup, nu același lucru se poate susține despre efectele altor tipuri de violență domestică.

Violența indirectă poate conduce ca, la maturitate, respectivul copil să dezvolte un comportament de agresor¹² ori poate genera alte tipuri de modificări în personalitatea copilului în formare. Trauma și starea tensionată de viață resimțită la minorul expus, direct sau indirect, la violență domestică, chiar dacă asupra lui nu au fost exercitate tipuri de violență, îi pot altera structura, dar și funcționarea creierului, influențele negative, emoționale și de mediu la care copilul este expus în perioada de formare pot, cu cât sunt mai timpurii, să remodeleze aspecte privind dezvoltarea intelectuală, emoțională și/sau socială a respectivului copil¹³, datorită excesului în producția de hormoni precum cortizolul, cât și de neurotransmițători¹⁴, ceea ce, în timp, poate conduce la stări de anxietate, depresie, ori agresivitate, datorate dezechilibrelor chimice. Totodată, studiile au reliefat și că incapacitatea individului adult de a susține relații interpersonale, imposibilitatea de a-și regla emoțiile sau un răspuns slab la stimulii stresanți apar mai ales la cei ce au suferit, în perioada copilăriei mici de expunere la violență¹⁵.

Concluzionând, de-a lungul timpului mentalitatea a normalizat adesea comportamentele violente în spațiile domestice, multe culturi considerând astfel de acte drept chestiuni private, fiind

¹¹ A se vedea în acest sens: *Children and the Law: An Introduction*, in James G. Dwyer, ed., *The Oxford Handbook of Children and the Law*, Oxford Handbooks (2020; online edn, Oxford Academic, November 7, 2018), <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190694395.002.0007>, accesat 19 iulie 2025.

¹² A se vedea în acest sens teoriile cu privire la violența domestică, tratate supra, în special teoriile lui Albert Bandura, cu privire la învățarea socială.

¹³ A se vedea în acest sens: S. Ituarte, "Neurological and Physiological Impact of Abuse," in *Encyclopedia of Domestic Violence*, ed. Nicky Ali Jackson (New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2007), 519–522.

¹⁴ A se vedea în acest sens: Ituarte, "Neurological and Physiological Impact of Abuse," 521.

¹⁵ A se vedea în acest sens: William T. Greenough and Janet E. Black, "Induction of Brain Structure by Experience: Substrates for Cognitive Development," in *Developmental Behavioral Neuroscience*, ed. M. R. Gunnar and C. A. Nelson (Boston: Springer, 1992), 155–200. Martin H. Teicher, Natalie L. Dumont, Yoko Ito, Christina Vaituzis, Jay N. Giedd, and Susan L. Andersen, "Childhood Neglect Is Associated with Reduced Corpus Callosum Area," *Biological Psychiatry* 56, no. 2 (2004): 80–85, <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2004.03.016>, accesat 20 februarie 2025.

stâns legată de prejudecăți patriarhale înrădăcinate și de dinamica de putere care perpetuează inegalitatea și abuzul. Convingerile socio-culturale normalizează adesea dominația masculină și subordonarea feminină, ducând la un mediu în care violența nu este doar tolerată, ci și așteptată. Totodată, studiile indică faptul că alături de inegalitățile dintre bărbați și femei, dependența economică contribuie semnificativ la persistența violenței domestice, deoarece victimele se simt prinse în contexte abuzive din cauza lipsei de autonomie. Este, de asemenea, de remarcat că interacțiunea dintre atitudinile sociale și influențele culturale modelează semnificativ percepțiile asupra violenței domestice, dictând adesea răspunsurile comunităților la această problemă, situațiile sociale complexe influențând percepția despre violența împotriva copiilor în diferite societăți.

Abordarea fenomenului violenței domestice trebuie să ia în considerare și aceste variabile pentru a încuraja schimbări semnificative și a promova o dinamică relațională mai sănătoasă. Stigmatul cultural înrădăcinat din jurul violenței domestice inhibă adesea dezvoltarea și raportarea completă în rândul victimelor, în special în comunitățile marginalizate. Pe măsură ce cercetările continuă să se desfășoare, este imperativ ca cercetătorii și practicienii să colaboreze, numai printr-un efort comun putându-se spera reducerea ratelor de incidență ale acestui fenomen și oferirea de soluții durabile pentru persoanele și familiile afectate.

5.2 Capitolul II. Dispoziții legale aplicabile și instituții abilitate

Violența domestică împotriva copiilor reprezintă, așa cum am arătat, una dintre cele mai grave forme de încălcare a drepturilor fundamentale ale copilului, cu consecințe semnificative asupra dezvoltării fizice, psihice, emoționale sau sociale ale acestuia. În acest context, apare ca esențială existența unor dispoziții normative și a unor instituții abilitate, care să intervină eficient pentru prevenirea și protejarea copiilor victimă. Minorii aflați în situațiile descrise, în plus față de cele arătate în capitolul anterior, se află, de asemenea, în situații de risc, în ceea ce privește re-traumatizarea și marginalizarea, de aceea se impune o abordare centrată pe interesul superior al copilului și intervenții coordonate, care să vizeze nu doar protecția imediată, ci și sprijinul pe termen lung al copilului victimă a violenței domestice, pentru recuperarea post-traumatică a acestuia și reintegrarea lui în dinamica normală a societății.

În cadrul acestui capitol vor fi prezentate toate aceste aspecte, atât cele care țin de modul de reglementare, cât și autoritățile abilitate și mecanismele pe care acestea le au la dispoziție, pentru garantarea drepturilor copilului și protecției acestor drepturi, în concordanță cu principiile statului de drept.

În context juridic, un copil este din ce în ce mai mult recunoscut ca subiect de drept, ceea ce înseamnă că este titular de drepturi și obligații, pe care și le poate exercita și pe cale judiciară, deși capacitatea sa poate fi limitată din cauza vârstei și a stadiului de dezvoltare. Aceasta viziune actuală reprezintă o schimbare față de viziunile istorice de până la primul război mondial, în care copiii erau văzuți, în primul rând ca obiecte de drept, având nevoie de protecție, dar fără a deține drepturi. Din

punct de vedere istoric, copiii erau adesea considerați proprietatea părinților sau a tutorilor lor, cu o capacitate juridică limitată, iar statutul lor juridic era adesea legat de statutul familiei, beneficiind de puține drepturi sau protecții independente. Această perspectivă se schimbă, odată cu o recunoaștere tot mai mare a drepturilor inerente și a individualității copiilor¹⁶. Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului reprezintă documentul de bază care consacră drepturile copiilor și subliniază statutul lor de participanți activi în societate.

La nivel regional european, trebuie să facem distincție între dispozițiile normative emise de Uniunea Europeană și cele redactate în sistemul Consiliului Europei. În ceea ce privește actele normative adoptate potrivit dreptului Consiliului Europei, acestea urmează linia trasată de Convenția privind Drepturile Copilului, aceeași interpretare a noțiunii de copil fiind adoptată și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa¹⁷. Convenția reprezintă întâiul instrument ce a conferit caracter obligatoriu drepturilor prevăzute în Declarația Universală a Drepturilor Omului, iar aria de aplicativitate este deschisă deopotrivă adulților, cât și copiilor. În cuprinsul acesteia sunt stabilite drepturi absolute, ce sub nici o formă nu pot fi încălcate de state, dar și o serie de drepturi și de libertăți fundamentale, a căror exercitare nu poate fi limitată decât în cazuri excepționale. Statele membre ale Consiliului Europei și-au modificat legislațiile interne, astfel încât să integreze Convenția în dreptul intern, cu consecința directă a obligativității aplicării prevederilor acesteia. Pentru asigurarea respectării de către state a obligațiilor stabilite prin Convenție, prin art. 19 s-a creat un mecanism juridic – Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO), care are printre atribuții examinarea eventualelor încălcări ale Convenției și emiterea de avize consultative privitoare la chestiuni ce vizează interpretarea ori aplicarea drepturilor și libertăților stabilite prin Convenție ori prin protocoalele adiționale la aceasta¹⁸.

CEDO și jurisprudența CtEDO sunt principalele instrumente din sistemul Consiliului Europei, care legiferează drepturile copilului, însă nu sunt singulare. Un alt instrument important de amintit în acest context îl reprezintă Carta Socială Europeană, inclusiv Carta Socială Revizuită din 1996, care conține prevederi privind asigurarea protecției drepturilor sociale, dar și prevederi clare cu privire la drepturile copilului¹⁹.

Dreptul european din sistemul Consiliului Europei nu se limitează doar la instrumente și jurisprudență, ci se reflectă și la nivel de politici, precum planul de acțiune din 2006 denumit „Construirea unei Europe cu și pentru copii” sau Strategia privind egalitatea de gen (2018-2023) și Noua Strategie pentru drepturile copilului (2022-2027), care presupune un număr de șase domenii

¹⁶ A se vedea în acest sens: Jef Willems, “Children as Subjects of Rights: Three Waves of Emancipation from Past and Present Cruelty to Future Creativity?” (2018), <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.30939.21289>, accesat 10 decembrie 2024.

¹⁷ A se vedea în acest sens: Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *Güveç împotriva Turciei*, nr. 70337/01, 20 ianuarie 2009 și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *Çoşelav împotriva Turciei*, nr. 1413/07, 9 octombrie 2012. În Consiliul Europei (Strasbourg) și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene. *Manual de drept european privind drepturile copilului*: Ediția 2022: (Publications Office, 2025), <https://data.europa.eu/doi/10.2811/11276>, accesat 18 iulie 2025.

¹⁸ A se vedea în acest sens: Moroianu Zlătescu, *Dreptul Internațional al Drepturilor Omului*, 139-151.

¹⁹ A se vedea în acest sens: Moroianu Zlătescu, *Dreptul Internațional al Drepturilor Omului*, 151-163.

prioritare, respectiv: „protecție împotriva violenței, egalitate de șanse și incluziune socială, accesul la tehnologii și utilizarea acestora în siguranță pentru toți copiii, justiție în interesul copilului, ascultarea fiecărui copil și drepturile copiilor în situații de criză și de urgență”²⁰.

În sistemul de drept al Uniunii Europene însă, au fost adoptate prevederi legislative ce derogă de la înțelegerea noțiunii de copil, astfel cum aceasta a fost trasată de Convenția privind Drepturile Copilului, chiar dacă majoritatea instrumentelor fac trimitere la înțelesul că prin copil se face referire la o persoană aflată sub vârsta de 18 ani. Drepturile copilului sunt protejate și promovate prin intermediul legislației primare, dar și a legislației secundare, regăsindu-se dispoziții referitoare la acestea în domenii precum cooperarea în materie civilă și penală, protecția datelor, protecția consumatorilor ori azilul și migrația. Spre exemplu în dispoziții ce vizează drepturile la liberă circulație pentru cetățenii Uniunii și pentru membrii familiilor acestora, prin copil se înțeleg acei descendenți direcți cu vârstă de până în 21 de ani sau care se află în continuare în întreținere.²¹ Se poate observa, din exemplul dat, modul cum Uniunea Europeană a înțeles să se folosească de norma supletivă permisă de Convenția privind Drepturile Copilului, extinzând-o peste conceptul de majorat și legând-o, în contextul exemplificat, de ideea de legătură biologică, din care derivă obligația de întreținere.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene²² conține dispoziții specifice referitoare la drepturile copilului în Uniunea Europeană, expres prevăzute în cuprinsul art. 14, art. 21, art. 24 sau art. 32 ori în mod implicit, precum dreptul la viață privată și de familie, cuprins în cadrul art. 7. Potrivit art. 6 din Tratat, Carta dobândește aceeași forță juridică precum tratatele Uniunii, ce are drept consecință directă obligativitatea protejării drepturilor consacrate de Cartă, atât de către Uniunea Europeană, prin instituțiile sale, ci și de către toate statele membre, iar conform art. 3 din Tratat, UE promovează protecția drepturilor copilului. Adicional, în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) sunt cuprinse trimiteri mai precise la drepturile copilului, prin care se permite Uniunii să legiezeze în acest domeniu, precum Directiva privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile, Directiva privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, Directiva de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității ori Directiva privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice²³ din 2024, în conținutul cărora se regăsesc dispoziții exprese privitoare la victimele copii. Tot în ceea ce privește drepturile copilului, la

²⁰ A se vedea în acest sens: Manual de drept european privind drepturile copilului: Ediția 2022.

²¹ A se vedea în acest sens: Consiliul Europei (Strasbourg) și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene. Manual de drept european privind drepturile copilului: Ediția 2022: (Publications Office, 2025), <https://data.europa.eu/doi/10.2811/11276>, accesat 18 iulie 2025.

²² Proclamată în cadrul Consiliului European de la Nisa la data de 7 decembrie 2000, de către Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene și prin includerea în versiune consolidată, în 2012 în Tratatul de la Lisabona, instituțiile Uniunii și statele membre sunt obligate să respecte aceste drepturi, atunci când pun în aplicare dreptul UE.

²³ Directiva (UE) 2024/1385 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024.

nivelul anului 2021 Uniunea Europeană a adoptat Strategia privind drepturile copilului²⁴, în cadrul căreia, una dintre cele șase domenii de acțiune prioritare îl reprezintă „combaterea violenței împotriva copiilor și asigurarea protecției copiilor”²⁵.

România, ca parte semnatară a Convențiilor din sistemul Consiliului Europei și în același timp membră a Uniunii Europene, a fost nevoită să-și modifice și să-și actualizeze constant legislația internă, astfel încât să poată avea la îndemână instrumentele necesare exercitării obligațiilor asumate. Din această cauză, în prezent, există în vigoare mai multe prevederi normative, atât în legislația primară, cât și în cea secundară și chiar terțiară, ce cuprin norme cu incidență față de subiectul studiat, aflându-ne, practic, în fața unei dispersări a reglementărilor aplicabile situațiilor de violență domestică împotriva copiilor. Considerăm, ca și alți autori²⁶, că legiuitorul român ar trebui să reunească într-un singur act normativ toate aceste prevederi, pentru o mai bună gestionare și în concordanță cu normele de tehnică legislativă stabilite de Legea nr. 24/2000²⁷ privind normele de tehnica legislativă pentru elaborarea actelor normative.

Codul Civil, care reprezintă cadrul general al normelor ce guvernează relațiile de natură civilă în cadrul societății, conține, în ceea ce îi privește pe minori, doar dispoziții cu caracter general, privind statutul minorului în familie, numele, domiciliul, dreptul la întreținere al minorului sau dreptul de a avea legături personale cu părintele sau rudele cu care nu locuiește etc. În ceea ce privește modalitatea concretă privind protecția și promovarea drepturilor copilului, acestea se realizează prin normele unei legii speciale, Legea nr. 272/2004²⁸, cu modificările și actualizările ulterioare și care reprezintă în legislația românească, legea cadru în ceea ce privește asigurarea respectării interesului superior al copilului, a drepturilor și libertăților acestuia și care conține, totodată și norme procedurale cu privire la promovarea și protejarea acestor drepturi.

Legea privind protecția și promovarea drepturilor copilului nu răspunde, însă, problematicii ridicate de fenomenul violenței domestice, de aceea, în scopul prezentei cercetări, este necesar să arătăm că, din punct de vedere normativ, mai multe dispoziții legale își găsesc aplicabilitatea în această materie, fiind de competențe organelor abilitate să decidă, în urma unor analize specifice, aplicabilitatea normei, pentru fiecare caz în parte.

Astfel, cu incidență în ceea ce privește prezentul studiu, din punct de vedere al legislației interne, regăsim și alte dispoziții normative, precum cele cuprinse în Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie²⁹, Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor, cu modificările și completările ulterioare, care

²⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/strategy-better-internet-kids>., accesat 21 iulie 2025.

²⁵ A se vedea în acest sens: Manual de drept european privind drepturile copilului: Ediția 2022.

²⁶ A se vedea în acest sens: Mugur, Andrei Bogdan. *Protecția alternativă a copilului prin tutelă în reglementarea actualului cod civil român*. București: Editura Universul Juridic, 2025, 17.

²⁷ Legea nr. 24 din 27 martie 2000, republicată, privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260, 21 aprilie 2010.

²⁸ Legea privind protecția și promovarea drepturilor copilului, Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 159, 5 martie 2014.

²⁹ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 948 din 15 octombrie 2020.

reglementează, printre altele, unele măsuri de informare a victimelor cu privire la drepturile lor, consilierea psihologică ori asistența juridică gratuită³⁰, Codul penal, Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare³¹, Legea nr. 30/2016 pentru ratificarea Convenției Consiliului European privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice³², Hotărârea Guvernului nr. 592/2021³³ privind aprobarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea violenței sexuale "SINERGIE" 2021-2030 și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea violenței sexuale "SINERGIE" 2021-2030 sau Hotărârea Guvernului nr. 1.547/ 2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027³⁴ și Strategia Națională din 19 decembrie 2022 privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027³⁵, prevederi cărora li se adaugă o serie de Ordine emise de ministerele de resort, precum Ordinul nr. 20840/2022 pentru aprobarea Standardelor minime obligatorii privind aplicarea managementului de caz în cadrul serviciilor sociale destinate victimelor violenței domestice³⁶ și Standardul Minim Obligatoriu din 21 septembrie 2022 privind aplicarea managementului de caz în cadrul serviciilor sociale destinate victimelor violenței domestice³⁷.

Din câte lesne se poate observa, sistemul legislativ român abundă de prevederi normative în ceea ce privește drepturile copilului, violența domestică, dar și cu privire la autoritățile și instrumentele pe care statul le are la dispoziție.

Din analiza cadrului legislativ, astfel cum rezultă din prevederile art. 1, alin. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 68/2003, „ansamblul complex de măsuri și acțiuni realizate pentru a răspunde nevoilor sociale individuale, familiale sau de grup, în vederea depășirii unor situații de dificultate, pentru prezervarea autonomiei și protecției persoanei, pentru prevenirea marginalizării și excluziunii sociale și promovarea incluziunii sociale” este reprezentat de serviciile sociale, care, potrivit art. 2 din același act normativ „sunt asigurate de către autoritățile administrației publice locale, precum și de persoane fizice sau persoane juridice publice ori private”, iar potrivit art. 16, 17 și 18 din Legea nr. 272/2004, tot organelor specializate aparținând administrației publice le revin obligațiile trasate de actul normativ.

³⁰ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 505 din 4 iunie 2004, astfel cum a fost modificat de Punctul 1, Articolul I din Ordonanța de Urgență nr. 24 din 3 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 274 din 10 aprilie 2019.

³¹ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 905 din 20 decembrie 2011, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 100 din 16 aprilie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 369 din 18 aprilie 2024.

³² Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 224 din 25 martie 2016.

³³ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 608 din 18 iunie 2021.

³⁴ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 1239 din 22 decembrie 2022.

³⁵ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 1.239 bis din 22 decembrie 2022.

³⁶ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 973 din 6 octombrie 2022.

³⁷ Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 973 bis din 6 octombrie 2022.

Așadar, revine administrației publice atribuția de a pune în executare, printr-un ansamblu de acțiuni și măsuri specifice, prin intermediul organelor sale, normele privitoare la prevenirea, protecția și combaterea violenței domestice împotriva copiilor.

Statul de drept reprezintă o aspirație universală și ideală, fiind un garant al respectării drepturilor fundamentale, a legalității și a democrației. Administrația publică operează strict în conformitate cu legislația, iar funcționarii din administrația publică și aleșii în demnități publice au scopul de a servi constant cetățenii, în vederea satisfacerii binelui comun, astfel că instituțiile cheie ale statului dintr-un sistem democratic de guvernare, au un rol esențial de jucat în promovarea democrației și a bunei guvernări.

Administrația publică reprezintă atât componenta tehnică, cât și expresia practică a puterii executive, ce are drept obiectiv central punerea în executare a cadrului normativ în vederea protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale individului, executând o activitate „strâns legată de puterea executivă”³⁸, prin „procedee de putere publică”³⁹. În cadrul separației puterilor în stat, conducerea și supravegherea întregului sistem de administrație publică revine puterii executive, asigurându-se, astfel, exercitarea puterii statului, în timp ce capacitatea de a administra este considerată o putere derivată din cea a statului, scopul administrației publice și însăși importanța existenței sale fiind acela de a pune în aplicare prevederile legale, servind interesului public, prin furnizarea unor servicii de calitate comunității și locuitorilor⁴⁰. Într-un sens formal-organic, prin administrație publică se înțelege totalitatea structurilor aparținând unui stat, care realizează activități direcționate spre satisfacerea intereselor publice generale, în baza legii și în vederea executării ei, iar într-un sens material-funcțional, prin administrație publică se înțelege însăși activitatea concretă, specifică a respectivelor structuri organizatorice⁴¹.

Abordarea noțiunii de administrație se poate face atât în sens material, cât și în sens formal, dat fiind faptul că aceasta organizează executarea legii, fiind în același timp responsabilă și de executarea în concret a legii⁴², acțiunile sale putând avea atât un caracter de dispoziție, cât și unul de prestație⁴³. Perspectiva formală de abordare a administrației presupune definirea acesteia ca fiind un sistem ori un ansamblu de organe, ce cuprind diverse structuri administrative⁴⁴, prin care se pune în aplicare legea și, totodată, „în limitele legii, prestează servicii publice”⁴⁵, rezidând, din aceasta, o dublă responsabilitate - atât în elaborarea aplicării legislației, cât și în privința implementării efective a acesteia, în timp ce, din perspectivă materială, administrația publică se definește prin prisma

³⁸ A se vedea în acest sens: Bălan. Instituții administrative, 17-30.

³⁹ A se vedea în acest sens: Bălan. Instituții administrative, 17-30.

⁴⁰ A se vedea în acest sens: Călin Emilian Hîntea, *Management public* (Cluj-Napoca: Accent, 2008), 8.

⁴¹ A se vedea în acest sens: Hîntea, *Management public*, 8.

⁴² A se vedea în acest sens: Emil Bălan, „Funcție de utilitate publică. Funcționar public asimilat. Situația notarului public,” în *Funcția publică: Statut, Integritate, Administrare*, coord. Emil Bălan, Corneliu Iftene, Mihaela Văcăreanu și Doru Troanță (București: Wolters Kluwer România, 2017), 120.

⁴³ A se vedea în acest sens: Emil Bălan, *Domeniul administrativ* (București: Lumina Lex, 1998), 12-27.

⁴⁴ A se vedea în acest sens: Bălan. Domeniul administrativ, 12-27.

⁴⁵ A se vedea în acest sens: Dan Constantin Măță, *Drept administrativ* (București: Universul Juridic, 2016), 10.

competențelor și responsabilităților ce-i revin, prin structurile sale specifice, de implementare și aplicare a reglementărilor legale, gestionare a resurselor, furnizare de servicii, elaborare de politici publice și transpunerea acestora în acțiuni concrete etc.

Activitatea administrației publice își are izvorul în prevederile constituționale și legale și este exercitată în interes public⁴⁶, respectiv promovarea bunăstării și dezvoltării societății și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Prin intermediul sistemului său de organizare (instituții, autorități, organizații, entități etc) și exercitarea atribuțiilor și competențelor specifice, administrația publică este cea care asigură furnizarea reglementărilor necesare și a serviciilor publice adecvate pentru funcționarea eficientă a societății, respectiv oferirea de servicii publice de calitate, gestionarea eficientă a resurselor publice, promovarea transparenței, responsabilității și participarea cetățenilor în procesul decizional, asigurarea unei implementări eficiente și responsabile a politicilor publice, monitorizarea și evaluarea rezultatelor etc., formând un sistem coerent, în care activitățile de prevedere, organizare, coordonare și control sunt interconectate⁴⁷.

Acțiunea administrației este legitimată prin dispoziții legale⁴⁸, iar activitățile acesteia au la bază norme și proceduri, cu scopul de a se asigura că toți cetățenii, indiferent de originea lor, sunt tratați corect și în mod egal, discriminarea în prestarea serviciilor publice ducând la tulburări sociale și la diminuarea încrederii în instituțiile statului⁴⁹. Administrația publică, prin acțiunile ei, se alinează principiilor statului de drept, are competențe atât în sfera organizării executării, cât și în cea a executării normei legale, având, așadar, o duală responsabilitate, în scopul oferirii de servicii de calitate, de gestionare eficientă a resurselor, în promovarea transparenței, responsabilității și participării cetățenilor la procesul decizional, contribuind, astfel, la reglementarea necesară și furnizarea adecvată a serviciilor publice pentru dezvoltarea durabilă a societății.

În contextul organizării executării și executării legii, administrația publică se ghidează după o serie de principii⁵⁰ enunțate la nivel legislativ. Aceasta, ca o expresie a modului în care statul de drept acționează, are nevoie de propriile sale principii, ca fundament al tuturor activităților sale⁵¹, aplicarea acestor principii ducând la garantarea transparenței, responsabilității, eficienței și echității, atât în adoptarea deciziilor, cât și în implementarea politicilor publice, acestea toate fiind, în sine principiile dreptului administrativ.

⁴⁶ A se vedea în acest sens: Dana Apostol Tofan, „Drept administrativ,” *Revista de Drept Public*, 2014, 19.

⁴⁷ A se vedea în acest sens: Bălan, 3-27.

⁴⁸ A se vedea în acest sens: von Danwitz, 11-12.

⁴⁹ A se vedea în acest sens: Irina Moroianu Zlătescu, „Spre o codificare a procedurii administrative,” în *Codificarea administrativă. Abordări doctrinare și cerințe practice; Administrative codification. Theoretical approaches and requirements of the practice*, ed. Emil Bălan, Cristi Iftene, Dragoș Troanță, și Marius Văcărelu (București: Wolters Kluwer, 2018), 72.

⁵⁰ A se vedea în acest sens: Măță, 10.

⁵¹ A se vedea în acest sens: Artem G. Solomakha, „Current Status and Prospects of Implementation of European Public Administration Principles in Ukraine,” 2018, 458-59, <https://www.um.edu.mt/library/oar/handle/123456789/37708>, accesat la 09 aprilie 2025.

Buna administrare, ca și noțiune, poate fi înțeleasă drept acel cadru prin care administrația publică, prin instituțiile sale, are posibilitatea de a crea acel mediu de bunăstare generală care să răspundă cel mai bine intereselor cetățeanului, în mod prompt și eficient.

O buna administrare poate fi definită ca funcționarea eficientă, transparentă și echitabilă a organismelor guvernamentale în implementarea politicilor publice și furnizarea de servicii publice, fiind preocupată de modul în care instituțiile statului își exercită atribuțiile în raport cu publicul, asigurându-se că acțiunile sunt desfășurate corect, prompt și în conformitate cu regulile și procedurile stabilite, ceea ce se referă nu doar la eficiența tehnică, ci și la construirea încrederii prin responsabilitate și tratamentul echitabil al indivizilor, toate acestea având la bază principii fundamentale ale administrației publice⁵².

Statul, în calitatea sa de garant al respectării drepturilor omului, trebuie să ia numeroase măsuri legislative, economice, administrative, educaționale etc., în vederea respectării acestor drepturi, prin intermediul instituțiilor sale, iar administrația publică reprezintă atât componenta tehnică, cât și expresia practică a puterii executive, având drept obiectiv central punerea în executare a cadrului normativ în vederea protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale individului. Buna administrare, ca și concept, este frecvent folosită ca sinonim pentru buna guvernare, cu toate că aceasta din urmă se referă la un sistem de principii care vizează exercitarea puterii într-o societate, relația dintre buna administrare și buna guvernare, fiind, în fapt, o relație parte-întreg, unde buna administrare reprezintă un element de bază al bunei guvernări⁵³.

În timp ce buna administrare exprimă în mod tehnic funcțiile și competențele administrației publice, punând accentul pe principiul imparțialității, pe obiectivitate în luarea deciziilor, asigurând transparența și responsabilitatea în activitatea administrației publice, în vederea garantării unui proces administrativ imparțial, transparent și fără imixtiuni nejustificate, înțelesul bunei guvernări este mai amplu, vizând sistemul de principii pe care se fundamentează exercitarea puterii⁵⁴, deși valorile cu care operează, precum transparența, responsabilitatea, participarea publică, respectarea statului de drept și promovarea drepturilor individuale⁵⁵ sunt identice.

Un alt element principal al statului de drept îl reprezintă principiul securității juridice, care presupune, puterea de reglementare a statului, calitatea și claritatea reglementării și nu în ultimul rând, interpretarea corespunzătoare a reglementării. Principiu securității juridice este văzut ca un

⁵² A se vedea în acest sens: Bălan, *Instituții administrative*, 17-30.

⁵³ A se vedea în acest sens: Irina Moroianu Zlătescu și Elena Claudia Marinică, „Securitatea juridică și calitatea reglementării – impact asupra bunei guvernări,” în *Securitatea juridică și calitatea reglementării: standarde europene și naționale*, ed. Gabriela Varia și Ionuț Bogdan Berceanu (București: Editura Universul Juridic, 2024), 15–31.

⁵⁴ A se vedea în acest sens: Rachel M. Gisselquist, *Good Governance as a Concept, and Why This Matters for Development Policy* (WIDER Working Paper, 2012), 3.

⁵⁵ A se vedea în acest sens: Rachel M. Gisselquist, *Good Governance as a Concept, and Why This Matters for Development Policy*, 3.

element structural al statului de drept, necesar pentru stabilizarea raporturilor și sistemelor juridice în care administrația joacă un rol important⁵⁶.

Acest principiu reprezintă, în accepțiunea multora, fundamentul statului de drept, calitatea legiferării, ce dă expresie securității juridice, fiind cea care radiază normele, compunându-le spiritul și servind drept criteriu pentru înțelegerea și rațiunea lor precisă, tocmai pentru că determină logica și raționalitatea sistemului normativ, prin aceea că îi conferă un sens armonios.

Din principiile egalității și justiției rezultă cerința de certitudine, claritate și neechivocitate a normei juridice. În lipsa acestor cerințe esențiale, nu se poate asigura aplicarea uniformă a dispoziției legale și nici o interpretare corespunzătoare, ceea ce duce inevitabil la arbitrar. Securitatea juridică reprezintă, așadar, un factor din ce în ce mai semnificativ în procesele de elaborare și de aplicare a legii, desemnând claritatea, certitudinea și accesibilitatea standardului juridic. Este și mai important de reliefat acest principiu în lumina societății actuale, din cauza complexității relațiilor care o predomină, cu nesiguranță și imprevizibilitate, mai ales în sfera politică, socială și economică și ale căror reflexe în drept sunt și mai evidente. Prin respectarea acestui principiu se asigură că legile și reglementările sunt clare, consecvente și previzibile, ceea ce permite cetățenilor și instituțiilor să-și planifice acțiunile cu încredere. În acest context, afirmăm că securitatea juridică sprijină atât buna administrare, cât și buna guvernare, oferind cadrul legal în care administrația își desfășoară activitățile și guvernul își pune în aplicare programul de guvernare⁵⁷.

Securitatea juridică facilitează buna-credință în circuitul juridic, asigurând stabilitate și certitudine, încredere în predictibilitatea legii și în previzibilitate normativă. În caz contrar, statul de drept ajunge să-și piardă consistența, iar democrațiile, chiar și cele mai solide, încep să aibă probleme de legitimitate și credibilitate în fața propriilor cetățeni. Mai mult, principiul legalității, separarea puterilor în stat și recunoașterea și protecția drepturilor fundamentale ale persoanei alcătuiesc statul de drept democratic. Principiul securității juridice impune ca legislația să fie clară, accesibilă, previzibilă și să ofere certitudine juridică pentru cetățeni și instituții. Respectarea securității juridice implică garantarea protecției drepturilor individuale, prevenirea arbitrarului și consolidarea încrederii în sistemul de justiție și în statul de drept în ansamblu⁵⁸.

Așadar, statul de drept reprezintă o aspirație universală și ideală, fiind un garant al respectării drepturilor fundamentale, a legalității și a democrației. Administrația publică operează strict în conformitate cu legislația, iar funcționarii din administrația publică și aleșii au scopul de a servi constant cetățenii, în vederea satisfacerii binelui comun. Pentru administrația publică este necesar, așadar, să pună în prim plan interesele cetățenilor, eficiența administrativă și bună guvernare,

⁵⁶ A se vedea în acest sens: Irina Moroianu Zlătescu, „Evoluția relațiilor dintre cetățeni și administrație - cetățenia administrativă,” în *Spațiul administrativ în secolul XXI – Administrative Space in the 21st Century*, ed. Emil Bălan, Marius Văcărelu, Gabriela Varia, and Dragoș Troanță (București: Wolters Kluwer România, 2021), 25–26.

⁵⁷ A se vedea în acest sens: Pekka Kettunen, “Good Governance and Its Determinants,” in *Legal Culture and Legal Systems*, ed. A. T. L. G. Blankenburg (Oxford: Hart Publishing, 2011).

⁵⁸ A se vedea în acest sens: Ion Predescu and Marieta Safta, „Principiul securității juridice, fundament al statului de drept – repere jurisprudențiale,” <https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2021/01/predescu.pdf>, accesat 30 ianuarie 2025.

reprezentând, în mod implicit, responsabilități ale statului de drept, prin care se asigură securitatea juridică, libertatea și egalitatea de tratament⁵⁹.

În acest context, respectarea și protejarea drepturilor și libertăților individuale duce la asigurarea unei comunități satisfăcute în nevoile sale, în timp ce pentru asigurarea bunăstării și dezvoltării durabile a societății la nivel macro este importantă respectarea interesului public.

Administrația publică urmărește atingerea următoarelor obiective: responsabilitate, integritate, eficacitate, răspundere, neutralitate politică, onestitate și dinamism, care se realizează printr-un corp profesionist de funcționari publici, capabil să elaboreze strategii cu privire la managementul funcției publice, în măsură să eficientizeze sistemul administrativ și să îmbunătățească relațiile dintre aparatul administrativ și societate⁶⁰.

Pentru asigurarea unei bune guvernări, printr-o bună administrare și implicit în vederea sporirii încrederii populației în instituțiile statului, administrația publică trebuie să își desfășoare activitățile specifice cu responsabilitate, în neutralitate și cu asumarea răspunderii, respectarea acestor concepte fiind esențiale într-o democrație funcțională.

Din cele arătate se conturează foarte clar faptul că administrația publică este o componentă indisolubilă a statului de drept, ce face legătura, prin organele sale, între stat și beneficiarii protecției statului, respectiv cetățenii. Totodată, transparența luării deciziilor în cadrul instituțiilor publice reprezintă un element important de bună funcționare a administrației⁶¹, fiind necesar, totodată, se respecte valorile și principiile, pe de-o parte, iar pe de altă parte, să existe o infrastructură legislativă coerentă și predictibilă, de natură a reprezenta liantul atât între stat și cetățeni, dar și între diferitele autorități, în vederea îndeplinirii îndatoririlor specifice date de lege în competența sa.

Unul dintre obiectivele centrale al Uniunii Europene este reprezentat de protecția copiilor împotriva tuturor formelor de violență, printre care și violența domestică, sens în care și la nivel unional, aliniindu-se prevederilor cuprinse în instrumentele juridice internaționale, precum Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și alte documente cu caracter juridic obligatoriu, s-a resimțit necesitatea adoptării unor reglementări, prin care să se asigure o protecție sporită copiilor victime ale violenței domestice.

Cel mai recent document al Uniunii Europene în acest sens îl reprezintă Recomandarea (UE) 2024/1238 a Comisiei din 23 aprilie 2024, adoptată în cadrul angajamentului Uniunii de a pune în aplicare Strategia privind drepturile copilului din 2021. Această recomandare răspunde solicitărilor Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Regiunilor pentru consolidarea sistemelor

⁵⁹ A se vedea în acest sens: Bălan, Instituții administrative, 17.

⁶⁰ A se vedea în acest sens: Alina Raluca Cucu, „Drepturile conferite funcționarilor publici de Codul Administrativ, expresie a armonizării legislației interne cu cea a uniunii europene,” *Punctul Critic* 4 (38), 2021 (București: Ideea Europeană), 261.

⁶¹ A se vedea în acest sens: Claudia Simona Timofte și Constantin Țoca, „Dezbaterea în România secolului XXI,” În *Spațiul administrativ în secolul XXI / Administrative Space in the 21st Century*, coord. Emil Bălan, Gabriela Varia, Marius Văcărelu, Dragoș Troanță (București: Wolters Kluwer, 2021), 282–90.

integrate naționale și transnaționale de protecție a copilului, având ca bază concluziile consultărilor realizate prin Platforma de Participare a Copiilor și informațiile furnizate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale. Strategia Uniunii Europene privind drepturile omului subliniază importanța deosebită pe care o acordă respectării acestora, sens în care Comisia și-a asumat angajamentul de a prezenta o inițiativă de sprijinire, dezvoltare și consolidare a sistemelor integrate de protecție a copilului, potrivit Rezoluției din 2021 a Parlamentul European, prin care se stipula necesitatea dezvoltării unor sisteme integrate naționale și transnaționale, iar în anul 2022, Consiliul a încurajat statele membre să adopte o abordare integrată a protecției copilului, iar, pe de altă parte, Comitetul Regiunilor a pus în lumină rolul autorităților locale și regionale în cadrul acestor sisteme integrate.

Diversitatea sistemelor naționale de protecție a copilului se datorează nevoilor specifice, factorilor sociali, culturali și istorici unici, precum și resurselor alocate. Se constată, însă, ca element comun, spre exemplu, insuficiența politicilor de prevenire și de identificare timpurie a cazurilor de violență domestică, ceea ce duce la multe situații în care se constată lipsa unui sprijin prompt din partea autorităților administrației publice competente, în timp ce, în multe situații abordările multidisciplinare nu au eficiența scontată. Comunicarea între instituții poate fi în mod cert îmbunătățită și este evident că se impun sisteme de protecție a copilului mult mai complexe și eficiente, în contextul declarat de toleranță zero față de violența împotriva copiilor, iar pentru aceasta este nevoie de angajamente politice și acțiuni ferme la nivel internațional, precum și mobilizarea tuturor actorilor relevanți din întreaga societate, pentru combaterea tuturor formelor de violență, fizică sau mentală, sexuală, violență domestică, căsătoriile copiilor etc⁶². Sistemele naționale de protecție a copilului trebuie să fie în măsură să corespundă contextului actual, sens în care este necesară implicarea autorităților locale, regionale și naționale, actorii privați, instituțiile, organele și agențiile de la nivelul Uniunii Europene, pentru a se asigura accesul facil și echitabil la serviciile de protecție a copilului, chiar dacă există niveluri de competență diferite în cadrul sectoarelor și evident, fiecare instituție și entitate deține responsabilități specifice.

Unul dintre instrumentele importante pentru prevenirea violenței domestice împotriva copiilor îl reprezintă promovarea egalității și incluziunii, în acest context fiind esențial să fie construite sisteme integrate de protecție a copilului care să nu discrimineze, să trateze întotdeauna în mod egal copiii, în conformitate cu cele 5 strategii ale Comisiei privind egalitatea⁶³.

Orice formă de violență asupra copiilor este necesar să fie combătută prin măsuri adecvate, eficiente, proporționale, în cadrul unor sisteme integrate de protecție a copilului. În acest sens,

⁶² A se vedea în acest sens: High Time to End Violence against Children (A sosit momentul să punem capăt violenței împotriva copiilor)/ Reprezentantul Special al Secretarului General al ONU pentru violența împotriva copiilor.

⁶³ A se vedea în acest sens: Comunicarea referitoare la Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025 [COM(2020) 152 final], Comunicarea referitoare la Cadrul strategic al UE privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor [COM(2020) 620 final], Recomandarea Consiliului privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor (JO C 93, 19.3.2021), Comunicarea referitoare la Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ 2020-2025 [COM(2020) 698 final], Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap [COM(2021) 101 final] și Comunicarea referitoare la Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 [COM(2020) 565 final].

Întotdeauna prioritatea trebuie să o reprezinte interesul superior al copilului, care trebuie în primul rând să fie recunoscut, apoi respectat și protejat, copilul fiind titular de drepturi, iar dreptul la protecție nu este negociabil. Mecanismele de la nivel național, regional și local trebuie să le permită copiilor exprimarea liberă a opiniilor, în chestiunile care îi privesc direct, ținându-se cont, evident, de vârsta și gradul lor de maturitate. Implicarea copiilor în strategiile, programele și politicile ce privesc serviciile de protecția copilului este considerată de Uniune drept benefică și necesară, apărând, în acest sens importanța ca întreaga societate, în ansamblul său, să fie sensibilizată în ceea ce privește drepturile și nevoile copiilor și, de asemenea, relativ la măsurile accesibile. Publicul are nevoie de acces la informație, copiii, părinții și îngrijitorii copiilor, ori alte persoane care pot ajuta, au nevoie la rândul lor de sprijin în vederea înțelegerii importanței fenomenului reprezentat de violența domestică împotriva copiilor și cu privire la mecanismele și demersurile ce se impun a fi adoptate în astfel de situații.

Se recomandă, de asemenea, coordonarea și cooperarea tuturor instituțiilor și sectoarelor relevante la nivel local regional și național. Statele membre au nevoie să instituie mecanisme de raportare a actelor de violență și să le facă cunoscute. Sunt necesare linii de asistență telefonică accesibile în sistem non-stop. Un aspect important îl reprezintă recomandarea privind definirea clară a normelor ce vizează raportarea cazurilor de violență împotriva copiilor, iar atunci când titularul răspunderii părintești este implicat sau atunci când ar putea exista un conflict de interese între victime-copii și titularii răspunderii părintești, se subliniază că trebuie să se ia în considerare interesul superior al copilului.

Este în mod evident necesară o coordonare cu serviciile sociale pentru a oferi sprijin copiilor victime și familiilor acestora și, accentuându-se importanța creării de programe speciale de intervenție timpurie pentru copiii care au comis sau riscă să comită infracțiuni din motive legate de familia lor sau de situația lor de viață. În cazurile în care copiii sunt plasați în îngrijirea alternativă, se recomandă statelor să ia toate măsurile posibile pentru acordarea îngrijirii în familie și în comunitate, respectând interesul superior al copilului, în concordanță cu nevoile fiecărui copil. În acest sens, se resimte necesitatea de investiții în servicii de calitate, inclusiv, în locuințe accesibile, pentru a sprijini familiile ce se confruntă cu situații sociale speciale, în vederea prevenirii separării copilului de familie, recomandându-se, totodată, modificarea strategiilor și programelor naționale de instituționalizare și de promovare a serviciilor de îngrijire familială, ca modalitate alternativă de protecție.

Prin implementarea la nivelul statelor membre a acestei Recomandări se urmărește, așadar, sprijinirea acestora în dezvoltarea și consolidarea sistemelor integrate de protecție a copilului, adaptate la nevoile individuale și asigurând implementarea eficientă a legislației unionale și naționale în domeniu, prin prevederea unui cadru general care să permită guvernelor statelor să elaboreze planuri naționale împotriva violenței asupra copiilor, să consolideze structurile de coordonare și să

îmbunătățească colectarea datelor. Un element central vizat este reprezentat de accentul pus pe îmbunătățirea cooperării între sectoare, educație, sănătate, justiție, asistență socială, migrație etc., de la nivel local la nivel central, insistând pe formarea profesională continuă a funcționarilor publici specializați. Această abordare are, în viziunea Recomandării, rolul de a asigura răspunsuri rapide și bine coordonate în situații complexe de protecție a copilului din partea administrației publice. Mai mult decât atât, se prevăd măsuri coordonate, de natură să acopere atât prevenția, cât și identificarea timpurie și intervenția interdisciplinară, specificându-se importanța protecției copilului în fața violențelor fizice, psihice, sexuale sau de neglijare, prin intervenții adaptate contextului național și individual al fiecărui copil. Se pune accent și pe sănătatea mintală a copiilor, sugerând dezvoltarea de strategii naționale pentru prevenirea și combaterea bullying-ului, inclusiv cel cibernetic. Recunoscându-se importanța răspunsului adecvat la riscurile online, se insistă pe promovarea alfabetizării digitale pentru copii și suport pentru familii și îngrijitori. Statele membre sunt încurajate să valorifice la maximum instrumentele disponibile la nivel european, precum legislație, finanțare, politici, campanii de conștientizare, formare, schimb de bune practici și mecanisme de monitorizare, iar Anexa și documentul de lucru ce însoțesc Recomandarea oferă detalii explicite asupra acestor instrumente și modului de utilizare a lor. Această inițiativă extinde ambiția Uniunii Europene dincolo de granițele acesteia, recomandând integrarea protecției copilului în politica externă prin strategii și acțiuni privind lupta împotriva muncii copiilor, protecția minorilor în conflicte armate și împotriva schimbărilor climatice sau riscurilor de mediu. Prin Recomandarea din 23 aprilie 2024, Comisia Europeană oferă un model sistemic, centrat pe copil și bazat pe cooperare intersectorială, prevenire și reacție complexă la violența domestică, creându-se, astfel strategii mai performante la nivelul administrației, care să răspundă mai bine provocărilor, punându-se, astfel, o fundație solidă pentru elaborarea sistemelor naționale eficiente de protecție a copilului, cu implicare societală largă și folosirea coerentă a mecanismelor Uniunii Europene.

Din cele arătate rezultă că administrația publică deține un rol esențial în asigurarea protecției copilului victimă a violenței domestice. Prin instituțiile sale specializate, statul are responsabilitatea de a interveni prompt și eficient pentru a preveni, identifica și gestiona situațiile de abuz, neglijare, exploatare etc. Analiza dispozițiilor legislației prezentate în secțiunea anterioară atestă faptul că protecția copilului victimă a violenței domestice impune o abordare multidisciplinară și o implicare activă a organelor administrației publice, care au obligația de a acționa cu promptitudine și profesionalism, în concordanță cu interesul superior al minorului, eficiența răspunsului depinzând de capacitatea instituțiilor de a colabora, de resursele disponibile și de voința de implicare și implementare a politicilor centrate pe nevoile reale ale copiilor aflați în postura de victimă a violenței domestice.

La nivel național, dispozițiile legale enumerate anterior instituie o serie de autorități ale statului, cu competențe în domeniul de studiu, precum Serviciul Public de Asistență Socială (SPAS),

poliția, anumite ministere, Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC), dar și instanțele de judecată.

Amploarea fenomenului violenței în familie impune necesitatea analizării acestuia, de la identificarea factorilor declanșatori până la elaborarea și implementarea de programe și proceduri menite a preveni violența intrafamilială, a proteja și asista victimele și a-i sancționa pe agresori, într-un efort multilateral, de a stopa această formă de violență și de a le reda victimelor demnitatea și încrederea.

Statului îi revine obligația pozitivă de a adopta instrumente pentru protecția copiilor victime ale violenței domestice, iar prin organele sale specializate, să exercite o protecție efectivă acestei categorii de victime. Cum se arată și în doctrină, administrația publică se realizează în mod sistemic, prin organe „cu legături specifice între ele, care au ca principală sarcină înfăptuirea acesteia, ca activitate de organizare și de executare în concret a legii”⁶⁴, prin activități administrative, ce se întâlnesc în toate sistemele statului, ceea ce face ca sfera de aplicabilitate a activităților administrative să depășească sfera executivului⁶⁵. Din conținutul activităților administrației publice fac parte și activitățile de prestație, puse la dispoziția publicului sub forma unor servicii publice, atât în vederea satisfacerii unor nevoi ale cetățenilor, dar și pentru a se asigura respectarea regulilor stabilite în reglementările legale⁶⁶ și pentru siguranța circuitului civil.

Prin modificarea adusă Legii nr. 217/2003 în anul 2018, prin care s-a permis organelor de poliție să intervină prin intermediul ordinului de protecție provizoriu, s-a creat un instrument eficace și rapid, prin care victimele sunt despărțite de agresor, înlăturându-se, astfel, starea de pericol. În plus față de ordinul de protecție provizoriu, instanțele de judecată au competența de a emite ordinul de protecție, pe o durată de până la un an și în cadrul căruia, pe lângă înlăturarea stării de pericol prin separarea agresorului de victimă, se pot adopta măsuri ce ținesc cauzele apariției comportamentului violent, prin obligarea agresorului la tratament sau consiliere.

Aceste două instrumente – ordinul de protecție și ordinul de protecție provizoriu au forță juridică obligatorie, spre deosebire de actele celorlalte entități implicate în acest domeniu și oferă, cu rapiditate, un răspuns prompt la nevoia resimțită. Chiar dacă, aceste instrumente nu rezolvă problema sesizată, intervenția acestora dă posibilitate victimei de a beneficia de sprijin, odată ce s-a produs separarea acesteia de agresor, în acest mod rupându-se ciclicitatea violenței domestice.

Principalele structuri ale administrației publice responsabile pentru aplicarea politicilor privind protecția copilului sunt Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, subordonate consiliilor județene sau a sectoarelor municipiului București ori Serviciile Publice de Asistență Socială, aflate în subordinea autorităților administrației publice locale, acestea având competență în ceea ce privește servicii de intervenție, consiliere psihologică, plasament și

⁶⁴ A se vedea în acest sens: Emil Bălan, „Funcție de utilitate publică”, 120.

⁶⁵ A se vedea în acest sens: Bălan, „Funcție de utilitate publică,” 120.

⁶⁶ A se vedea în acest sens: Bălan, „Funcție de utilitate publică,” 119.

monitorizare a situației copiilor aflați în situații de vulnerabilitate sau de risc. În ceea ce privește instrumentele puse la dispoziție acestor entități ce au în atribuții protecția victimelor violenței domestice, reținem că acestea au competența de a adopta anumite măsuri, cu grad scăzut de protecție și fără forță juridică. Din perspectiva prezentei cercetări, se constată faptul că demersurile întreprinse de aceste autorități ale administrației publice nu au puterea de a garanta victimelor protecție, implicarea acestora fiind, în opinia noastră, de descurajare a agresorului, având în vedere limitările prezentate.

O protecție reală este, însă, oferită de organele de poliție, în exercitarea atribuțiilor acestora de executare a ordinului de protecție emis de instanța de judecată, în special în ipoteza în care s-a instituit obligativitatea purtării de către agresor de dispozitive de urmărire electronice ori a măsurilor de control permise de textul legal.

5.3 Capitolul III Protecția minorilor în relația cu părintele agresor

Cercetarea întreprinsă a vizat acele situații în care tipologia violenței domestice a fost reținută sau este incidentă, dar nereținută, cu un grad de pericolozitate redus, însă existent, ce impune instituirea unor măsuri de protecție temporară pentru victimele copii ale violenței domestice, respectiv acele măsuri ce se circumscriu situațiilor ce intervin în cazurile de separare ale părinților și în care se reclamă violență domestică față de minori, atât în formă indirectă, cât și în formă directă.

În aceste situații, instanțele de judecată se confruntă cu circumstanțe de excepție, în care trebuie să analizeze specificul fiecărui caz în parte. Pentru toate deciziile pe care le va lua cu privire la minor, respectiv stabilirea locuinței acestuia, autoritatea părintească și dreptul de a păstra legături personale cu părintele nerezident, instanța are la dispoziție anumite criterii, ce sunt analizate, în detaliu, în cuprinsul lucrării, în concordanță cu jurisprudența Curții Europene de Justiție și a documentelor internaționale la care România este parte.

În fiecare caz în parte, urmare a analizei criteriilor enunțate, instanța urmează a pronunța o hotărâre, cu respectarea interesului superior al copilului.

În cuprinsul acestui capitol au fost analizate studii de caz, ce au vizat modul în care au fost puse în executare hotărârile judecătorești privitoare la minori, în condițiile în care s-au reținut acte de violență domestică împotriva copilului.

Astfel, într-o speță, reținând existența unui incident violent prezent de față și în legătură cu copilul, instanța consideră că mama a dat dovadă de un comportament neconform⁶⁷, motiv pentru care, deși nu a interzis legăturile acesteia cu copilul, le-a limitat la 4 zile pe lună, câte un sfârșit de săptămână o dată la două săptămâni, cu găzduire și la convorbiri zilnice, telefonice sau prin mijloacele platformelor care permit acest tip de comunicare, considerând și față de vârsta de 3 ani și jumătate a fetei că un astfel de program are potențialul de a menține legătura afectivă și de climat

⁶⁷ A se vedea în acest sens: CtEDO: Cauza Petrov și X împotriva Rusiei - [23608/16](https://hudoc.echr.coe.int/#/{%22itemid%22:[%22001-187196%22]}), hotărâre din 2018, [https://hudoc.echr.coe.int/#/{%22itemid%22:\[%22001-187196%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/#/{%22itemid%22:[%22001-187196%22]}).

familial al mamei cu minora. Instanța care s-a pronunțat în cadrul procedurii de executare, prin obligarea la consiliere psihologică, a avut ca probe în vederea luării hotărârii atât procesul verbal întocmit de executorul judecătoresc, cât și rapoartele întocmite de DGASPC, serviciul de monitorizare și Serviciul Intervenții în Situații de Abuz, Neglijare, Trafic, Migrație și Repatrieri, care ambele atestau un comportament anormal al minorei față de mamă, dar și faptul că tatăl și-a îndeplinit în totalitate obligațiile ce-i reveneau, de a nu se opune desfășurării programului de legături personale și de a depune toate eforturile pentru ca respectivul program să se realizeze, raportul întocmit de Serviciul Intervenții în Situații de Abuz, Neglijare, Trafic, Migrație și Repatrieri arătând în mod expres că nu au identificat indicii de înstrăinare părintească/alienare parentală a copilului de către tată. În aceste condiții, instanța în mod legal a dispus obligarea minorei la consiliere psihologică, fiind în interesul acesteia ca legăturile cu mama să poată fi reluate, acesta fiind criteriul după care instanța poate soluționa o cerere în această etapă procedurală, întemeiată pe dispozițiile art. 913 Cod Procedură Civilă.

În ceea ce privește implicarea administrației publice prin DGASPC, rezultă că aceasta s-a implicat activ, în vederea realizării programului de legături personale ale minorei P.C.A. cu mama sa, U.H.M., astfel cum a fost acesta stabilit prin hotărârea Judecătorei.

Astfel, DGASPC a dispus procedura monitorizării, potrivit dispozițiilor art. 18 din Legea 272/2004, atunci când a fost sesizată de mamă că nu poate efectua legăturile personale cu minora, s-a prezentat în echipă odată cu mama, în zilele când trebuia preluat copilul, a purtat discuții cu toate părțile implicat și a încercat să determine minora să accepte legătura cu mama sa. Mai mult decât atât, a solicitat Serviciului Intervenții în Situații de Abuz, Neglijare, Trafic, Migrație și Repatrieri să verifice dacă asupra minorei există indicii de a se fi exercitat de către tată sau bunica paternă acte de violență domestică, sub forma violențelor psihologice ori de altă natură și care să aibă drept rezultat refuzul vehement al minorei de a interacționa cu mama sa, intervenție rezultată cu un raport întocmit de acest serviciu.

Urmare a procedurii de consiliere psihologică dispusă de instanța de judecată, psihologul desemnat din cadrul DGASPC solicită, cum am arătat, din nou opinia de specialitate a Serviciului Intervenții în Situații de Abuz, Neglijare, Trafic, Migrație și Repatrieri, care, efectuează din nou verificări și întocmește un raport, concluziile căruia se coroborează cu raportul întocmit de psiholog la finalizarea procedurii de consiliere psihologică.

Din toate aceste demersuri realizate de DGASPC rezultă că administrația publică, prin organul abilitat a depus toate eforturile în vederea ducerii la îndeplinire a hotărârii judecătorești, astfel cum impun exigențele legale. Așadar, din acest punct de vedere, obiectivul administrației, de organizare a executării a fost atins.

Cu toate acestea, analiza cazului a identificat unele probleme, ce au rămas nesoluționate.

Procedura specială, stabilită de Codul de Procedură Civilă arată că, la finalizarea raportului de consiliere psihologică, acesta se comunică instanței și executorului.

Din punct de vedere procedural, executorul, la primirea raportului, va relua executarea silită, emițând o nouă somație, prin care fixează data, ora și locul la care mama se va prezenta pentru a se începe programul de legături personale, așa cum dispune titlul executoriu reprezentat de hotărârea judecătorească, iar în cazul în care se constată, din nou, refuzul copilului, poate solicita instanței aplicarea de penalități pe zi de întârziere.

Așadar, din punctul de vedere al executorului judecătoresc, raportul de consiliere psihologică nu reprezintă decât un document prin care se atestă parcurgerea unei proceduri stabilite expres de dispoziția legală, fără a avea alt rol, în cadrul procedurii de executare silită. Executorul judecătoresc nu are, potrivit normei aplicabile, nici o competență cu privire la concluziile respectivului raport de consiliere psihologică, din punct de vedere procedural, acesta reprezentând, așa cum am arătat, numai o etapă procedurală ce trebuie efectuată în cadrul executării silite, dacă se constată refuzul ferm al minorului de a avea legături personale cu părintele său.

Cea de-a doua autoritate căreia i se comunică raportul de consiliere psihologică efectuat potrivit acestei proceduri este instanța de judecată, conform art. 913, alin 3 Cod Procedură Civilă.

Însă textul legal indicat nu dispune, mai departe, ce ar trebui să facă instanța de judecată și nici care sunt pașii legali care trebuie urmați în această situație. Potrivit dispozițiilor exprese ale art. 492 C. pr. Civ., odată ce instanța pronunță o hotărâre, aceasta se dezinvestește, adică din acel moment nu mai este competentă, potrivit legii, să ia nici o măsură cu privire la respectivul dosar în care s-a pronunțat. Din punct de vedere procedural și al instanței de judecată, aceasta este dezinvestită la momentul la care a pronunțat hotărârea prin care a obligat minora la efectuarea programului de consiliere, astfel că, la primirea raportului, aceasta apare ca dezinvestită.

Mai mult decât atât, raportul întocmit potrivit procedurii speciale stabilită de art. 913 C.pr civ. impune pentru autoritate ca, la finalizare, să-l trimită instanței, fără a se arăta cum sau în ce formă se transmite. În general, ca și în situația cazului supus studiului, respectivul raport se transmite ca act la dosarul în care a fost pronunțată hotărârea de obligare a minorului la consiliere psihologică, însă nu există o dispoziție procedurală în acest sens în Codul de Procedură Civilă, norma care stabilește această obligație, în sarcina autorității. Din faptul că acesta ajunge a fi transmis instanței după dezinvestirea acesteia, ca urmare a pronunțării hotărârii, acest raport nu are nici măcar natura juridică a unui mijloc de probă, cum pot avea rapoartele de consiliere efectuate de DGASPC din oficiu sau la cererea unei părți interesate, deși și în această privință, opinia juridică nu este unanimă.

Coroborând cele arătate, rezultă faptul că, indiferent de modalitate prin care autoritatea transmite raportul efectuat către instanța de judecată, aceasta este dezinvestită cu privire la respectiva situație litigioasă, astfel că nu va putea nici analiza și nici lua vreo măsură, față de concluziile formulate de psihologul desemnat. Raportul respectiv nu reprezintă un document investitor de

instanță, ci numai dovada punerii în executare a hotărârii prin care s-a obligat copilul la consiliere psihologică, acest document intrând în sediul instanței printr-o adresă de înaintare și nu ca urmare a unei solicitări în urma căreia instanța de judecată ar trebui să adopte vreo soluție.

Textul Codului de Procedură Civilă a fost adoptat de legiuitor înainte de introducerea în legislația națională a *înstrăinării părintești* ca formă a violenței domestice și, față de jurisprudența constantă a Curții de la Strasbourg⁶⁸, prin care s-a constatat că statele nu și-au îndeplinit obligația pozitivă de diligență, de a lua toate măsurile pentru ca părintele rezident să nu intervină în modul de desfășurare al legăturilor personale între părintele nerezident și copil, a prevăzut, în cadrul procedurii speciale ce reglementează executarea titlurilor executorii cu privire la copii, această procedură a consilierii psihologice a copilului, prin care se dorește a se relua, prin intermediul intervenției unui psiholog, a programului de legături personale stabilit de instanța de judecată ori în alte cazuri⁶⁹.

Textul nu a mai fost modificat după adoptarea modificărilor aduse legii 272/2004 și introducerii înstrăinării părintești ca formă de violență psihologică împotriva copilului, astfel că, în continuare, considerăm că viziunea legiuitorului la adoptarea textului analizat a fost în sensul de a zădărnici practicile de înstrăinare părintească⁷⁰, însă trebuie de menționat faptul că actuala reglementare a Codului de Procedură Civilă stabilește o procedură imperfectă, prin prisma căreia, în anumite situații, precum cazul analizat, nu se ajunge la o finalitate, în urma demersului parcurs.

Așadar, situația de fapt nu este rezolvată, deși s-au parcurs toți pașii stabiliți de legislația în vigoare, cu implicarea atât a instanței de judecată, a executorului judecătoresc, cât și a organelor competente ale administrației publice.

Un alt caz analizat a scos în evidență faptul că situația premiză, de asemenea, nu și-a găsit rezolvarea, hotărârile judecătorești pronunțate nefiind puse în executare, culpa neexecutării nefiind a părintelui debitor, altele fiind cauzele pentru care s-a constatat refuzul vehement al minorului. Iar față de minor și pentru tratarea traumei sau traumelor ce au stat la baza formării refuzului nu s-au luat, în cadrul procedurilor arătate, nici un fel de măsuri.

Analizând cazurile din perspectiva principiului securității juridice, se constată faptul că, deși cu incidență în spețele privind violența domestică împotriva minorilor, legislația națională apare chiar excesivă, așa precum am arătat, fiind întărită și de dispozițiile jurisprudențiale despre care am făcut vorbire, nu se respectă acest principiu, neexistând o dispoziție normativă în măsură să soluționeze situații precum cele expuse în studiile de caz prezentate.

Așa cum reiese din studiile de caz, au fost epuizate, în cadrul aceleiași proceduri judiciare - executarea titlurilor executorii cu privire la minori - toate activitățile și procedurile permise de lege,

⁶⁸ A se vedea în acest sens: CtEDO: Cauza R.I. și alții împotriva României, publicată în Monitorul Oficial nr. 577 din 15 iulie 2019, Cauza [Andělová împotriva Cehiei](#) - nr. 995/06, hotărâre din 2008, Cauza [Elsholz împotriva Germaniei](#) - nr. 25735/94, hotărâre din 2000, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-58763%22%7D>, printre altele.

⁶⁹ Măsurile luate cu privire la copii minori, prin actul notarial prin care s-a dispus desfacerea căsătoriei dintre părinți.

⁷⁰ A se vedea în acest sens Evelina Oprina și Ioan Gârbuleț, *Tratat teoretic și practic de executare silită*, vol. I, *Teoria generală și procedurile execuționale* (București: Editura Universul Juridic), 926 și opinia exprimată în Raportul României transmis către GREVIO, anterior citat.

însă cu toată implicarea autorităților administrației publice, a executorului judecătoresc și a instanței de judecată, starea de fapt a rămas neschimbată. Fără a ne mai referi la aspectele ce țin de nerespectarea unei hotărâri judecătorești, ce se traduce printr-o nerespectare a obligației statului de a își asuma obligațiile pozitive derivate din Convenție, potrivit jurisprudenței CtEDO, prin prisma obiectului cercetării prezente - garantarea protecției victimelor copii ale violenței domestice, considerăm că nici această obligație nu a fost respectată.

Nici soluția de a obliga părintele rezident la plata unor penalități pe zi de întârziere, pentru că nu se poate efectua programul de legături personale cu copilul, datorită refuzului acestuia din urmă, nu opinăm că este viabilă. Din contră, această dispoziție legislativă are potențial generator de alte litigii, dar ridică și probleme ce țin de ordinul echității. Este adevărat faptul că, în ceea ce privește obligația corelativă a dreptului de a avea legături personale cu minorul, aceasta nu revine minorului, ci părintelui rezident și se manifestă sub forma obligației pozitive de a permite efectuarea respectivelor legături personale sau sub forma obligației negative de a nu întreprinde nici o acțiune de natură a împiedica efectuarea legăturilor personale cu minorul. Însă, astfel cum rezultă din dispoziția legală, singura satisfacție pe care o are părintele creditor al dreptului de a avea legături personale cu minorul în urma procedurii speciale privitoare la titlurile executorii cu privire la minori este de a beneficia de o compensație bănească, a cărei natură juridică nu este aceea de penalitate, cum în mod corect a constatat instanța, în cazul analizat, ci de garanție, în vederea executării silite.

Exceptând faptul că această soluție nu rezolvă în nici un fel problema existentă și care, evident, din punctul nostru de vedere, ține de motivul pentru care minorul refuză cu vehemență legăturile personale cu părintele nerezident⁷¹, măsura legală dispusă de Codul de Procedură Civilă poate genera chiar comportamente care să contravină dispozițiilor art. 911, alineatul 4, prin care se arată că *nu este permis nici unei persoane să bruscheze minorul sau să exercite presiuni asupra lui pentru a se efectua executarea*, deoarece părintele rezident, pus în situația de a plăti sume de bani *sine die*, poate ajunge să exercite presiuni asupra minorului, încălcând, astfel, legea.

Cu privire la aceste aspecte, este de subliniat faptul că împotriva art. 913 C. pr. civ. au fost ridicate, de-a lungul timpului, două excepții de neconstituționalitate, ambele respinse⁷², iar în prezent

⁷¹ În acest sens este interesantă opinia exprimată de Curtea Constituțională în cuprinsul Deciziei nr. 18 din 15 ianuarie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 913 din Codul de procedură civilă, prin care, la paragraful 24 se arată că „*însă copilul nu poate fi obligat să aibă relații personale cu părintele divorțat, tocmai de aceea este necesară parcurgerea unei etape de consiliere psihologică prin care să se deceleze cu claritate opțiunea reală a copilului. În Hotărârea din 8 iulie 2003, pronunțată în Cauza S. împotriva Germaniei, s-a reținut că un minor în vârstă de 13 ani al reclamantului își exprimase dorința clară de a nu se vedea cu acesta, dorință pe care o menținuse timp de mai mulți ani. Instanțele naționale au considerat că a forța pe minor să îl vadă pe reclamant i-ar putea afecta grav echilibrul emoțional și psihologic. Curtea de la Strasbourg a acceptat faptul că procesul decizional proteja suficient interesele reclamantului*”.

⁷² A se vedea în acest sens: Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 710 din 9 noiembrie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 913 din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 29 martie 2018 și Curtea Constituțională a României, Decizia nr. 18 din 15 ianuarie 2019 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 913 din Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 685 din 20 august 2019.

există înregistrată pe agenda Parlamentului o propunere de modificare⁷³, ce se află în dezbatere la Cameră, însă nu putem opina, până ce nu se exprimă legiuitorul, însă această situație existentă confirmă concluziile cu privire la nerespectarea principiului securității juridice, astfel cum am arătat.

Analizând comportamentul administrației publice, prin organele sale (DGASPC), rezultă că acestea și-au îndeplinit atribuțiile de executare a reglementării, realizând toate demersurile și procedurile pe care le aveau la dispoziție în situațiile date, însă au eșuat în obligația de garantare a protecției victimelor. Opinăm în acest sens că respectivele entități aparținând administrației publice nu și-au respectat obligațiile ce le reveneau, de a face demersuri în vederea garantării protecției adecvate pentru copiii aflați în situațiile rezultate din studiile de caz. Aceste autorități, în virtutea rolului proactiv pe care-l are administrația publică în raport cu cetățenii, trebuiau să uzeze de instrumentele puse la dispoziție de Legea nr. 272/2004 și să solicite instanței de judecată, în cadrul unei proceduri paralele, să adopte măsuri în vederea garantării protecției victimelor violenței domestice, nu să se limiteze să execute pașii pe care procedura civilă îi prevede, în cazurile de executare silită.

Din acest punct de vedere, considerăm că administrația publică nu a fost în măsură să își realizeze obiectivul de garantare a protecției, prin pasivitatea de care a dat dovadă.

Din punctul de vedere al obligației statului de garantare a protecției pentru victimele copii ale violenței domestice, din studiile de caz prezentate rezultă o nerespectare a principiului securității juridice, ce conduce la imposibilitatea pentru victimele minori ale violenței domestice de a beneficia de protecția recunoscută de lege.

Toate demersurile pe care procedura de executare silită le implică, analizate prin prisma interesului superior al minorilor, nu fac decât să traumatizeze copilul, acesta fiind nevoit să treacă prin situații stresante - poliție, executor judecătoresc, monitorizări etc, de natură să adâncească trauma și să se perpetueze starea de tensiune. Procedura consilierii psihologice, așa cum este aceasta înțeleasă în contextul prezentat, are rolul nu de a garanta protecție copilului, ci de a facilita, prin metode persuasive aplicate de psihologul desemnat, respectarea hotărârii judecătorești, adică reluarea legăturilor dintre copil și părintele generator de traumă. Consilierea nu este terapie, ci o procedură ce are drept scop medierea relațională. O atare situație contravine în totalitate principiului superior al minorului și, totodată, nu numai că lipsește copilul de protecție, dar are chiar rolul ca, prin parcurgerea acesteia, să se depună toate diligențele pentru ca respectivul copil să consimtă la a relua legăturile cu părintele agresor.

În legătură cu concluziile rapoartelor întocmite de psihologii desemnați să efectueze procedura de consiliere, acestea au surprins tipuri de violență ale părintelui nerezident, care au produs o serie de traume copiilor, traume ce au generat refuzul vehement de a mai interacționa cu respectivul părinte. Însă pentru a se putea face analiza respectivelor concluzii și pentru a se constata

⁷³ A se vedea în acest sens: Senatul României, „Listă Legislație”, cod 22330, accesat la 23 iulie 2025, <https://www.senat.ro/Legis/Lista.aspx?cod=22330>.

violența domestică, este necesar un alt demers litigios, ce poate implica, alături de procedurile inerente în astfel de cazuri, consumatoare de timp și supunerea minorilor la traume suplimentare, prin obligarea acestora să efectueze alte expertize, cu consecința întârzierii adoptării măsurilor de protecție adecvate, prin schimbarea modului de realizare a legăturilor cu părintele agresor, terapie posttraumatică ori de altă natură.

Așadar, opinăm că, în aceste situații, se impune o schimbare de paradigmă, astfel încât accentul demersurilor, atât a celor judiciare, cât în special a celor administrative să fie centrate pe persoana copilului, nu pe cerințe de respectare a unei hotărâri judecătorești.

Într-un alt caz, prin hotărârea pronunțată și cu respectarea principiului superior al copilului și a dispozițiilor Legii nr. 272/2004, instanța de judecată a instituit o măsură de protecție a copilului, valabilă pe toată durata efectuării legăturilor personale cu părintele agresor, de natură a zădărnici orice tip de violență domestică împotriva copilului, prin prezența reprezentanților autorității competente. Autoritatea căreia îi revenea obligația de a garanta protecția stabilită de instanță a fost SPAS Ploiești, entitate a administrației publice locale, din cadrul Primăriei Municipiului Ploiești.

Verificând prin prisma dispozițiilor obligatorii pe care această autoritate le are, în vederea organizării executării și a executării în concret a legii, rezultă că aceasta a eșuat în misiunea sa, respectiv nu a putut garanta protecția instituită prin hotărârea judecătorească pronunțată de Judecătoria Sectorului 2, București.

În ceea ce privește activitatea de executare a normei, entitatea administrației publice era obligată, prin sistemul de management intern, să se asigure că este în măsură să asigure serviciile ce îi sunt atribuite în virtutea dispozițiilor legale, iar potrivit principiilor enunțate după care funcționează administrația publică, răspunsul autorității trebuie să fie prompt și în măsură să satisfacă nevoile societății.

Din studiul cazului prezentat, rezultă că entitatea administrației publice a dat dovadă de un management defectuos, care a avut ca efect lipsirea minorei victimă a violenței domestice de protecția instituită prin hotărârea instanței de judecată.

Motivele invocate de SPAS Ploiești cu privire la subdimensionarea personalului specializat, care nu a permis desemnarea unui echipe de monitorizare a programului de legături personale, astfel cum a fost dispus de instanța de judecată ori lipsa de planificare în bugetul propriu a unor sume destinate gestionării unor situații precum cea arătată în studiul de caz, țin de modul în care entitatea administrației publice își gestionează resursele, ceea ce reprezintă o componentă a modului său de organizare. În această situație, în opinia noastră, vina pentru care nu s-a respectat hotărârea judecătorească revine administrației publice, prin entitatea sa subordonată, cu consecința directă a imposibilității de a garanta protecție minorei victimă a violenței domestice.

Studiind speța din prisma refuzului tatălui de a colabora cu reprezentanții SPAS Ploiești, trebuie analizat interesul acestuia. Tatăl dovedit agresor, potrivit concluziilor instanței de judecată,

avea toate motivele să nu își dorească imixtiunea reprezentanților autorității în timpul programului de legături personale, astfel că demersurile acestuia s-au rezumat numai în ceea ce privește asigurarea că va putea să preia copilul de la mamă. Din această perspectivă se justifică demersurile tatălui efectuate la SPAS Ploiești pentru a se asigura de prezența reprezentanților acesteia la momentul preluării copilului, fără a-l mai preocupa ce se întâmplă după aceea, scopul său fiind atins. Tatăl a fost cel care a solicitat de fiecare dată prezența lucrătorilor de poliție, când mama a refuzat să permită preluarea minorei în lipsa reprezentanților SPAS Ploiești și nu a avut nici un fel de obiecții față de lipsa acestora la înapoierea copilului la domiciliul mamei și nici nu a negat că le-a refuzat accesul la el în cază, pe perioada găzduirii.

Din acest punct de vedere și coroborat cu dispozițiile legii penale cu privire la inviolabilitatea domiciliului, considerăm că nu se poate reține o culpă a autorității, pentru imposibilitatea de efectuare a procedurii de monitorizare. Însă numai pe aceste aspecte.

Analizându-se situația dată prin prisma interesului superior al minorei, reiese faptul că aceasta, deși a beneficiat de o măsură de protecție, prin procedura monitorizării, instituită de hotărârea judecătorească, aceasta nu i-a putut fi garantată, atât din vina autorității care, datorită managementului defectuos arătat, nu a fost în măsură să execute hotărârea dată, neîndeplinindu-și, astfel, obligațiile instituite în sarcina ei, cât și datorită omisiunii instanței de a-l obliga pe tată de a face toate demersurile în vederea permiterii reprezentanților SPAS Ploiești să poată efectua monitorizarea, pentru a garanta, în acest mod, protecție minorei.

Rezultă din cele arătate că, în ceea ce privește administrația publică, aceasta a nerespectat principiul responsabilității, astfel încât s-a aflat în imposibilitate să ofere protecție victimei violenței domestice, datorită unei gestionări ineficiente a resurselor, consecința acestei conduite a autorității fiind continuarea expunerii minorei la tipurile de violență psihologică și socială practicate de tată împotriva acesteia, ca urmare a imposibilității de garantare a protecției, instituită prin măsura monitorizării, de către instanța de judecată.

Analizând comparativ studiile de caz, din punctul de vedere al managementului instituțional, reiese faptul că se înregistrează, la nivelul acestor entități, probleme ce țin de o subdimensionare a resursei umane calificate, dar și din punct de vedere financiar, de natură a influența negativ operaționalitatea activității administrației publice, în ceea ce privește garantarea protecției acordate victimelor, în situații ca cele prezentate.

Așa cum arătam, în virtutea principiului descentralizării, comunițile locale beneficiază de un anumit grad de independență în gestionarea anumitor activități legate de administrație, printre care se includ și asigurarea furnizării reglementărilor necesare și a serviciilor publice adecvate în ceea ce privește garantarea protecției pentru minorii victime ale violenței domestice. Din analiza comparativă a studiilor de caz prezentate, se observă că există o diferențiere a comportamentului fiecărei entități cu atribuții în domeniul ce face obiectul prezentului demers, ce se remarcă atât în ceea ce privește

modul de abordare al fiecărui caz în parte, dar și cu privire la tipurile de răspuns oferite, ce poate rezida în faptul că fiecare dintre entitățile cu atribuții din studiile de caz prezentate se aflau în subordinea unor autorități publice locale distincte.

Din cercetările efectuate, atât prin observare directă și văzând și practica constantă a Curții de la Strasbourg, așa cum rezultă din cauzele citate în cuprinsul lucrării, situații ca cele prezentate în studiile de caz relatate au o incidență frecventă, mai ales în zonele rurale, unde, în aparatul administrativ nu există decât una sau două persoane cu atribuții specifice de asistență socială, dar și în orașele mari și chiar la nivelul DGASPC-urilor din București, unde toate aceste instituții funcționează după un program săptămânal strict pentru toții angajații, iar resursele financiare sunt insuficiente. Chiar și acei angajați care au în fișa postului muncă de teren, aceasta se desfășoară tot în timpul orelor de program ale instituției, după terminarea respectivelor ore, angajatul nemaiputând fi determinat de conducerea instituției să efectueze activități specifice fișei postului, datorită exigențelor pe de-o parte, ale legislației muncii și pe de altă parte, a necontorizării și neremunerării orelor suplimentare efectuate de respectivii angajați.

În astfel de cazuri, precum cele expuse, când situația de fapt impune prezența reprezentanților SPAS ori DGASPC, în echipă multidisciplinară, cu participarea psihologului, iar această echipă nu se prezintă, se ridică întrebarea legitimă: *mai sunt apărute drepturile copilului minor de către stat, prin organele sale abilitate?* Răspunsul la această întrebare este evident negativ, refuzul autorității, prin reprezentanții săi sau neimplicarea acesteia, ducând în mod evident la o lipsă de protecție a victimei din partea autorității.

Chiar dacă din punct de vedere juridic au fost stabilite instrumente adecvate în vederea protejării drepturilor minorilor victime ale violenței domestice, modul de folosire al acestor instrumente este defectuos.

Problema lipsei de personal cu care se confruntă în prezent sistemul de protecție socială, precum și caracterul limitat al bugetului alocat acestor tipuri de servicii reprezintă o problemă managerială ce, din punct de vedere practic și pentru prezenta cercetare are o importanță vitală, deoarece atât lipsa personalului, cât și neremunerarea orelor suplimentare efectuate sunt elemente ce conduc la o lipsă de eficiență în ceea ce privește protejarea minorilor victime ale violenței domestice din partea entităților abilitate să ofere respectiva protecție. Lipsa protecției acordate victimelor minore, în circumstanțele studiilor de caz prezentate cu privire la ce-a de-a doua componentă a cercetării, permite părintelui agresor să continue comportamentul agresiv față de copilul său minor, situație ce are potențialul de a genera, pe termen lung, vătămarea valorilor protejate ale copilului, putându-i pune chiar viața în pericol, prin acte de violență exercitate nemijlocit asupra lui.

Fără a le indica în mod special, parte dintre entitățile supuse studiului au dat dovadă de implicare și atitudine proactivă, având o abordare centrată pe copil și pe nevoile acestuia și nu doar în relația cu procedura aflată în derulare, în timp ce, la polul diametral opus se situează o entitate, ce a

dat dovadă de implicare minimă și a ales să se dezinvestească și să nu se mai implice. Totodată, tot în ceea ce privește modul de gestionare al cazurilor prezentate, se constată că, la nivelul anumitor entități, se înregistrează unele deficiențe, ce țin de modul de gestionare al resurselor, cu influențe majore în modul în care respectivele entități își aduc la îndeplinire obligațiile stabilite prin normă sau ca urmare a unei hotărâri judecătorești.

Această situație face ca, din punct de vedere al predictibilității și calității răspunsului administrației publice cu privire la garantarea protecției minorilor victime ale violenței domestice, acesta să nu fie uniform și nici echilibrat. Astfel cum am amintit, potrivit principiului legalității, nu poate exista nici o activitate administrativă în afara cadrului legislativ, pe de-o parte, iar pe de altă parte, în virtutea principiului egalității tuturor în fața administrației, orice cetățean trebuie să beneficieze, în statul de drept, de tratament echitabil, prin acțiuni desfășurate prompt și potrivit regulilor și sprocedurilor prestabilite⁷⁴. Încrederea în eficiența și eficacitatea administrației publice se construiește și prin prisma responsabilității cu care sunt aduse la îndeplinire atribuțiile specifice, mai exact, prin conformitatea comportamentului funcționarilor publici la reglementările existente și la principiile etice.

În această ordine de idei, se remarcă o diferențiere de tratament aplicat în cazurile de violență domestică supuse studiului, reprezentanții administrației publice arătând un grad diferențiat de implicare și profesionalism. Din acest punct de vedere, considerăm că autonomia de care se bucură, una față de cealaltă, toate aceste entități, fiecare dintre acestea aflându-se în subordinea unei alte Unități Administrativ-Teritoriale (UAT) contravine principiilor mai sus enunțate, iar în ceea ce privește obiectul cercetării, eșuează în a garanta protecție victimelor copii ale violenței domestice.

Din punct de vedere al atribuțiilor pe care toate aceste entități le au, potrivit Legii nr. 272/2004, din analiza efectuată rezultă că, în ceea ce privește protecția efectivă oferită, aceasta nu poate fi reținută. Așa cum am arătat, în situațiile ce se circumscriu situațiilor analizate, măsurile de protecție pe care entitățile DGASPC sau SPAS le pot adopta nu au un caracter obligatoriu, însă reprezintă o garanție a drepturilor copiilor prin prezența reprezentantului autorității în procedura de monitorizare și intervențiile psihologului în cadrul procedurii de consiliere.

Cu privire la obligația pozitivă a autorităților de a lua toate măsurile necesare în vederea respectării drepturilor garantate, cu respectarea interesului superior al minorului, dar și a echilibrului care trebuie să existe în situațiile în care există conflict între acesta din urmă și drepturile unuia dintre părinți, din analiza cazurilor supuse studiului rezultă că, deși respectivele obligații, potrivit jurisprudenței CtEDO sunt de diligență și nu de rezultat, acestea nu au fost respectate. Fără a intra în detalii de ordin juridic, din perspectiva drepturilor protejate prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului și exprimate în textele Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului, opinăm că în ceea ce privește garantarea protecției victimelor violenței domestice, aceste obligații ale autorităților

⁷⁴ A se vedea în acest sens: Bălan, Instituții administrative, 17-30.

naționale nu au fost respectate, mijloacele adoptate nefiind eficiente. Mai mult decât atât, așa cum rezultă din analiza efectuată, mijloacele adoptate de autoritățile naționale au presupus o serie de proceduri, consumatoare de timp și de resurse, fără ca, din perspectiva drepturilor protejate ale copilului victimă, să se întrevadă și un rezultat, după parcurgerea acestora.

Față de aceste concluzii, raportat la ipotezele de cercetare fixate, considerăm că acestea se validează, în sensul că statul nu oferă o protecție adecvată în situațiile în care copilului îi sunt menținute legăturile personale cu părintele agresiv, iar instrumentele puse la dispoziția organelor sale nu sunt suficiente pentru a fi eficiente. Totodată, reiese faptul că nici puterea jurisdicțională nu poate, prin ea însăși, să ofere un mijloc eficient de protecție în situațiile în care copilul păstrează legături personale cu părintele agresiv și nici administrația publică, prin organele sale și în executarea dispozițiilor puterii judecătorești, nu oferă un mijloc eficient de protecție în situațiile în care copilul are păstrat un program de legături personale cu părintele agresiv, chiar dacă, în exercitarea atribuțiilor specifice, aceasta poate garanta o protecție limitată victimei minor, în condițiile arătate, situație în care, de asemenea, se validează și ipotezele secundare de cercetare fixate.

Astfel cum rezultă din cele prezentate, violența domestică reprezintă o problemă socială care transcende granițele culturale, economice ori geografice și este înțeleasă, în accepțiune largă drept acel tip de comportament exercitat de un partener într-o relație intimă pentru a obține sau a menține controlul asupra celuilalt. Astfel cum rezultă din Recomandarea 1238/2024, este necesar ca autoritățile naționale să pună accentul pe definirea clară a normelor ce vizează raportarea cazurilor de violență împotriva copiilor și a modului de soluționare, totodată insistându-se și pe necesitatea accesului publicului larg la informații clare și complete în vederea înțelegerii importanței fenomenului reprezentat de violența domestică împotriva copiilor și cu privire la mecanismele și demersurile ce se impun a fi adoptate în astfel de situații.

Față de recomandările Comisiei, în cuprinsul demersului de cercetare, pentru validarea ipotezelor, s-au realizat și analize comparative a datelor statistice puse la dispoziție, în regim de transparență și gratuitate, de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și de către Institutul Național de Statistică.

Fără a avea pretenția de cercetare sociologică, datorită lipsei de pregătire specializată în acest domeniu, analiza efectuată asupra informațiilor statistice oferă indicii cercetătorului asupra direcțiilor demersului realizat, în ceea ce privește componenta de gestionare de către autoritățile implicate a detaliilor ce preocupă obiectul de cercetare. Astfel, scopul pentru care s-a realizat analiza comparativă a fost acela de a concluziona, în limitele arătate, măsurarea atât a răspunsului oferit din partea autorităților competente, dar și cu privire la gradul de percepție și informare al cetățenilor, față de problematica ce ne interesează, în concordanță cu direcțiile generale cuprinse în Recomandarea Comisiei 1238/2024.

În acest sens, s-au folosit în cercetare numai datele disponibile în sistem de transparență și fără implicarea de costuri ori activități de cercetare specifice. Totodată, în vederea satisfacerii obiectivului de măsurare a gradului de informare și a percepției, a fost realizat și un chestionar online, rezultatele coroborate ale tuturor informațiilor colectate fiind analizate în cuprinsul lucrării.

În ceea ce privește datele statistice supuse analizei, acestea au fost selectate de pe pagina de internet a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, alegându-se statisticile privind victimele violenței în familie, pentru anii 2022, 2023 și 2024, astfel cum rezultă din Fig. 2 - 4, precum și datele furnizate de România în Raportul pentru GREVIO, iar în ceea ce privește lucrările realizate de Institutul Național de Statistică, s-au folosit informațiile obținute prin întrebarea bazei de date pusă la dispoziție de această instituție, după anumiți indicatori, pe care îi vom detalia la momentul analizei. Sub aspect procedural, ne-am confruntat cu limitări, ce s-au datorat imposibilității de accesare a statisticilor realizate de Institutului Național de Statistică, pentru anii 2024 și 2025, deoarece ultimă actualizare a platformei digitale este făcută la data de 09.09.2024, astfel că informațiile obținute spre comparare, în acest caz, sunt valabile numai până în anul 2023.

6. Concluziile cercetării

Analizele efectuate în cadrul acestui capitol au scos în evidență, pe de-o parte, criteriile față de care trebuie realizate evaluările de risc, în situații în care se rețin tipuri de violență domestică și măsurile ce se impun, cu respectarea interesului superior al copilului, prin raportare atât la dispozițiile legale aplicabile, cât și în concordanță cu jurisprudența CtEDO. Pe de altă parte a fost analizat modul în care se regăsesc în practică măsurile de protecție adoptate pentru victimele copii ale violenței domestice, prin intermediul studiilor de caz, situația care se conturează fiind în sensul în care, din punctul de vedere al protecției victimei, aceasta nu s-a realizat, ori datorită unor circumstanțe ce țin de o nearmonizare a normei existente, ori de un management defectuos al entităților administrației publice competente, coroborat cu o pasivitate în ceea ce privește identificarea unor soluții optime în vederea garantării protecției necesare respectivelor victime ale violenței domestice, astfel precum am detaliat în concluziile analizei fiecărui caz în parte, dar și comparativ pentru toate cazurile supuse prezentului studiu.

Relativ la ce-a de-a doua dimensiune a cercetării întreprinse, ce a vizat surprinderea modului în care sunt comunicate datele referitoare la incidența fenomenului de violență domestică împotriva copiilor și la gradul de percepție al cetățenilor cu privire la acesta, din analiza datelor colectate în regim de transparență nu s-a putut efectua o imagine clară și comprehensivă, singura concluzie pertinentă fiind în sensul existenței fenomenului, a dinamicii fluctuante a acestuia și a numărului relativ mare de cazuri înregistrate.

Pentru determinarea modului de percepție al populației față de fenomenul studiat, s-a aplicat un chestionar, analiza răspunsurilor conturând o cunoaștere relativ mare despre ceea ce reprezintă și

implică violența domestică împotriva copiilor, dar și o încredere scăzută în capacitatea autorităților referitor la domeniul studiat.

Coroborând rezultatele chestionarului efectuat, cu analiza datelor statistice prezentată în secțiunile anterioare și în scopul cercetării întreprinse, se conturează următoarele concluzii:

- existența unui număr relativ mic de cazuri de violență domestică ce ajung să fie analizate de autoritățile competente;
- din totalitatea victimelor violenței domestice, un procent semnificativ îl reprezintă copiii;
- nu există date statistice punctuale, în regim de transparență și gratuitate care să ofere o oglindă clară asupra fenomenului studiat;
- nu există o bază de date, în regim de transparență și gratuitate, care să reflecte cooperarea instituțională și nici gradul de rezolvare al cazurilor aduse în atenția autorităților;
- gradul de conștientizare al populației cu privire la gravitatea fenomenului, este ridicat, însă se constată o reticență din partea victimelor, de a se angaja în vederea combaterii fenomenului;
- se remarcă o incidență mare a violenței domestice de tip violență psihologică și violență fizică, comparativ cu alte tipuri de violență relevante pentru prezentul studiu;
- gradul de percepție al populației cu privire la viteza de reacție în intervenția imediată a autorităților competente este ridicat;
- gradul de percepție față de efectivitatea ajutorului oferit de autoritățile competente este scăzut;
- scăzută este și încrederea față de capacitatea statului, prin organele sale de a oferi protecție adecvată copiilor victime ale violenței domestice;
- se constată o ineficiență a măsurilor efective de protecție, ce rezultă din gradul scăzut de încredere al populației, dar și din analiza datelor statistice privitoare la serviciile puse la dispoziție de autoritățile administrative.

Comparând atât rezultatele obținute în urma analizei studiilor de caz, cu rezultatele privind analiza datelor statistice și a gradului de percepție, se conturează concluzia potrivit căreia în anumite cazuri, ce nu țin de situații de violență domestică ce intră sub incidența legislației de natură penală și nici nu fac obiectul unor măsuri de protecție specială, nu s-a putut garanta protecție minorului victimă a violenței domestice. Cazuri precum cele ce au făcut obiectul studiilor de caz analizate nu au putut fi identificate în informațiile statistice transmise de autorități, în sistem de transparență, astfel că nu s-a putut realiza o legătură coerentă pentru demersul de cercetare. În lipsa imposibilității corelării rezultatelor analizei cu datele statistice publicate de autorități, nu putem realiza o legătură de cauzalitate nici cu privire la răspunsurile la chestionarul efectuat, astfel că rezultatele vor fi interpretate independent, astfel cum am arătat.

În concluzie, se conturează o imagine disfuncțională a relațiilor dintre autoritățile naționale cu competențe în garantarea protecției copilului victimă a violenței domestice, cu consecințe directe asupra acestuia, fie prin expunerea în continuare la violență a copilului, fie prin neluarea la timp a

măsurilor ce se impun, pentru contracararea efectelor negative resimțite de minor urmare a violențelor domestice exercitate asupra acestuia.

În interiorul familiei se manifestă aceleași tendințe violente, ca și la nivel general social. Aceast fenomen este perfect comprehensibil, avându-se în vedere faptul că familia reprezintă celula de bază a societății. Așadar, o societate întemeiată pe forță și violență se manifestă ca atare în toate aspectele, inclusiv în ceea ce privește viața de familie. Ea reprezintă una dintre explicațiile fenomenului extins la scară universală a violenței în familie, respectiv a acelei manifestări violente îndreptate de către agresor împotriva unuia sau mai multor membrii ai propriei familii. Violența domestică împotriva copiilor, ca fenomen, reprezintă o problemă importantă la nivel statal, cu o tipologie variată și o diversitate de manifestări, a cărei implicații sunt profunde. Copiii victime ale violenței domestice pot dezvolta, ca răspuns traumatic, anumite comportamente deviante. Dacă sunt de natură medicală, ele conferă acestui fenomen statutul de problemă de sănătate publică. Din punct de vedere al legislației, România beneficiază de o multitudine de acte normative, care au legătură cu problematica studiată. Au fost create mai multe instituții ale administrației publice care au atribuții în prevenirea și combaterea fenomenului de violență domestică. În practică, cooperarea interinstituțională nu este pe deplin realizată. Studiile de caz prezentate în teză demonstrează că din cauza unui management defectuos al unor instituții sau datorită unor reglementări neadaptate la noile realități nu se poate acorda întotdeauna copilului victimă a violenței domestice protecție adecvată, potrivit nevoilor sale.

Complexitatea fenomenului face ca acesta să nu fie studiat în profunzime. În mare parte, situațiile de violență domestică se datorează constituției psihice a agresorului și/sau a victimei. Răspunsul la traumă, diferă în funcție de fiecare victimă în parte, iar viața psihică a individului reprezintă domeniul de studiu al psihologiei. În același timp, efectele extreme ale traumei provenite din violență domestică pot genera boli, obiect de studiu al medicinei, în timp ce, cazurile cu un pericol social ridicat intră sub sfera dreptului penal. Implicarea administrației publice, prin acțiuni, programe și activități ce țin de prevenție, pe de-o parte și adoptarea de măsuri de protecție și de intervenție, în cazuri specifice, pe de altă parte, aparțin domeniului științelor administrative. Implicațiile la nivel social ale acestui fenomen țin de domeniul sociologiei. Conlucrarea interdisciplinară dintre toate aceste științe întâmpină dificultăți și pentru că fenomenul violenței domestice împotriva copiilor este adânc înrădăcinat în societate, în mentalitate și în viața cotidiană.

Reacția imediată a autorităților se constată prin prisma instrumentelor specifice utilizate. Ne referim la ordinul de protecție provizoriu, act administrativ cu caracter individual pe care organele de poliție îl pot emite în regim de urgență și la ordinul de protecție, act jurisdicțional, pe care instanța de judecată îl emite. Acesta din urmă este pus în executare prin intermediul organelor de poliție și/sau a altor structuri din cadrul administrației publice, după caz. Ambele instrumente au menirea ca, în regim de urgență să dispună măsuri în vederea înlăturării stării de pericol, prin separarea temporară a

victimei de agresor. Însă intervenția imediată și în regim de urgență sub efectul acestor instrumente oferă doar protecție temporară și aparentă victimelor, fără a intra în profunzimea fenomenului și fără a avea vreă influență asupra motivelor care l-au generat. Tratarea efectelor nu va duce la inexistența cauzei, iar în lipsa unor instrumente adaptate, menite să țințească și să dezamorseze situația conflictuală, nu va face decât să perpetueze, atât fenomenul, cât și starea de incertitudine cu privire la acesta.

Așa cum reiese din cercetarea întreprinsă considerăm că ar atî baza normativă primară, cât și cea secundară ar trebui sintetizate și adaptate. Studiile de caz prezentate atestă neadaptarea mijloacelor adoptate de autoritățile naționale, în vederea îndeplinirii obligațiilor pozitive ce decurg din instrumentele juridice internaționale la care România este parte, situație ce se traduce în expresie practică prin lipsirea de eficiență a unui întreg lanț procedural, în care sunt implicate mai multe autorități ale statului, însă fără vreun rezultat final pozitiv în ceea ce privește garantarea protecției necesare copilului victimă a violenței domestice, căruia, la nivel teoretic și normativ, îi este recunoscută de toate reglementările naționale și internaționale indicate în cuprinsul prezentei lucrări.

Cazurile prezentate nu sunt izolate, astfel cum rezultă și din jurisprudența CtEDO analizată și citată, prin care România a fost sancționată, pentru ca, la nivel de percepție, populația să resimtă un nivel de încredere scăzut în capacitatea statului de a acorda protecție adecvată victimei minore a violenței domestice.

7. Propuneri și recomandări

De lege ferenda, cercetarea întreprinsă subliniază necesitatea schimbării, atât în ceea ce privește administrația publică, prin implementarea unor modele manageriale mai performante, în ceea ce privește flexibilitatea programului de lucru al reprezentanților entităților cu atribuții în acordarea de protecție copiilor victime ale violenței domestice, în alocarea de fonduri suplimentare acestor entități, astfel încât să nu existe riscul de a nu se putea executa o hotărâre judecătorească din lipsa disponibilităților de ordin financiar necesare în vederea deplasărilor pe teren, dar și în ceea ce privește armonizarea și coerentizarea normelor de reglementare, astfel încât scopul unei proceduri să fie atins la finalizarea procedurii respective, fără a mai fi necesare demersuri suplimentare pentru acordarea protecției copiilor victimă. Aceasta se poate realiza fie prin acordarea unor puteri suplimentare entităților administrației publice, astfel încât răspunsul autorității să fie prompt și adecvat, fie prin adoptarea de proceduri speciale, care, într-un termen scurt, să fie în măsură să acorde protecția necesară fiecărui copil victimă a violenței domestice, în funcție de nevoia resimțită.

Considerăm că propunerile făcute în teză sunt, în opinia noastră, pertinente, dată fiind dinamica resimțită a violenței domestice și incidența tot mai mare a copiilor care cad victimă a acestui fenomen.

Cercetarea desfășurată s-a axat pe analiza problematicii ridicate de violența domestică împotriva copiilor, iar rezultatele cercetării permit generalizarea, astfel că se validează concluziile cu

privire la modul în care statul, autoritățile sale și reglementările adoptate, gestionează acest tip de violență domestică.

Considerăm că răspunsul la ambele întrebări de cercetare fixate este unul parțial negativ, nici statul și nici administrația publică nefiind în măsură să garanteze o protecție reală și eficientă, în toate cazurile în care copii sunt victime ale violenței domestice și cărora le sunt menținute relațiile personale cu părintele agresiv.

În ceea ce privește limitele cercetării întreprinse, acestea s-au datorat în mare parte lipsei de transparență a autorităților în ceea ce privește obligația de raportare și informare cu privire la fenomenul violenței domestice împotriva copilului, atât în ceea ce privește numărul de cazuri, cât și a modului de soluționare al acestora. Datele existente în regim de transparență nu permit corelarea acestora, astfel încât face imposibil orice demers de conturare a unei imagini de ansamblu asupra fenomenului supus studiului. Totodată, s-a resimțit pe parcursul demersului, o doctrină insuficient evdenciată la nivel național. Chiar dacă aspecte privitoare la executarea silită, principiul interesului superior al minorului ori atribuțiile administrației publice în cazurile ce privesc minorii victime ale violenței domestice au mai fost tratate de-a lungul timpului în literatura de specialitate, această tratare s-a realizat punctual sau sectorial, strict pe problematica domeniului respectiv în care s-a efectuat acel demers. Aceste aspecte, ce țin de modul de corelare a informațiilor furnizate de doctrină a impus necesitatea folosirii, în cuprinsul cercetării, a datelor relevante disponibile în literatura externă și pe analizarea și interpretarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Bibliografie selectivă

Alder, John. „Civil Liberties: General Principles and The Human Rights Act 1998.” In *Constitutional and Administrative Law*, eds John Alder, London: Macmillan Education UK, 1999.
https://doi.org/10.1007/978-1-349-15077-9_15.

Alison, Joan, Peter Jaffe, Linda Baker, and Sue Malla. “Theory-Derived Explanations of Male Violence Against Female Partners: Literature Update and Related Implications for Treatment and Evaluation.” 1998.

Allport, Gordon Willard. “The Historical Background of Social Psychology.” In *The Handbook of Social Psychology*, 3rd ed., eds Gardner Lindzey and Elliot Aronson, New York: Random House, n.d.

Andersson, Krister. "Commentary - Responding to 'A New Look at Comparative Public Administration: Trends in Research and an Agenda for the Future'." *Public Administration Review* 71, no. 6 (2011).

Anderson, Kristin. “Gender, Status, and Domestic Violence: An Integration of Feminist and Family Violence Approaches.” *Journal of Marriage and the Family* 59 (1997).
<https://doi.org/10.2307/353952>.

- American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 5th ed., text rev. Arlington, VA: American Psychiatric Association, 2022.
- Ardeleanu, Anca Monica. „Principiul interesului superior al copilului.” *Revista Dreptul*, 2020.
- Aristotel. *Etica Nicomahică*. Introd., trad., comentarii și index de Stella Petecel. Ediția a II-a. București: Editura IRI, 1998.
- Arrieta Pey, M., S. Rubio Corgo, A. Álvarez Astorga, A. M. Delgado Campos, C. Díaz Gordillo, A. C. Castro Ibáñez, and M. Á. Álvarez de Mon González. “Parental Alienation Syndrome (PAS): Psychological and Legal Implications.” *European Psychiatry* 66, suppl. 1 (2023) Published online July 19, 2023. <https://doi.org/10.1192/j.eurpsy.2023.1530>.
- Avram, Mariana. *Drept civil. Familia*. București: Hamangiu, 2016.
- Badea Butoi, Tudorel, Luminița Georgeta Nicolae, Doinel Dinuică, Dan Voinea, Constantin Zărnescu, Valentin Iftenie, Ioana Teodora Butoi-Puț, Alexandru T. Butoi, și Manuela Cristina Prodan. *Victimologie (Curs universitar): Perspectiva juridică, socio-psihologică și medico-legală asupra cuplului penal victimă-agresor*. București: Pro Universitaria, 2019.
- Baias, Flavius-Antoni, Eugen Chelaru, Rodica Constantinovici, și Ioan Macovei. *Noul Cod civil: comentariu pe articole*. București: C.H. Beck, 2014.
- Baker, Amy J. L. *Adult Children of Parental Alienation Syndrome: Breaking the Ties That Bind*. New York: W. W. Norton, 2007.
- Baldry, Anna C. "From Domestic Violence to Stalking: The Infinite Cycle of Violence." In *Stalking and Psychosexual Obsession: Psychological Perspectives for Prevention, Policing and Treatment*, eds Julian Boon and Lorraine Sheridan. Chichester, UK: Wiley, 2002. <https://doi.org/10.1002/9780470713037.ch6>.
- Bandura, Albert. *Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1986.
- Bandura, Albert, and Richard H. Walters. *Social Learning Theory*. Vol. 1. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1977.
- Bandura, Albert. "Self-Efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change." *Psychological Review* 84, no. 2 (1977). <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>.
- Bandura, Albert. *Aggression: A Social Learning Analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1973.
- Bandura, Albert. „Aggression: A Social Learning Analysis.” *Stanford Law Review* 26, no. 1 (1973). <https://doi.org/10.2307/1227918>.
- Bălan, Emil. „Funcție de utilitate publică. Funcționar public asimilat. Situația notarului public.” În *Funcția publică: Statut, Integritate, Administrare*, coord. Emil Bălan, Corneliu Iftene, Mihaela Văcărelu și Doru Troanță, București: Wolters Kluwer România, 2017.

- Bălan, Emil. „Cuvânt de deschidere.” În *Reforma statului: Instituții, proceduri, resurse ale administrației publice*, coord. Emil Bălan, Codruța Iftene, and Mihai Văcărelu, București: Wolters Kluwer România, 2016.
- Bălan, Emil. *Instituții administrative*. București: C.H. Beck, 2008.
- Bălan, Emil. *Procedură administrativă*. București: Editura Universitară, 2005.
- Bălan, Emil. *Domeniul administrativ*. București: Lumina Lex, 1998.
- Bârsan, Corneliu. *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole*. Vol. I. București: Ed. C.H. Beck, 2005.
- Becker, Howard S. *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. New York: Free Press, 1963.
- Bejerot, Nils. “The Six Day War in Stockholm.” *New Scientist* 61, no. 886 (1974).
- Bennett, Makena. “Medieval Torture: A Brief History and Common Methods.” *A with Honors Projects* 71 (2012). <http://spark.parkland.edu/ah/71>.
- Bennie, E. H., and A. B. Sclare. “The Battered Child Syndrome.” *American Journal of Psychiatry* 125, no. 7 (1969). <https://doi.org/10.1176/ajp.125.7.975>.
- Berkowitz, Carol D. “Physical Abuse of Children.” *New England Journal of Medicine* 376, no. 17 (April 27, 2017): 1659–1666.
- Bernet, William, Wilfrid von Boch-Galhau, Amy J. L. Baker, and Stephen L. Morrison. “Parental Alienation, DSM-V, and ICD-11.” *The American Journal of Family Therapy* 38, no. 2 (2010). <https://doi.org/10.1080/01926180903586583>.
- Bingham, Richard D., and William M. Bowen. “‘Mainstream’ Public Administration over Time: A Topical Content Analysis of *Public Administration Review*.” *Public Administration Review* 54, no. 2 (1994).
- Bishop, Jordan. “Aquinas on Torture.” *New Blackfriars* 87, no. 1009 (2006). <https://doi.org/10.1111/j.0028-4289.2006.00142.x>.
- Bohman, Michael, Robert Cloninger, Sören Sigvardsson, and Anne-Liis von Knorring. “Predisposition to Petty Criminality in Swedish Adoptees: I. Genetic and Environmental Heterogeneity.” *Archives of General Psychiatry* 39, no. 11 (December 1982). <https://doi.org/10.1001/archpsyc.1982.04290110001001>.
- Bohman, Michael. „Some Genetic Aspects of Alcoholism and Criminality.” *Archives of General Psychiatry* 35, no. 3 (1978).
- Bonea, Georgiana Virginia. „Violența asupra femeii în familie.” *Calitatea vieții* 27, nr. 2 (2016).
- Bovens, Mark. „Two Concepts of Accountability: Accountability as a Virtue and as a Mechanism.” *West European Politics* 33, no. 5 (2010).
- Bow, James N., Jonathan W. Gould, and James R. Flens. “Examining Parental Alienation in Child Custody Cases: A Survey of Mental Health and Legal Professionals.” *American Journal of Family Therapy* 37, no. 2 (March 2009). <https://doi.org/10.1080/01926180801960658>.

- Brack, Nathalie, and Olivier Costa. "Democracy in Parliament vs. Democracy through Parliament? Defining the Rules of the Game in the European Parliament." *The Journal of Legislative Studies* 24, no. 1 (2018).
- Bresser-Pereira, Luiz Carlos. *Communication to the Fourth Annual Meeting of the Committee of Experts on Public Administration, of the Economic and Social Council (ECOSOC), of the United Nations*. New York, April 6, 2005.
- Brighouse, Harry, și Adam Swift. „Parents’ Rights and the Value of the Family.” *Ethics* 117, nr. 1 (2006).
- Brinkerhoff, Derick W., and Arthur A. Goldsmith. “Institutional Dualism and International Development: A Revisionist Interpretation of Good Governance.” *Administration & Society* 37 (2005).
- Bryson, John M., Barbara C. Crosby, and Laura Bloomberg. “Public Value Governance: Moving beyond Traditional Public Administration and the New Public Management.” *Public Administration Review* 74, no. 4 (2014).
- Burgess, Robert L. “Social and Ecological Issues in Violence toward Children.” In *Case Studies in Family Violence*, eds R. T. Ammerman and M. Hersen, Boston, MA: Springer, 1991. https://doi.org/10.1007/978-1-4757-9582-0_2.
- Buck, Tim. *International Child Law*. 3rd ed. London: Routledge, 2014.
- Burt, S. Alexandra. "Rethinking Environmental Contributions to Child and Adolescent Psychopathology: A Meta-Analysis of Shared Environmental Influences." *Psychological Bulletin* 135, no. 4 (2009). <https://doi.org/10.1037/a0015702>.
- Caplow, Theodore. *L'Enquête sociologique*. Paris: Armand Colin, 1970.
- Carrizales, Tony, and Tia Sheree Gaynor. "Diversity in Public Administration Research: A Review of Journal Publications." *Public Administration Quarterly* 37, no. 3 (2013).
- Carroll, Stuart. *Cultures of Violence: Interpersonal Violence in Historical Perspective*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2007.
- Cartea românească de învățătură*. Ediție critică, ediție întocmită de Colectivul pentru vechiul drept românesc al Academiei RPR. București: Editura Republicii Populare Române, 1961.
- Cauc, Ion, Beatrice Manu, Daniela Pârlea, și Laura Goran. *Metodologia cercetării sociologice. Metode și tehnici de cercetare*. Ediția a II-a. București: Editura Fundației România de Măine, 2004.
- Chelcea, Septimiu. *Metodologia elaborării unei lucrări științifice*. București: Editura comunicare.ro, 2003.
- Chelcea, Septimu. *Tehnici de cercetare sociologică*. București: SNSPA, 2001.
- Children and the Law: An Introduction*. In *The Oxford Handbook of Children and the Law*, eds James G. Dwyer. Oxford Handbooks, 2020. Online edition, Oxford Academic, November 7, 2018. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190694395.002.0007>.

Comitetul Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului. *Observația generală nr. 13 privind dreptul copilului de a fi protejat împotriva tuturor formelor de violență*. CRC/C/GC/13 (2011).

Consiliul Europei (Strasbourg) și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene. *Manual de drept european privind drepturile copilului: Ediția 2022*. Publications Office, 2025.

Coq, Véronique. „Kantisme et empirisme chez Hans Kelsen.” *Le Portique. Revue de philosophie et de sciences humaines*, no. 45–46 (January 10, 2021). <https://doi.org/10.4000/leportique.3801>.

Crane, J. “The Battered Child Syndrome: Parents and Children as Objects of Medical Study.” In *Child Protection in England, 1960–2000*, Palgrave Studies in the History of Childhood. Cham: Palgrave Macmillan, 2018. https://doi.org/10.1007/978-3-319-94718-1_2.

Consiliul Legislativ al României. *Ghid pentru elaborarea proiectelor de acte normative*. <http://www.clr.ro/wp-content/uploads/2021/03/Ghid-pentru-elaborarea-proiectelor-de-acte-normative.pdf>.

Costa, Pietro. „The rule of law: a historical introduction.” In *The Rule of Law: History, Theory and Criticism*. Springer, 2007.

Costin, Mihail N., and Constantin M. Costin. *Dicționar de drept civil de la A la Z*. Ediția a 2-a. București: Editura Hamangiu, 2007.

Cristea, Dumitru. *Tratat de psihologie socială*. Vol. 2. București: Editura Renaissance, 2011.

Cucu, Alina Raluca. „Drepturile conferite funcționarilor publici de Codul Administrativ, expresie a armonizării legislației interne cu cea a Uniunii Europene.” *Punctul Critic* 4 (38), 2021. București: Ideea Europeană.

Cummings, E. Mark. “Children Exposed to Marital Conflict and Violence: Conceptual and Theoretical Directions.” In *Children Exposed to Marital Violence: Theory, Research, and Applied Issues*, 55–93. Washington, DC: American Psychological Association, 1998. <https://doi.org/10.1037/10257-002>.

Curry-Sumner, Ian. “Vulnerable Adults in Europe: European Added Value of an EU Legal Instrument on the Protection of Vulnerable Adults.” In *Protection of Vulnerable Adults. European Added Value Assessment*, PE 581.388. Bruxelles: European Parliamentary Research Service, 2016.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene, „Prezentare sistematică a jurisprudenței - Curtea de Justiție a Uniunii Europene”, CURIA, https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7046/ro/.

Daley, Sharon F., and Scott Gutovitz. *Child Sexual Abuse*. 2025. Accessed July 27, 2025. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK470563/>.

Daley, Sharon F., Dulce Gonzalez, Arian Bethencourt Mirabal, and Muriam Afzal. *Child Abuse and Neglect*. 2025. Accessed July 27, 2025. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK459146/>.

Danea, Gabriel. „Formularea ipotezelor unui studiu.” *Analize statistice*. <https://analize-statistice.eu/formularea-ipotezelor-unui-studiu/>.

- Danwitz, Thomas von, ed. „Rechtsvergleichende Grundlegung – Institutionen und Systemstrukturen der mitgliedstaatlichen Verwaltungsrechtsordnungen.” In *Europäisches Verwaltungsrecht*, 11–12. Enciclopedia dreptului și politicii. Berlin, Heidelberg: Springer, 2008. https://doi.org/10.1007/978-3-540-79878-1_2.
- Darnall, Douglas. *Divorce Casualties, Second Edition: Understanding Parental Alienation*. Lanham, MD: Taylor Trade Publishing, 2016.
- Darnall, Douglas. *Beyond Divorce Casualties: Reunifying the Alienated Family*. Lanham, MD: Taylor Trade Publishing, 2010.
- Davies, Patrick T., and E. Mark Cummings. “Marital Conflict and Child Adjustment: An Emotional Security Hypothesis.” *Psychological Bulletin* 116, no. 3 (1994). <https://doi.org/10.1037/0033-2909.116.3.387>.
- Dănișor, Diana. „Discursul juridic relativ la statul de drept.” *Revista de Drept Public*, nr. 3 (2018).
- Dănișor, Diana. „Statul-metaforă și realitate juridică.” *Revista de Drept Public*, nr. 2 (2018).
- DeKeseredy, Walter S., and Molly Dragiewicz. “Understanding the Complexities of Feminist Perspectives on Woman Abuse: A Commentary on Donald G. Dutton’s Rethinking Domestic Violence.” *Violence Against Women* 13, no. 8 (August 2007). <https://doi.org/10.1177/1077801207304806>.
- Deleanu, Ion, Valentin Mitea, și Sergiu Deleanu. *Noul Cod de procedură civilă: comentarii pe articole*. Vol. II, art. 527–1133. București: C. H. Beck, 2013.
- Dobash, Rebecca Emerson, and Russell P. Dobash. *Violence against Wives: A Case against the Patriarchy*. London: Open Books, 1980.
- Dodge, Kenneth A. “The Structure and Function of Reactive and Proactive Aggression.” In *The Development and Treatment of Childhood Aggression*, eds Daniel J. Pepler and Kenneth H. Rubin, 201–218. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1991.
- Doek, Jaap. *Commentary on the UN Convention on the Rights of the Child, Articles 8–9: The Right to Preservation of Identity and the Right Not to Be Separated from His or Her Parents*. Martinus Nijhoff Publishers, 2006.
- Dollard, John, Leonard W. Doob, Neal E. Miller, O. H. Mower, and Robert R. Sears. *Frustration and Aggression*. New Haven: Yale University Press, 1939.
- Domenach, Jean-Marie, and UNESCO. *Violence and Its Causes*. Paris: UNESCO, 1981.
- Drăghici, Andreea. *Protecția juridică a drepturilor copilului*. București: Universul Juridic, December 2013.
- Duguit, Léon. *L'État, le droit objectif et la loi positive*. Extracted as “Theory of Objective Law Anterior to the State.” In *Modern French Legal Philosophy*, translated by Mrs. Franklin W. Scott and Joseph P. Chamberlain. New York: Kelly, 1916; South Hackensack, NJ: Rothman, 1968.

Dunn, M.C., I.C.H. Clare, and A.J. Holland. "To Empower or to Protect? Constructing the 'Vulnerable Adult' in English Law and Public Policy." *Legal Studies* 28 (2008).

Dutton, Donald. *Rethinking Domestic Violence*. Vancouver, BC: UBC Press, 2006.

Dutton, Donald G., and Susan K. Golant. *The Batterer: A Psychological Profile*. New York: Basic Books, 1995.

Einolf, Christopher J. "The Fall and Rise of Torture: A Comparative and Historical Analysis." *Sociological Theory* 25, no. 2 (2007). <http://www.jstor.org/stable/20453071>.

Emlen, Stephen T. "The Evolutionary Study of Human Family Systems." *Social Science Information* 36, no. 4 (1997). <https://doi.org/10.1177/053901897036004001>.

Enciclopedia Juridică Română. Vol. III. București: Editura Academiei Române și Editura Universul Juridic, 2022.

Erikson, Erik H. *Insight and Responsibility: Lectures on the Ethical Implications of Psychoanalytic Insight*. New York: Norton, 1964.

Espinosa, Miguel Clemente Pablo, and Miguel Angel Vidal. "The Media and Violent Behavior in Young People: Effects of the Media on Antisocial Aggressive Behavior in a Spanish Sample." *Journal of Applied Social Psychology* 38 (2008). <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2008.00397.x>.

European Institute for Gender Equality. *Economic Violence Factsheet*. https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/EIGE_Factsheet_EconomicViolence.pdf.

Farkas, Emese. *Protecția drepturilor copilului*. București: Editura C.H. Beck, 2006.

Farrington, David P. "Age and Crime." *Crime and Justice* 7 (January 1986). <https://doi.org/10.1086/449114>.

Felson, Richard B. "Patterns of Aggressive Social Interaction." In *Social Psychology of Aggression*. Berlin: Springer, 1984.

Feresin, Mariachiara. "Parental Alienation (Syndrome) in Child Custody Cases: Survivors' Experiences and the Logic of Psychosocial and Legal Services in Italy." *Journal of Social Welfare and Family Law* 42, no. 1 (2020).

Fernández-González, Laura, Kenneth D. O'Leary, and María J. Muñoz-Rivas. "We Are Not Joking: Need for Controls in Reports of Dating Violence." *Journal of Interpersonal Violence* 28, no. 3 (2013). <https://doi.org/10.1177/0886260512455518>.

Fineman, Martha Albertson. "Vulnerability, Resilience and LGBT Youth." *Emory Legal Studies Research Paper* No. 14 (2014).

Fineman, Martha Albertson. "The Vulnerable Subject: Anchoring Equality in the Human Condition." *Yale Journal of Law and Feminism* 20 (2008–2009).

Fischer, Frank, Gerald J. Miller, and Mara S. Sidney. *Handbook of Public Policy Analysis: Theory, Politics, and Methods*. Boca Raton: CRC Press – Taylor & Francis Group, 2007.

Fiszbein, Alberto, și Norbert Schady. *Conditional Cash Transfers: Reducing Present and Future Poverty*. 2020. <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-7352-1>.

Fitzpatrick, Jody, Malcolm Goggin, Tanya Heikkila, and Donald E. Klingner. "A New Look at Comparative Public Administration: Trends in Research and an Agenda for the Future." *Public Administration Review* 71, no. 6 (2011).

Forbes-Mewett, H., and K. Nguyen-Trung. "Defining Vulnerability." In *Vulnerability in a Mobile World*. Bingley: Emerald Publishing, 2020. <https://doi.org/10.1108/978-1-78756-911-920191004>.

Foucault, Michel. "The Subject and Power." *Critical Inquiry* 8, no. 4 (1982).

Fox, Richard Wightman. Review of *Conscience and Convenience: The Asylum and Its Alternatives in Progressive America*, by David J. Rothman. *The American Historical Review* 89, no. 1 (February 1, 1984). <https://doi.org/10.1086/ahr/89.1.227-a>.

Freedman, Jonathan. "Television Violence and Aggression: A Rejoinder." *Psychological Bulletin* 100, no. 3 (1986).

Freedman, Jonathan. "Effect of Television Violence on Aggressiveness." *Psychological Bulletin* 96, no. 2 (1984).

Freud, Sigmund. *Dincolo de principiul plăcerii*. București: Editura Jurnalul Literar, 1992.

Galtung, Johan. „Violence, Peace, and Peace Research.” *Journal of Peace Research* 6, no. 3 (September 1969).

Garde, Amandine. "The Best Interests of the Child and EU Consumer Law and Policy: A Major Gap between Theory and Practice?" In *European Consumer Protection: Theory and Practice*, eds James Devenney and Mel Kenny. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.

Gardner, Richard A. "Recommendations for Dealing with Parents Who Induce a Parental Alienation Syndrome in Their Children." *Journal of Divorce & Remarriage* 28, no. 3–4 (1998).

Gardner, Richard. *The Parental Alienation Syndrome: A Guide for Mental Health and Legal Professionals*. Cresskill, NJ: Creative Therapeutics, 1992.

Gardner, Richard A. "Recent Trends in Divorce and Custody Litigation." *Academy Forum* 29, no. 2 (Summer 1985).

Gelles, Richard J. "Through a Sociological Lens: Social Structure and Family Violence." In *Current Controversies on Family Violence*, eds Richard J. Gelles and Donileen R. Loseke. Newbury Park, CA: Sage Publications, 1993.

Gelles, Richard J., and Murray A. Straus. "Violence in the American Family." *Journal of Social Issues* 35, no. 2 (April 1979). <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1979.tb00799.x>.

Ghirca-Bogdan, Mihaela-Carmen, și Miruna Pantel. *VIOGEN_A7_Raport de cercetare*. Noiembrie 2023. https://anes.gov.ro/wp-content/uploads/2024/04/VIOGEN_A7_Raport-de-cercetare_noiembrie_2023.docx.pdf.

- Ghiță, Oana, și Sorin Cercel. „Interesul superior al copilului.” *Revista Română de Drept Privat*, no. 3 (2018).
- Giles-Sims, J. *Wife Battering: A Systems Theory Approach*. New York: Guilford Press, 1983.
- Gisselquist, Rachel M. *Good Governance as a Concept, and Why This Matters for Development Policy*. WIDER Working Paper, 2012.
- Goode, William J. "Force and Violence in the Family." *Journal of Marriage and the Family* 33, no. 4 (November 1971). <https://doi.org/10.2307/349435>.
- Gordon, Robert. *An Expert Look at Love, Intimacy and Personal Growth*. 2nd ed., 2008.
- Gottman, John Mordechai. *The Marriage Clinic*. New York: Norton & Company, 1999.
- Gozzi, Gustavo. “Rechtsstaat and Individual Rights in German Constitutional History.” In *The Rule of Law: History, Theory and Criticism*. Springer, 2007.
- Greenough, William T., and Janet E. Black. “Induction of Brain Structure by Experience: Substrates for Cognitive Development.” In *Developmental Behavioral Neuroscience*, eds M. R. Gunnar and C. A. Nelson. Boston: Springer, 1992.
- Gregory, Robert. „Accountability, responsibility and corruption: Managing the public production process.” In *The State under Contract*, eds Jonathan Boston. Wellington: Bridget Williams Books, 1995.
- Griffin, Robin S., and Alan M. Gross. “Childhood Bullying: Current Empirical Findings and Future Directions for Research.” *Aggression and Violent Behavior* 9, no. 4 (2004). [https://doi.org/10.1016/S1359-1789\(03\)00033-8](https://doi.org/10.1016/S1359-1789(03)00033-8).
- Grindle, Merilee S. “Good Enough Governance: Poverty Reduction and Reform in Developing Countries.” *Governance* 17, no. 4 (2004).
- Grych, John H., and Frank D. Fincham. “Marital Conflict and Children’s Adjustment: A Cognitive-Contextual Framework.” *Psychological Bulletin* 108, no. 2 (1990) <https://doi.org/10.1037/0033-2909.108.2.267>.
- Halachmi, Arie, and Dorothea Greiling. “Transparency, E-Government, and Accountability: Some Issues and Considerations.” *Public Performance & Management Review* 36, no. 4 (2013).
- Harman, Jennifer Jill, Edward Kruk, and Denise A. Hines. "Parental Alienating Behaviors: An Unacknowledged Form of Family Violence." *Psychological Bulletin* 144, no. 12 (December 2018). <https://doi.org/10.1037/bul0000175>.
- Harris, Marvin. *Cows, Pigs, Wars, and Witches: The Riddles of Culture*. New York: Vintage Books, 1974.
- Harris, Marvin. *The Rise of Anthropological Theory: A History of Theories of Culture*. New York: Crowell, 1968.
- von Hentig, Hans. *The Criminal & His Victim: Studies in the Sociobiology of Crime*. New York: Schocken Books, 1979.

- Herman, Judith L. *Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence—from Domestic Abuse to Political Terror*. New York: Basic Books, 1992.
- Herring, Jonathan. "Defining Vulnerability." In *Vulnerable Adults and the Law*. Oxford: Oxford University Press, 2016.
- Heuschling, Luc. „État de droit." In *L'influence du droit européen sur les catégories juridiques du droit public français*. 2010.
- Hintea, Călin Emilian. *Management public*. Cluj-Napoca: Accent, 2008.
- Hobbes, Thomas. *Leviathan or The Matter, Forme and Power of a Commonwealth Ecclesiasticall and Civill*. Eds Michael Oakeshott. Selected and with an introduction by Richard S. Peters. New York: Touchstone, 2008.
- Hodgkin, Rachel, și Peter Newell. *Manual de implementare a Convenției privind drepturile copilului*. UNICEF, 2007. <https://digitallibrary.un.org/record/620060?ln=en>.
- Holden, George W., and Karen L. Ritchie. "Linking Extreme Marital Discord, Child Rearing, and Child Behavior Problems: Evidence from Battered Women." *Child Development* 62, no. 2 (1991). <https://doi.org/10.2307/1131005>.
- Holt, John. *Escape from Childhood*. Boston: E. P. Dutton, 1974.
- Houston, David J., and Sybil M. Delevan. "Public Administration Research: An Assessment of Journal Publications." *Public Administration Review* 50, no. 6 (1990).
- Hunt, Lynn. "The Declaration of the Rights of Man and of the Citizen, August 1789: A Revolutionary Document." In *Revolutionary Moments*, eds Rachel Hammersley. London: Bloomsbury Academic, 2015.
- Huntington, Samuel P. „The Clash of Civilizations?" In *Culture and Politics*, eds Lane Crothers and Charles Lockhart. New York: Palgrave Macmillan US, 2000. https://doi.org/10.1007/978-1-349-62397-6_6.
- Ippolito, Francesca. "(De)constructing Children's Vulnerability under European Law." In *Protecting Vulnerable Groups: The European Human Rights Framework*, eds Francesca Ippolito and Sara Iglesias Sánchez. Oxford: Hart Publishing, 2015.
- Ituarte, S. "Neurological and Physiological Impact of Abuse." In *Encyclopedia of Domestic Violence*, edited by Nicky Ali Jackson. New York: Routledge, Taylor and Francis Group, 2007.
- Johnston, Janet. "Parental Alignments and Rejection: An Empirical Study of Alienation in Children of Divorce." *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law* 31 (2003).
- Johnson, Michael P. "Conflict and Control: Gender Symmetry and Asymmetry in Domestic Violence." *Violence Against Women* 12, no. 11 (2006).
- Johnson, Michael P. "Domestic Violence: It's Not About Gender—Or Is It?." *Journal of Marriage and Family* 67, no. 5 (2005).

Johnson, Michael P. "Patriarchal Terrorism and Common Couple Violence: Two Forms of Violence Against Women." *Journal of Marriage and the Family* 57 (1995).

Jones, Daniel N., and Delroy L. Paulhus. "Machiavellianism." In *Handbook of Individual Differences in Social Behavior*, eds Mark R. Leary and Rick H. Hoyle. New York: The Guilford Press, 2009.

Joseph, Jay. "Genetics and Antisocial Behavior." *Ethical Human Sciences and Services: An International Journal of Critical Inquiry* 5, no. 1 (2003).

Joyce, Tina, William Gossman, and Martin R. Huecker. "Pediatric Abusive Head Trauma." In *StatPearls*. Treasure Island, FL: StatPearls Publishing, 2023 May 22; updated 2025 Jan. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29763011>.

Kane, Tamsin A., Petra K. Staiger, and Lina A. Ricciardelli. "Male Domestic Violence: Attitudes, Aggression, and Interpersonal Dependency." *Journal of Interpersonal Violence* 15, no. 1 (2000). <https://doi.org/10.1177/088626000015001002>.

Kaufmann, Dagmar R., Peter A. Wyman, Emma L. Forbes-Jones, and Jason Barry. "Prosocial Involvement and Antisocial Peer Affiliations as Predictors of Behavior Problems in Urban Adolescents: Main Effects and Moderating Effects." *Journal of Community Psychology* 35, no. 4 (2007). <https://doi.org/10.1002/jcop.20156>.

Kaufman, Herbert. "Emerging Conflicts in the Doctrines of Public Administration." *The American Political Science Review* 50, no. 4 (1956), <https://doi.org/10.2307/1951335>.

Kelly, Joan B., and Janet R. Johnston. "The Alienated Child: A Reformulation of Parental Alienation Syndrome." *Family Court Review* 39, no. 3 (July 2001).

Kelsen, Hans. *General Theory of Law & State*. Law & Society Series. New Brunswick, N.J. Transaction Publishers, 2006.

Kempe, C. Henry, Frederic N. Silverman, Brandt F. Steele, William Droegemueller, and Henry K. Silver. "The Battered-Child Syndrome." *JAMA: The Journal of the American Medical Association* 181, no. 1 (1962). <https://doi.org/10.1001/jama.1962.03050270019004>.

Kettunen, Pekka. "Good Governance and Its Determinants." In *Legal Culture and Legal Systems*, eds A. T. L. G. Blankenburg. Oxford: Hart Publishing, 2011.

Kowalski, Robin M., ed. *Behaving Badly: Aversive Behaviors in Interpersonal Relationships*. Washington, DC: American Psychological Association, 2001. <https://doi.org/10.1037/10365-000>.

Kurz, Denise. "Social Science Perspectives on Wife Abuse: Current Debates and Future Directions." *Gender & Society* 3, no. 4 (1989). <https://doi.org/10.1177/089124389003004007>.

Lazari, Constantin. „Statul de drept - o problemă permanent actuală.” *Studii Europene*, nr. 2 (2014).

Lemert, Edwin. *Human Deviance, Social Problems and Social Control*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1967.

Lewis, Ken *Child Custody Evaluations by Social Workers: Understanding the Five Stages of Custody*. Washington, DC: NASW Press, 2009.

Lewis, Ken *Parental Alienation*.
https://www.ncsc.org/data/assets/pdf_file/0014/42152/parental_alienation_Lewis.pdf.
 Lloyd, Sally A., and Beth C. Emery. "Physically Aggressive Conflict in Romantic Relationships." In *Conflict in Personal Relationships*, eds Dudley D. Cahn. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, 1994.
 Lorandos, Demosthenes, William Bernet, and Richard Sauber. *Parental Alienation: The Handbook for Mental Health and Legal Professionals*. Springfield, IL: Charles C Thomas Publisher, 2013.
 Loseke, Donileen R., Richard J. Gelles, and Mary M. Cavanaugh, eds. *Current Controversies on Family Violence*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2005.
 Lowell, A. Lawrence. "The Judicial Use of Torture. Part I." *Harvard Law Review* 11, no. 4 (1897).
<https://doi.org/10.2307/1321315>.
 Ludvigsson, Jonas F. "Extensive Shaken Baby Syndrome Review Provides a Clear Signal That More Research Is Needed." *Acta Paediatrica* 106, no. 7 (July 2017).
 Machiavelli, Niccolò. *Principele*. Traducere de Nina Façon. Prefață de Alexandru Balaci. București: Editura Mondero, 2008.
 MacRae, Alison, Mark Kertesz, and Tali Gavron. "Therapeutic Interventions with Women and Children in Domestic Violence Shelters: A Systematic Scoping Review." *Children and Youth Services Review* 166 (2024). <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2024.107913>.
 Macrea, Dimitrie, și Emil Petrovici, coord. *Dicționarul limbii române literare contemporane*. Al. Rosetti et al., colectiv. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1955–1957.
 Maheshwari, Shriram. „Accountability in public administration: Towards a conceptual framework.” *Indian Journal of Public Administration* 29, no. 3 (1983).
 Makepeace, Janet M. "Courtship Violence among College Students." *Family Relations* 30, no. 1 (1981).
Management in the Public Sector: Challenge and Change. London: Chapman and Hall, 1993.
Manual de drept european privind drepturile copilului (2015), Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Consiliul Europei.
 Maslow, Abraham. „A Theory of Human Motivation.” *Psychological Review* 50, no. 4 (1943).
 Matei, Lucica. *Managementul public*. București: Economica, 2006.
 Mătușescu Constanța. The human rights system in the age of new technologies from human rights to digital human rights uncertainties and dilemmas in *Protection of Personality in the Digital Age from a Comparative and Interdisciplinary Perspective*, coord. Petru Emanuel Zlătescu (București: Wolters Kluwer Romania, 2024)
 Măță, Dan Constantin. *Drept administrativ*. București: Universul Juridic, 2016.
 McGarvey, Neil. „Accountability in Public Administration: A Multi-Perspective Framework of Analysis.” *Public Policy and Administration* 16, no. 2 (April 1, 2001).
<https://doi.org/10.1177/095207670101600202>.

- McNeal, Carolyn, and Paul Amato. "Parents' Marital Violence: Long-Term Consequences for Children." *Journal of Family Issues* 19, no. 2 (1998).
- Mednick, Sarnoff A., William F. Gabrielli Jr., and Barry Hutchings. "Genetic Influences in Criminal Convictions: Evidence from an Adoption Cohort." *Science* 224, no. 4651 (May 25, 1984). <https://doi.org/10.1126/science.6719119>.
- Mendelsohn, Benjamin. „A New Branch of Bio-Psycho-Social Science: Victimology.” *Revue Internationale de Criminologie et de Police Technique* 19 (1965).
- Mendes, Josimar, and Thomas Ormerod. "The Best Interests of the Child: An Integrative Review of English and Portuguese Literatures." *Psicologia em Estudo* 24 (2019). <https://doi.org/10.4025/psicolestud.v24i0.45021>.
- Merton, Robert K. "Social Structure and Anomie." *American Sociological Review* 3, no. 5 (1938). <https://doi.org/10.2307/2084686>.
- Meysen, Thomas. „Information, Intervention, and Assessment – Frameworks of Child Physical Abuse and Neglect Interventions in Four Countries.” In *Interventions Against Child Abuse and Violence Against Women: Ethics and Culture in Practice and Policy*, eds Carol Hagemann-White, Liz Kelly, and Thomas Meysen. Opladen: Verlag Barbara Budrich, 2019. <https://doi.org/10.2307/j.ctvr7fcs7.7>.
- Mihalic, Sharon. "Social Learning Theory and Family Violence." In *Encyclopedia of Domestic Violence*, eds Nicky Ali Jackson. New York: Routledge, 2007.
- Mihăilă, Carmen Oana, și Mihaela Ioana Teacă. „The Best Interests of the Child. Analysis of the Concept in the Case of Parental Divorce.” *International Journal of Legal and Social Order* 5, nr. 1 (2023). <https://doi.org/10.55516/ijlso.v5i1.254>.
- Miles, D. R., and G. Carey. "Genetic and Environmental Architecture of Human Aggression." *Journal of Personality and Social Psychology* 72, no. 1 (January 1997). <https://doi.org/10.1037//0022-3514.72.1.207>.
- Miller, Gary. "Above Politics: Credible Commitment and Efficiency in the Design of Public Agencies." *Journal of Public Administration Research and Theory* 10, no. 2 (2000).
- Miller, Hugh T. "Introduction to the Symposium: Neutral Public Administration." *Administrative Theory & Praxis* 37, no. 3 (2015). <https://www.jstor.org/stable/48537916>.
- Miller, Hugh T., and Cheedy Jaja. "Some Evidence of a Pluralistic Discipline: A Narrative Analysis of Public Administration Symposia." *Public Administration Review* 65, no. 6 (2005).
- Moffitt, Terrie E. "Genetic and Environmental Influences on Antisocial Behaviors: Evidence from Behavioral-Genetic Research." *Advances in Genetics* 55 (2005). [https://doi.org/10.1016/S0065-2660\(05\)55003-X](https://doi.org/10.1016/S0065-2660(05)55003-X).
- Montero-Montero, David, Paula López-Martínez, Belén Martínez-Ferrer, and David Moreno-Ruiz. "The Mediating Role of Classroom Climate on School Violence." *International Journal of*

- Environmental Research and Public Health* 18, no. 6 (2021).
<https://doi.org/10.3390/ijerph18062790>.
- Montjoy, Robert S., and Douglas J. Watson. "A Case for Reinterpreted Dichotomy of Politics and Administration as a Professional Standard in Council-Manager Government." *Public Administration Review* 55, no. 3 (1995).
- Moroianu Zlătescu, Irina. *Dreptul Internațional al Drepturilor Omului*. București: Editura Universitară, Editura Universul Academic, 2025.
- Moroianu Zlătescu, Irina. "Human Rights Cities and Good Administration." *Academic Journal of Law and Governance* 12, no. 12.2 (2024).
- Moroianu Zlătescu, Irina, și Elena Claudia Marinică. „Securitatea juridică și calitatea reglementării – impact asupra bunei guvernări.” În *Securitatea juridică și calitatea reglementării: standarde europene și naționale*, eds Gabriela Varia și Ionuț Bogdan Berceanu, 15–31. București: Editura Universul Juridic, 2024.
- Moroianu Zlătescu, Irina, și Petru-Emanuel Zlătescu, eds. *Dreptul la hrană. Standarde în domeniul alimentației și alte evoluții actuale la nivel internațional și european*. București: Editura Universitară / Universul Academic, 2022.
- Moroianu Zlătescu, Irina. „Evoluția relațiilor dintre cetățeni și administrație - cetățenia administrativă.” În *Spațiul administrativ în secolul XXI – Administrative Space in the 21st Century*, eds Emil Bălan, Marius Văcărelu, Gabriela Varia, and Dragoș Troanță. București: Wolters Kluwer România, 2021.
- Moroianu Zlătescu, Irina. „Spre o codificare a procedurii administrative.” În *Codificarea administrativă. Abordări doctrinare și cerințe practice; Administrative codification. Theoretical approaches and requirements of the practice*, eds Emil Bălan, Cristi Iftene, Dragoș Troanță, și Marius Văcărelu. București: Wolters Kluwer, 2018.
- Moroianu Zlătescu, Irina. „Human Rights. A dynamic and evolving process”. București: ProUniversitaria, 2015.
- Moroianu Zlătescu, Irina. „Noi obiective pentru dezvoltarea durabilă.” *Drepturile omului* 2 (2015).
- Moroianu Zlătescu, Irina. *Drepturile omului: un sistem în evoluție*. București: Editura IRDO, 2008.
- Moffitt, Terrie E. "Genetic and Environmental Influences on Antisocial Behaviors: Evidence from Behavioral-Genetic Research." *Advances in Genetics* 55 (2005). [https://doi.org/10.1016/S0065-2660\(05\)55003-X](https://doi.org/10.1016/S0065-2660(05)55003-X).
- Mosher, Frederick C. *Democracy and the Public Service*. New York: Oxford University Press, 1968.
- Mrejeru, Ilarie. *Tehnica legislativă*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1979.
- Mugur, Andrei Bogdan. *Protecția alternativă a copilului prin tutelă în reglementarea actualului cod civil român*. București: Editura Universul Juridic, 2025.

Mullender, Ann, Graham Hague, Imtiaz Imam, Liz Kelly, Elaine M. Malos, and Linda Regan. *Children's Perspectives on Domestic Violence*. London: SAGE Publications Ltd, 2002.

Mungiu-Pippidi, Alina. *The Quest for Good Governance: How Societies Develop Control of Corruption*. Cambridge: Cambridge University Press, 2015.

Nadakavukaren Schefer, K. "The Ultimate Social (or is it Economic?) Vulnerability: Poverty in European Law." In *Protecting Vulnerable Groups: The European Human Rights Framework*, eds Francesca Ippolito and Sara Iglesias Sánchez, 407. Oxford: Hart Publishing, 2015.

OECD. *Principles of Good Governance*. Organisation for Economic Co-operation and Development, 2019.

Ombudsmanul European. *Codul european al bunei conduite administrative*. Luxemburg: 2005. <https://doi.org/10.2869/69572>.

Oprina, Evelina, și Ioan Gârbuleț. *Tratat teoretic și practic de executare silită*. Vol. I, *Teoria generală și procedurile execuționale*. București: Editura Universul Juridic.

Overeem, Patrick, and Mark R. Rutgers. "Three Roads to Politics and Administration: Ideational Foundations of the Politics/Administration Dichotomy." In *Retracing Public Administration*, eds Mark R. Rutgers. Oxford: Elsevier Science Ltd; Spicer, 2003.P

Parker, Stephen. „The best interests of the child - principles and problems.” *International Journal of Law, Policy and the Family* 8, no. 1 (April 1994). <https://doi.org/10.1093/lawfam/8.1.26>.

Peters, B. Guy. „Accountability in public administration.” In *The Oxford Handbook of Public Accountability*, edited by Mark Bovens, Robert Goodin, and Thomas Schillemans. 2014; online edn, Oxford Academic, August 4, 2014, <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199641253.001.0001>.

Phillips, Johnathan. *The Fourth Crusade and the Sack of Constantinople*. New York: Viking Penguin, 2004.

Pivniceru, Mona Maria, Cătălin Luca, și Sofia Luca. *Ghid de audiere a copilului în proceduri judiciare*. București: Editura Hamangiu, 2009.

Pizzey, Stephen, Arnon Bentovim, Liza Bingley Miller, and Antony Cox. „Evidence-Based Assessments of Children and Families: Safeguarding Children Assessment and Analysis Framework.” În *The Wiley Handbook of What Works in Child Maltreatment: An Evidence-Based Approach to Assessment and Intervention in Child Protection*, eds Louise Dixon, Daniel F. Perkins, Catherine Hamilton-Giachritsis și Leam A. Craig. Chichester: Wiley-Blackwell, 2017. <https://doi.org/10.1002/9781118976111.ch13>.

Platon. *Republica*. 2 vol. Ediție bilingvă greacă-română, traducere, comentarii și note de Andrei Cornea. București: Editura Teora/Universitas, 1998.

PNUD. „Descentralizarea și guvernarea locală: rolul guvernelor locale în atingerea ODD.” 2023. <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/md/habitat-ro.pdf>.

Polk, Kenneth. *When Men Kill: Scenarios of Masculine Violence*. New York, 1994.

Pollak, Otto. *The Criminality of Women*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1950.

Popescu, Luminița Gabriela. *Public Policy Analysis for Managers*. Suport de curs, 2019.

Popescu, Luminița Gabriela. *Administrație și Politici Publice*. București: Editura Economică, 2006.

Public Service and Market Mechanisms. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 1988.

Predescu, Ion, și Marieta Safta. „Principiul securității juridice, fundament al statului de drept – repere jurisprudențiale.” <https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2021/01/predescu.pdf>.

Quinney, Richard. *Class, State, and Crime: On the Theory and Practice of Criminal Justice*. New York: David McKay, 1977.

Raine, Adrian. *The Anatomy of Violence: The Biological Roots of Crime*. New York: Pantheon Books, 2013.

Raine, Adrian, Kenneth Dodge, Rolf Loeber, Lisa Gatzke-Kopp, Donald Lynam, Chandra Reynolds, Magda Stouthamer-Loeber, and Jianghong Liu. “The Reactive-Proactive Aggression Questionnaire: Differential Correlates of Reactive and Proactive Aggression in Adolescent Boys.” *Aggressive Behavior* 32, no. 2 (2006). <https://doi.org/10.1002/ab.20115>.

Raso, Cynthia. *If the Bread Goes Stale, It's My Dad's Fault*. Montreal, Quebec: Concordia University, 2004.

Rekosh, Edwin. “Who Defines the Public Interest?” *SUR* 2 (2004). <https://sur.conectas.org/en/defines-public-interest/>.

Rhee, Soo Hyun, and Irwin Waldman. "Genetic and Environmental Influences on Antisocial Behavior: A Meta-Analysis of Twin and Adoption Studies." *Psychological Bulletin* 128, no. 3 (2002).

Rivera Pagán, Luis. *A Violent Evangelism: The Political and Religious Conquest of the Americas*. Louisville, KY: Westminster/John Knox Press, 1992.

Robin J. H. Russell and Brigid Hulson, “Physical and Psychological Abuse of Heterosexual Partners,” *Personality and Individual Differences* 13, no. 4 (April 1992), [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(92\)90075-z](https://doi.org/10.1016/0191-8869(92)90075-z).

Roland, Eric, and Trond Idsøe. “Aggression and Bullying.” *Aggressive Behavior* 27, no. 6 (2001). <https://doi.org/10.1002/ab.1029>.

Rondinelli, Dennis A. „What is Decentralization?” In *Decentralization Briefing Notes*. WBI Working Papers, 1999.

Rosenbloom, David H. "Reflections on 'Public Administrative Theory and the Separation of Powers'." *The American Review of Public Administration* 43, no. 4 (2013).

Rosenbloom, David H. "Public Administrative Theory and the Separation of Powers." *Public Administration Review* 43, no. 3 (1983).

Rose-Ackerman, Susan. *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

- Rosenbaum, Alan, and Paul J. Gearan. "Relationship Aggression Between Partners." In *Handbook of Psychological Approaches with Violent Offenders*, eds Vincent B. Van Hasselt and Michel Hersen. Boston, MA: Springer, 1999.
- Sachs, Jeffrey D., Guillaume Lafortune, Grayson Fuller, și Guilherme Iablonovski. *Financing Sustainable Development to 2030 and Mid-Century: Sustainable Development Report 2025*. Dublin: Dublin University Press, 2025.
<https://s3.amazonaws.com/sustainabledevelopment.report/2025/sustainable-development-report-2025.pdf>.
- Saunders, D., M. Raissaki, S. Servaes, C. Adamsbaum, A. K. Choudhary, J. A. Moreno, R. R. van Rijn, and A. C. Offiah. "Throwing the Baby out with the Bath Water—Response to the Swedish Agency for Health Technology Assessment and Assessment of Social Services (SBU) Report on Traumatic Shaking." *Pediatric Radiology* 47, no. 11 (October 2017).
- Schachter, Hindy Lauer. "History and Identity in the Field of Public Administration: An Analysis from Public Administration Review." *Administrative Theory & Praxis* 20, no. 1 (1998).
<http://www.jstor.org/stable/25611246>.
- Solomakha, Artem G. „Current Status and Prospects of Implementation of European Public Administration Principles in Ukraine.” 2018.
<https://www.um.edu.mt/library/oar/handle/123456789/37708>.
- Soros, George. *Open Society: Reforming Global Capitalism*. New York: Public Affairs, 2000.
- Spatariu, Adriana Alina. "The Rule of Law, From Doctrine to Citizen." *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series* 21, no. 2 (2021).
- Spicer, Michael W. *Public Administration and the State: A Postmodern Perspective*. Tuscaloosa: University of Alabama Press, 2001.
- Stallings, Robert A., and James M. Ferris. "Public Administration Research: Work in PAR, 1940-1984." *Public Administration Review* 48, no. 1 (1988).
- Stark, Sharon. "Psychology & Behavioral Health." In *Encyclopedia of Mental Health*, eds Paul Moglia, 4th ed. Amenia, NY: Salem Press at Greyhouse Publishing, 2015.
- Steele, B. F., and C. B. Pollock. "A Psychiatric Study of Parents Who Abuse Infants and Small Children." In *The Battered Child*, eds R. E. Helfer and C. H. Kempe. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1974.
- Stith, Sandra M., and Sara C. Farley. "A Predictive Model of Male Spousal Violence." *Journal of Family Violence* 8, no. 2 (1993).
- Stoker, Gerry, B. Guy Peters, and Jon Pierre. "Public Management and Governance." In *The Oxford Handbook of Public Management*, eds Ewan Ferlie, Laurence E. Lynn Jr., and Christopher Pollitt. Oxford: Oxford University Press, 2015.

Straus, Murray A., and Gene K. Kantor. "Corporal Punishment of Adolescents by Parents: A Risk Factor in the Epidemiology of Depression, Suicide, Alcohol Abuse, Child Abuse and Wife Beating." *Adolescence* 29, no. 115 (1994).

Straus, Murray. "Victims and Aggressors in Marital Violence." *American Behavioral Scientist* 23, no. 5 (1980). <https://doi.org/10.1177/000276428002300505>.

Svevo-Cianci, Kimberly A., Stuart N. Hart, și Claude Robinson. „Protecting Children from Violence and Maltreatment: A Qualitative Comparative Analysis Assessing the Implementation of U.N. CRC Article 19.” *Child Abuse & Neglect* 34, nr. 1 (2010). <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2009.09.010>.

Teall, John L., and Nicol Donald MacGillivray. "Byzantine Empire from 867 to the Ottoman Conquest." *Encyclopaedia Britannica*. <https://www.britannica.com/place/Byzantine-Empire/From-867-to-the-Ottoman-conquest>.

Teicher, Martin H., Natalie L. Dumont, Yoko Ito, Christina Vaituzis, Jay N. Giedd, and Susan L. Andersen. "Childhood Neglect Is Associated with Reduced Corpus Callosum Area." *Biological Psychiatry* 56, no. 2 (2004). <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2004.03.016>.

The World Bank. *Governance and Development*. Washington, D.C.: The World Bank, 1992. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/604951468739447676/pdf/multi-page.pdf>.

Thompson, Suzanne. "Will It Hurt Less if I Can Control It? A Complex Answer to a Simple Question." *Psychological Bulletin* 90, no. 1 (1981). <https://doi.org/10.1037/0033-2909.90.1.89>.

Timofte, Claudia Simona, și Constantin Țoca. „Dezbaterea în România secolului XXI.” În *Spațiul administrativ în secolul XXI / Administrative Space in the 21st Century*, coord. Emil Bălan, Gabriela Varia, Marius Văcărelu, Dragoș Troanță. București: Wolters Kluwer, 2021.

Timofte, Claudia. „Construcția europeană și politica de globalizare.” în *Drepturile omului*, eds Vasile Val Popa and Liviu Vâtcă, 57. București: Editura ALL Beck, 2005.

Tofan, Dana Apostol. „Drept administrativ.” *Revista de Drept Public*, 2014.

Tomei, Angela. „Devastatio Constantinopolitana.” În *Encyclopedia of the Medieval Chronicle Online*, eds G. Dunphy. Leiden: Brill, 2016. https://doi.org/10.1163/2213-2139_emc_SIM_00878.

Tomescu, Mădălina. *Interesul public*. București: Pro Universitaria, 2014.

Tontodonato, Pat, and Bonnie K. Crew. "Dating Violence, Social Learning Theory, and Gender: A Multivariate Analysis." *Violence and Victims* 7, no. 1 (1992).

Transparency International. „ Protecția și transparența avertizorilor: o privire de ansamblu global.” 2023.

Tripon, Ioana. „Separarea copilului de familie devine normă – să nu fie!” *Juridice.ro*, 25 aprilie 2023. <https://www.juridice.ro/679311/separarea-copilului-de-familie-devine-norma-sa-nu-fie.html>.

Van Dijk, Jan. "Free the Victim: A Critique of the Western Conception of Victimhood." *International Review of Victimology* 16, no. 1 (2009).

- Veleanovici, Armand, și Gabriela Dumitriu. *Evaluare, expertiză, intervenție psihologică în situații de divorț*. București: Editura Expert Psy, 2015.
- Visu-Petra, George, Laura Visu-Petra, și Monica Buta. *Psihologia copilului în context judiciar*. București: Editura ASCR, 2016.
- Yllo, Kersti. "Through a Feminist Lens: Gender, Power and Violence." In *Current Controversies on Family Violence*, eds Richard J. Gelles and Denise R. Loseke. Newbury Park, CA: Sage, 1993.
- Waddington, Lisa. "Exploring Vulnerability in EU Law: An Analysis of 'Vulnerability' in EU Criminal Law and Consumer Protection Law." *European Law Review* 6 (2020).
- Waldo, Dwight. *The Administrative State: A Study of the Political Theory of American Public Administration*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 2006.
- Walker, Lenore E. *The Battered Woman Syndrome*. 3rd ed. New York: Springer Publishing Company, 2009.
- Walker, Lenore E. "Psychology and Domestic Violence around the World." *American Psychologist* 54, no. 1 (January 1999). <https://doi.org/10.1037/0003-066X.54.1.21>.
- Walker, Lenore E. *The Battered Woman*. 1st ed. New York: Harper & Row, 1979.
- Warshak, Richard A. "Family Bridges: Using Insights from Social Science to Reconnect Parents and Alienated Children." *Family Court Review* 48, no. 1 (January 2010). <https://doi.org/10.1111/j.1744-1617.2009.01292.x>.
- Warshak, Richard A. "Bringing Sense to Parental Alienation: A Look at the Disputes and the Evidence." *Family Law Quarterly* 37, no. 2 (June 2003): 273–301.
- Weber, Max. *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*. Translated by Talcott Parsons. New York: Charles Scribner's Sons; London: George Allen & Unwin Ltd, 1930.
- Weisberg, D. Kelly. "Evolution of the Concept of the Rights of the Child in the Western World." *International and Comparative Law Quarterly* 21 (1978).
- Weisz, Amy N., Richard M. Tolman, Michael R. Callahan, Denise G. Saunders, and Barbara M. Black. "Informal Helpers' Responses When Adolescents Tell Them about Dating Violence or Romantic Relationship Problems." *Journal of Adolescence* 30, no. 5 (2007). <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2006.09.004>.
- Willems, Jef. "Children as Subjects of Rights: Three Waves of Emancipation from Past and Present Cruelty to Future Creativity?" 2018. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.30939.21289>.
- Wilson, Woodrow. "The Study of Administration." *Political Science Quarterly* 2, no. 2 (June 1887). <https://doi.org/10.2307/2139277>.
- Winnicott, Donald Woods. *Copilul, familia și lumea exterioară*. Traducere de Nicoleta Dascălu. București: Editura Trei, 2013.
- World Health Organization. *Violence Against Women: Intimate Partner and Sexual Violence - Evidence Brief*. World Health Organization, 2019.

- World Health Organization. *INSPIRE: Seven Strategies for Ending Violence against Children*. World Health Organization, 2016. <https://iris.who.int/handle/10665/207717>.
- World Health Organization. *World Report on Violence and Health*. WHO, 2002. <https://www.who.int/publications/i/item/9241545615>.
- Wringe, Colin. *Children's Rights: A Philosophical Study*. London: Routledge & Kegan Paul, 1985.
- Zlătescu, Victor Dan, și Irina Moroianu Zlătescu. *Drepturile omului în acțiune – Human Rights in action*. Bucharest: Editura IRDO, 1994.
- Zolo, Danilo. "The Rule of Law: A Critical Reappraisal." In *The Rule of Law: History, Theory and Criticism*. Dordrecht: Springer Netherlands, 2007.